

Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές προς τα κράτη μέλη για την επικαιροποίηση των εθνικών σχεδίων για την ενέργεια και το κλίμα για την περίοδο 2021-2030

(2022/C 495/02)

Οι πρωτοφανείς υψηλές τιμές της ενέργειας από το δεύτερο εξάμηνο του 2021, οι οποίες επιδεινώθηκαν από την αδικαιολόγητη και παράνομη στρατιωτική επίθεση της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, δίνουν ισχυρή ώθηση για την επιτάχυνση της εφαρμογής της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και την ενίσχυση της ανθεκτικότητας της Ενεργειακής Ένωσης μέσω της επιτάχυνσης της μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας και του τερματισμού κάθε εξάρτησης από τα ρωσικά ορυκτά καύσιμα. Παράλληλα, οι πρόσφατες ακραίες καιρικές συνθήκες έχουν ασκήσει πρόσθετη πίεση στον ενεργειακό εφοδιασμό, επηρέασαν την απόδοση των καλλιεργειών και την εσωτερική ναυσιπλοΐα, καθώς και την ευημερία των πολιτών, παρέχοντας μια ζοφερή προειδοποίηση όσον αφορά την ανάγκη προσαρμογής στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής.

Οι πρόσφατες αυτές εξελίξεις αναδεικνύουν τη σημασία του ολοκληρωμένου σχεδιασμού για τις πολιτικές για την ενέργεια και το κλίμα. Σήμερα, περισσότερο από ποτέ άλλοτε, μια ισχυρή Ενεργειακή Ένωση και μια συντονισμένη δράση για το κλίμα αποτελούν προϋπόθεση για την αλληλεγγύη, την ευημερία και τη βιωσιμότητα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Για την ταχεία ενίσχυση της ενεργειακής ασφάλειας και την επιτάχυνση της μετάβασης προς την κλιματική ουδετερότητα με δίκαιο τρόπο, τα κράτη μέλη και η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να αξιοποιήσουν την ισχύ του συστήματος διακυβέρνησης που έχει θεσπιστεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Ο κανονισμός για τη διακυβέρνηση της Ενεργειακής Ένωσης και της Δράσης για το Κλίμα (κανονισμός για τη διακυβέρνηση) ⁽¹⁾ θεσπίζει ένα ευέλικτο αλλά ισχυρό σύστημα διακυβέρνησης για διαφανή και αλληλοενισχυόμενη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Αυτό συμβάλλει στην εξασφάλιση μιας συνεκτικής προσέγγισης μεταξύ των πολιτικών για την ενέργεια και το κλίμα και της συντονισμένης δράσης σε όλα τα κράτη μέλη.

Τα εθνικά σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα (στο εξής: «εθνικά σχέδια» ή «ΕΣΕΚ») αποτελούν το κεντρικό εργαλείο στρατηγικού σχεδιασμού στο πλαίσιο του κανονισμού για τη διακυβέρνηση. Τα ΕΣΕΚ παρέχουν βραχυπρόθεσμη, μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη προβλεψιμότητα των επενδύσεων, ιδίως σε αβέβαιους καιρούς, και είναι ζωτικής σημασίας για την κινητοποίηση των μαζικών επενδύσεων που απαιτούνται για την επίτευξη της συλλογικής φιλοδοξίας της κλιματικής ουδετερότητας και για μια δίκαιη και ισότιμη μετάβαση, με παράλληλη διατήρηση της ενεργειακής ασφάλειας και της οικονομικής προσιτότητας. Βοηθούν τα κράτη μέλη να επιτύχουν από κοινού τους στόχους για την ενέργεια και το κλίμα στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, του ευρωπαϊκού νομοθετήματος για το κλίμα ⁽²⁾ και της δέσμης μέτρων προσαρμογής στον στόχο του 55 % ⁽³⁾, συμπεριλαμβανομένου του πιο φιλόδοξου στόχου για την ενεργειακή απόδοση και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, καθώς και των διεθνών δεσμεύσεων της ΕΕ στο πλαίσιο της συμφωνίας του Παρισιού.

Τα ΕΣΕΚ διαδραματίζουν επίσης καίριο ρόλο στην υλοποίηση του σχεδίου REPowerEU ⁽⁴⁾, υπό το πρίσμα των αυξημένων προκλήσεων για μια πιο ανθεκτική Ενεργειακή Ένωση. Από την έναρξη της αύξησης των τιμών της ενέργειας στα μέσα του 2021, η ΕΕ έχει υιοθετήσει μια ολοκληρωμένη και προσαρμοσμένη προσέγγιση έκτακτης ανάγκης για την αντιμετώπιση της ενεργειακής κρίσης που προκάλεσαν οι τελευταίες γεωπολιτικές εξελίξεις. Αυτό θα αναδιαμορφώσει την Ενεργειακή Ένωση κατά την περίοδο έως το 2030 και μετά. Τα εθνικά σχέδια πρέπει να αποτυπώνουν τις κρίσιμες προκλήσεις της ενεργειακής ασφάλειας και της οικονομικής προσιτότητας. Αυτό περιλαμβάνει την ανάγκη ταχείας διαφοροποίησης του ενεργειακού εφοδιασμού, ανάπτυξης ενός συνεκτικού χρονοδιαγράμματος για την αποθήκευση αερίου ⁽⁵⁾, αποτύπωσης της μείωσης της ζήτησης έκτακτης ανάγκης ⁽⁶⁾, καθώς και παρέμβασης έκτακτης ανάγκης για την αντιμετώπιση των υψηλών τιμών ενέργειας και την ενίσχυση της αλληλεγγύης ⁽⁷⁾.

⁽¹⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1999 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2018, για τη διακυβέρνηση της Ενεργειακής Ένωσης και της Δράσης για το Κλίμα (στο εξής: κανονισμός για τη διακυβέρνηση) (ΕΕ L 328 της 21.12.2018, σ. 1).

⁽²⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1119 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Ιουνίου 2021, για τη θέσπιση πλαισίου με στόχο την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας («ευρωπαϊκό νομοθέτημα για το κλίμα») (ΕΕ L 243 της 9.7.2021, σ. 1).

⁽³⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Προσαρμογή στον στόχο του 55 %»: υλοποίηση του στόχου της ΕΕ για το κλίμα με ορίζοντα το 2030 στην πορεία προς την κλιματική ουδετερότητα [COM(2021) 550 final]. Δέσμη μέτρων για το υδρογόνο και το απαλλαγμένο από τις ανθρακούχες εκπομπές αέριο [COM(2021) 803] και [COM(2021) 804]].

⁽⁴⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Σχέδιο REPowerEU» [COM(2022) 230 final της 18ης Μαΐου 2022].

⁽⁵⁾ Μετά την έκδοση του κανονισμού (ΕΕ) 2022/1032 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Ιουνίου 2022, για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) 2017/1938 και (ΕΚ) αριθ. 715/2009 σχετικά με την αποθήκευση αερίου (ΕΕ L 173 της 30.6.2022, σ. 17).

⁽⁶⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Εξοικονόμηση αερίου για έναν ασφαλή χειμώνα» [COM(2022) 360 final] και κανονισμός (ΕΕ) 2022/1854 του Συμβουλίου, της 6ης Οκτωβρίου 2022, σχετικά με παρέμβαση έκτακτης ανάγκης για την αντιμετώπιση των υψηλών τιμών ενέργειας (ΕΕ L 2611 της 7.10.2022, σ. 1).

⁽⁷⁾ Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου «Ενίσχυση της αλληλεγγύης μέσω καλύτερου συντονισμού των αγορών αερίου, διασυνοριακών ανταλλαγών αερίου και αξιόπιστων δεικτών αναφοράς για τις τιμές» [COM(2022) 549 final].

Τα κράτη μέλη επικαιροποιούν τα εθνικά τους σχέδια για την περίοδο 2021-2030 έως τον Ιούνιο του 2023 (προσχέδια) και τον Ιούνιο του 2024 (τελικά σχέδια) ⁽⁸⁾. Λαμβάνοντας υπόψη τις πολιτικές και τις γεωπολιτικές συνθήκες στον τομέα της ενέργειας και του κλίματος που εξελίσσονται σημαντικά μετά την κατάρτιση των αρχικών ΕΣΕΚ την περίοδο 2019-2020, οι επικαιροποιήσεις θα πρέπει να επικεντρωθούν στην ανάγκη για ανάληψη πιο φιλόδοξης δράσης για το κλίμα, για ταχύτερη μετάβαση σε καθαρές μορφές ενέργειας και αυξημένη ενεργειακή ασφάλεια. Τα επικαιροποιημένα ΕΣΕΚ θα επιτρέψουν στην ΕΕ να κινηθεί προς την κατεύθυνση μιας πιο ανθεκτικής και βιώσιμης Ενεργειακής Ένωσης, μεταξύ άλλων μέσω της ταχείας μείωσης της εξάρτησης από τα ρωσικά ορυκτά καύσιμα, χωρίς να μένει κανείς στο περιθώριο.

Το παρόν έγγραφο παρέχει καθοδήγηση στα κράτη μέλη σχετικά με τη διαδικασία και το πεδίο εφαρμογής της κατάρτισης των προσχεδίων και των τελικών επικαιροποιημένων ΕΣΕΚ, ιδίως μέσω του προσδιορισμού ορθών πρακτικών και της περιγραφής των επιπτώσεων των πρόσφατων πολιτικών και γεωπολιτικών εξελίξεων, εντός του νομικού πλαισίου που θεσπίστηκε με τον κανονισμό για τη διακυβέρνηση, και πιο συγκεκριμένα με το παράρτημα Ι του εν λόγω κανονισμού ⁽⁹⁾.

Κατά τη διαδικασία κατάρτισης της παρούσας καθοδήγησης, η Επιτροπή συνεργάστηκε πλήρως με τα κράτη μέλη σε τεχνικό επίπεδο και διαβουλευτήκε με τα ενδιαφερόμενα μέρη μέσω ειδικού εργαστηρίου με τα ενδιαφερόμενα μέρη που πραγματοποιήθηκε στις 8 Σεπτεμβρίου 2022 ⁽¹⁰⁾, εξωτερικών εκδηλώσεων και διμερών επαφών. Οι παρούσα καθοδήγηση θα πρέπει να εκληφθεί ως ένα από τα στοιχεία της συνεχούς ανταλλαγής και συνεργασίας καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας.

Πλαίσιο 1: Αρχές και ορθές πρακτικές για την επικαιροποίηση των εθνικών σχεδίων για την ενέργεια και το κλίμα

- Ορισμός υψηλότερου επιπέδου φιλοδοξίας για την επιτάχυνση της πράσινης μετάβασης προς την κλιματική ουδετερότητα και την ενίσχυση της ανθεκτικότητας του ενεργειακού συστήματος σύμφωνα με το νομοθέτημα για το κλίμα, τη δέσμη μέτρων προσαρμογής στον στόχο του 55 % και το σχέδιο REPowerEU. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, την ενεργειακή απόδοση, την ενεργειακή ασφάλεια και τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.
- Ενίσχυση του σχεδιασμού στο πλαίσιο των ΕΣΕΚ για την εξασφάλιση δίκαιης και ισότιμης μετάβασης, τον μετριασμό των κοινωνικών επιπτώσεων και των επιπτώσεων στην απασχόληση, την αντιμετώπιση των ελλείψεων σε εργατικό δυναμικό και δεξιότητες, τη μείωση της ενεργειακής φτώχειας και την εξασφάλιση οικονομικά προσιτής πρόσβασης σε βασικές υπηρεσίες για όλους.
- Παροχή εθνικών στόχων και επιδιώξεων, μεταξύ άλλων όσον αφορά τη χρηματοδότηση, που δείχνουν συγκεκριμένες πορείες για το 2030 και το 2050, σύμφωνα με τις εθνικές μακροπρόθεσμες στρατηγικές.
- Ενσωμάτωση των στόχων προσαρμογής και αποτύπωσή τους, κατά περίπτωση, στις πέντε διαστάσεις των επικαιροποιημένων ΕΣΕΚ.
- Καθορισμός στόχων και επιδιώξεων για τη μείωση των εκπομπών μεθανίου και ενσωμάτωση αυξημένων επιδιώξεων, καθώς και μέτρων μετριασμού και προσαρμογής στους τομείς της χρήσης γης, της δασοκομίας και της γεωργίας, όσον αφορά τις εκπομπές CO₂ και τις εκπομπές άλλων αερίων εκτός του CO₂ και τις απορροφήσεις άνθρακα.
- Αξιοποίηση των συνεργειών μεταξύ του ενεργειακού και του ψηφιακού θεματολογίου ώστε να δοθεί ώθηση στην ψηφιοποίηση του ενεργειακού συστήματος.
- Βελτίωση της διάστασης της έρευνας, της καινοτομίας και της ανταγωνιστικότητας, ειδικότερα με συγκεκριμένες επιδιώξεις και στόχους, με παράλληλη ενσωμάτωση της διαφοροποίησης της παραγωγικής δυναμικότητας και της ανάπτυξης των δεξιοτήτων για την επιτάχυνση της μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας.
- Συμμετοχή σε ευρεία και χωρίς αποκλεισμούς διαβούλευση με την κοινωνία των πολιτών, τις τοπικές αρχές, τους κοινωνικούς εταίρους και τα τομεακά ενδιαφερόμενα μέρη σε πρώιμο στάδιο της διαδικασίας.
- Ενίσχυση της περιφερειακής συνεργασίας ως αναπόσπαστης πτυχής των εθνικών σχεδίων: ειδικότερα όσον αφορά τη διάσταση της ενεργειακής ασφάλειας, προσδιορισμός συνεκτικών πολιτικών και βαθιάς αλληλεγγύης.
- Διερεύνηση συνεργειών μεταξύ των στόχων, των επιδιώξεων και των συνεισφορών, καθώς και των πολιτικών και των μέτρων των πέντε διαστάσεων της Ενεργειακής Ένωσης ⁽¹¹⁾.
- Άντληση διδαγμάτων από τα αρχικά ΕΣΕΚ, την αξιολόγησή τους από την Επιτροπή και την κατάσταση της εφαρμογής τους ώστε να εντοπιστούν κενά και τομείς που επιδέχονται βελτιώσεις προς την κατεύθυνση της αύξησης του επιπέδου φιλοδοξίας και της επίτευξης περισσότερων αποτελεσμάτων.

⁽⁸⁾ Βλ. άρθρο 14 και απαιτήσεις του κεφαλαίου 2 και του παραρτήματος Ι του κανονισμού για τη διακυβέρνηση.

⁽⁹⁾ Μόνο το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι αρμόδιο να ερμηνεύει έγκυρα το δίκαιο της Ένωσης.

⁽¹⁰⁾ Εργαστήριο με τα ενδιαφερόμενα μέρη σχετικά με τις επικαιροποιήσεις των εθνικών σχεδίων για την ενέργεια και το κλίμα | Ευρωπαϊκή Επιτροπή (europa.eu).

⁽¹¹⁾ Οι πέντε διαστάσεις της Ενεργειακής Ένωσης, όπως αναφέρονται στο άρθρο 1 παράγραφος 2 του κανονισμού για τη διακυβέρνηση, είναι στενά συνδεδεμένες και αλληλοενισχυόμενες: ενεργειακή ασφάλεια, εσωτερική αγορά ενέργειας, ενεργειακή απόδοση, απαλλαγή από τις ανθρακούχες εκπομπές και έρευνα, καινοτομία και ανταγωνιστικότητα

- **Εξασφάλιση συνοχής με άλλα μέσα σχεδιασμού** και αποτύπωση των σχετικών πολιτικών, των μέτρων και επενδύσεων στα επικαιροποιημένα ΕΣΕΚ ⁽¹²⁾.
- **Διαμόρφωση ολοκληρωμένης, επικαιροποιημένης και αναλυτικής βάσης**, στην οποία θα ενσωματώνονται οι οικονομικές επιπτώσεις, οι επιπτώσεις στην απασχόληση, οι κοινωνικές επιπτώσεις, οι επιπτώσεις στην έρευνα, την καινοτομία και την ανταγωνιστικότητα και οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις, καθώς και η συμβολή της κυκλικής οικονομίας.
- **Παροχή λεπτομερούς σχεδίου χρηματοδότησης για την αντιμετώπιση των επενδυτικών αναγκών για καθεμία από τις πέντε διαστάσεις**, μέσω της οικονομικά αποδοτικής χρήσης της δημόσιας δημοσιονομικής στήριξης και της κινητοποίησης ιδιωτικών επενδύσεων, μεταξύ άλλων μέσω χρηματοδοτικών μέσων και καινοτόμων μηχανισμών χρηματοδότησης.
- Συνεκτίμηση και διασφάλιση της συνοχής με τις **ειδικές ανά χώρα συστάσεις** που εκδίδονται στο πλαίσιο του **Ευρωπαϊκού Εξαμήνου**.

1 Αποτύπωση του νέου νομικού, κοινωνικοοικονομικού, πολιτικού και γεωπολιτικού πλαισίου

Η παρούσα ενότητα εξετάζει τον τρόπο με τον οποίο οι σημαντικές αλλαγές από το 2019 στο νομοθετικό, κοινωνικοοικονομικό και γεωπολιτικό πλαίσιο για τις πολιτικές για την ενέργεια και το κλίμα επηρεάζουν τις επικαιροποιήσεις των ΕΣΕΚ όσον αφορά το επίπεδο φιλοδοξίας και το πεδίο εφαρμογής. Η εξέταση αυτή συμπληρώνεται με κατάλογο παραπομπών στον πίνακα 1, στον οποίο συνοψίζονται οι κύριοι στόχοι, οι επιδιώξεις και οι συνεισφορές, καθώς και οι πολιτικές και τα μέτρα που απαιτούνται για την επίτευξή τους, τα οποία προβλέπονται στη νομοθεσία, στις στρατηγικές και τις προτάσεις. Τα κράτη μέλη καλούνται να αποτυπώσουν τις παραπομπές αυτές στα προσχέδια των επικαιροποιημένων εθνικών σχεδίων τους. Τα τελικά επικαιροποιημένα σχέδια θα πρέπει να αντικατοπτρίζουν τυχόν νέες σημαντικές εξελίξεις σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο νομοθετικό, κοινωνικοοικονομικό και γεωπολιτικό πλαίσιο, και πρέπει να λαμβάνουν δεόντως υπόψη τις συστάσεις της Επιτροπής που εκδίδονται σχετικά με τα προσχέδια των επικαιροποιημένων σχεδίων ⁽¹³⁾.

1.1 Αύξηση του επιπέδου φιλοδοξίας για το 2030 όσον αφορά την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας

Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία έχει δώσει ισχυρή ώθηση για την αύξηση του επιπέδου φιλοδοξίας για την ενέργεια και το κλίμα, χωρίς να μένει κανείς στο περιθώριο. Με το ευρωπαϊκό νομοθέτημα για το κλίμα, οι στόχοι της επίτευξης κλιματικής ουδετερότητας σε επίπεδο ΕΕ έως το 2050 και της μείωσης των καθαρών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου έως το 2030 κατά τουλάχιστον -55 % σε σύγκριση με το 1990 έχουν καταστεί νομική υποχρέωση. Οι στόχοι αυτοί είναι σημαντικά αυστηρότεροι σε σύγκριση με εκείνους στους οποίους βασίστηκαν τα κράτη μέλη για την κατάρτιση των αρχικών ΕΣΕΚ ⁽¹⁴⁾.

Για την υλοποίηση της φιλοδοξίας του ευρωπαϊκού νομοθετήματος για το κλίμα, η δέση μέτρων προσαρμογής στον στόχο του 55 % αναβαθμίζει το πλαίσιο για την ενέργεια και το κλίμα με ορίζοντα το 2030. Θα παρακινήσει οπωσδήποτε τα κράτη μέλη να επικαιροποιήσουν τους στόχους και τις επιδιώξεις που καθορίζονται στα αρχικά τους ΕΣΕΚ, καθώς και τις πολιτικές και τα μέτρα για την επίτευξή τους, ιδίως όσον αφορά τις διαστάσεις της απαλλαγής από τις ανθρακούχες εκπομπές (συμπεριλαμβανομένων των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας), της ενεργειακής απόδοσης και της εσωτερικής αγοράς ενέργειας.

Παράλληλα, και για την υλοποίηση του αυξημένου επιπέδου φιλοδοξίας, εγκρίθηκαν επίσης βασικές ευρωπαϊκές στρατηγικές για την ενέργεια και το κλίμα, ιδίως όσον αφορά την ενοποίηση του ενεργειακού συστήματος ⁽¹⁵⁾, το υδρογόνο ⁽¹⁶⁾, τις υπεράκτιες πηγές ενέργειας ⁽¹⁷⁾, την ηλιακή ανανεώσιμη ενέργεια, ⁽¹⁸⁾ την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή ⁽¹⁹⁾, τους βιώσιμους κύκλους άνθρακα ⁽²⁰⁾ και το σχέδιο δράσης της ΕΕ για την ψηφιοποίηση του ενεργειακού συστήματος ⁽²¹⁾. Η Επιτροπή έχει επίσης προτείνει άλλες σχετικές στρατηγικές, και συγκεκριμένα τις στρατηγικές για μηδενική ρύπανση ⁽²²⁾, για τη βιοποικιλότητα ⁽²³⁾, τα δάση ⁽²⁴⁾ και τη βιώσιμη και έξυπνη κινητικότητα ⁽²⁵⁾, ώστε να συμβάλει στην επίτευξη των στόχων για το κλίμα και την ενέργεια.

⁽¹²⁾ Βλ. τμήμα 3.4.

⁽¹³⁾ Σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 2 του κανονισμού για τη διακυβέρνηση, η Επιτροπή θα αξιολογήσει τα προσχέδια των επικαιροποιημένων ΕΣΕΚ το αργότερο 6 μήνες πριν από την προθεσμία υποβολής των τελικών σχεδίων.

⁽¹⁴⁾ Άρθρο 2 παράγραφος 11 του κανονισμού για τη διακυβέρνηση.

⁽¹⁵⁾ «Ενέργεια για μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία: Στρατηγική της ΕΕ για την ενοποίηση του ενεργειακού συστήματος» [COM(2020) 299 final].

⁽¹⁶⁾ «Στρατηγική για το υδρογόνο για μια κλιματικά ουδέτερη Ευρώπη» [COM(2020) 301].

⁽¹⁷⁾ «Μια στρατηγική της ΕΕ για την αξιοποίηση του δυναμικού των υπεράκτιων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας για ένα κλιματικά ουδέτερο μέλλον» [COM(2020) 741].

⁽¹⁸⁾ «Στρατηγική της ΕΕ για την ηλιακή ενέργεια» [COM(2022) 221].

⁽¹⁹⁾ «Διαμορφώνοντας μια Ευρώπη ανθεκτική στην κλιματική αλλαγή — η νέα στρατηγική της ΕΕ για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή» [COM(2021) 82 final].

⁽²⁰⁾ «Βιώσιμοι κύκλοι άνθρακα» [COM(2021) 800].

⁽²¹⁾ «Ψηφιοποίηση του ενεργειακού συστήματος — Σχέδιο δράσης της ΕΕ» [COM(2022) 552 final].

⁽²²⁾ «Πορεία προς έναν υγιή πλανήτη για όλους — Σχέδιο δράσης της ΕΕ για μηδενική ρύπανση των υδάτων, του αέρα, και του εδάφους» [COM(2021) 400].

⁽²³⁾ «Στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030 Επαναφορά της φύσης στη ζωή μας» [COM(2020) 380].

⁽²⁴⁾ «Νέα δασική στρατηγική της ΕΕ για το 2030» [COM(2021) 572].

⁽²⁵⁾ «Στρατηγική για βιώσιμη και έξυπνη κινητικότητα» [COM(2020) 789 final].

Νωρίτερα εντός του τρέχοντος έτους, στο πλαίσιο του σχεδίου REPowerEU προτάθηκαν συγκεκριμένα μέτρα για τη μείωση της ενεργειακής εξάρτησης της ΕΕ από τα ρωσικά ορυκτά καύσιμα και για την επιτάχυνση της εφαρμογής της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας με νέες δράσεις, με παράλληλη αξιοποίηση της δέσμης μέτρων προσαρμογής στον στόχο του 55 %. Αυτό αποσκοπεί σε πιο οικονομικά προσιτή, ασφαλή και βιώσιμη ενέργεια ώστε να δημιουργηθεί ένα πιο ανθεκτικό ενεργειακό σύστημα και μια πραγματική Ενεργειακή Ένωση. Στο πλαίσιο του σχεδίου αυτού, η Επιτροπή κάλεσε τους συννομοθέτες να αυξήσουν τις επιδιώξεις της οδηγίας για την ενεργειακή απόδοση και της οδηγίας για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Η εφαρμογή του σχεδίου REPowerEU θα επιταχύνει την ανάπτυξη εναλλακτικών λύσεων αντί του φυσικού αερίου και των ανανεώσιμων πηγών, ιδίως του βιώσιμου βιομεθανίου, του ανανεώσιμου υδρογόνου, των ηλιακών φωτοβολταϊκών και της υπεράκτιας αιολικής ενέργειας, και θα οδηγήσει στην εφαρμογή διαρθρωτικών μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων μέτρων ενεργειακής απόδοσης.

Τα προσχέδια των επικαιροποιημένων εθνικών σχεδίων θα πρέπει να αντικατοπτρίζουν την εν λόγω αύξηση του επιπέδου φιλοδοξίας. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενσωματώσουν πλήρως τους νέους και αναθεωρημένους στόχους για την ενέργεια και το κλίμα που περιλαμβάνονται στις προτάσεις της δέσμης μέτρων προσαρμογής στον στόχο του 55 % και του REPowerEU ⁽²⁶⁾, παρότι η νομοθετική διαδικασία για την έγκριση δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί. Τα κράτη μέλη θα πρέπει ήδη να εξετάσουν τις προτεινόμενες αυξημένες εθνικές επιδιώξεις στο πλαίσιο του κανονισμού για τον επιμερισμό των προσπάθειών και του κανονισμού για τη χρήση γης, την αλλαγή χρήσης γης και τη δασοπονία (LULUCF), στις περιπτώσεις όπου οι συννομοθέτες ενέκριναν το επίπεδο φιλοδοξίας που πρότεινε η Επιτροπή βάσει αμφοτέρων των πράξεων. Τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να εξετάσουν τις νέες επιδιώξεις στο πλαίσιο της αναδιατυπωμένης οδηγίας για την ενεργειακή απόδοση και της αναθεωρημένης οδηγίας για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Από την κατάρτιση των αρχικών ΕΣΕΚ, τα κράτη μέλη εργάστηκαν επίσης για την ανάπτυξη των δικών τους μακροπρόθεσμων στρατηγικών στο πλαίσιο του κανονισμού για τη διακυβέρνηση. Σύμφωνα με τον κανονισμό για τη διακυβέρνηση, **τα επικαιροποιημένα ΕΣΕΚ θα πρέπει να συνάδουν με αυτές τις μακροπρόθεσμες στρατηγικές, καθώς και με τον στόχο κλιματικής ουδετερότητας που καθορίζεται στο ευρωπαϊκό νομοθέτημα για το κλίμα.**

Τα επικαιροποιημένα σχέδια θα πρέπει επίσης να αντικατοπτρίζουν τις διεθνείς εξελίξεις που σχετίζονται με τη συμφωνία του Παρισιού, και ιδίως με τη διαδικασία που καθορίζεται στο σύμφωνο της Γλασκόβης για το κλίμα και αφορά την αύξηση του επιπέδου φιλοδοξίας ως προς τον μετριασμό ⁽²⁷⁾. Αυτό περιλαμβάνει διάφορες αποφάσεις σχετικά με τον σχεδιασμό για την ενέργεια και το κλίμα, συμπεριλαμβανομένων της σταδιακής μείωσης της παραγωγής ενέργειας από άνθρακα, της σταδιακής κατάργησης των επιδοτήσεων για τα ορυκτά καύσιμα και της εξέτασης περαιτέρω δράσεων για τη μείωση των εκπομπών άλλων αερίων εκτός του CO₂, συμπεριλαμβανομένου του μεθανίου, έως το 2030.

1.2 **Αύξηση της ενεργειακής ασφάλειας και της οικονομικής προσιτότητας προς μια πιο ανθεκτική Ενεργειακή Ένωση**

Τα επικαιροποιημένα ΕΣΕΚ πρέπει να ενισχύσουν την ετοιμότητα και τα μέτρα στην ΕΕ που αποσκοπούν στην επίτευξη συλλογικής ενεργειακής ασφάλειας. Η πρόσφατη γεωπολιτική κατάσταση έχει προκαλέσει πρωτοφανή αύξηση των τιμών χονδρικής και λιανικής της ενέργειας, με τις ετήσιες μεταβολές να κορυφώνονται σε 360 % και 55 %, αντίστοιχα (Αύγουστος 2022). Αυτή η ακραία αστάθεια στην αγορά ενέργειας αφορά όλα τα κράτη μέλη, επηρεάζοντας την αγοραστική δύναμη των νοικοκυριών και την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας. Παράλληλα, η κατάσταση αυξάνει την πίεση που ασκείται στην ευρωπαϊκή ενεργειακή ασφάλεια.

Τα επικαιροποιημένα εθνικά σχέδια θα πρέπει να αντικατοπτρίζουν τα μέτρα που απορρέουν από το σχέδιο REPowerEU και θα μετασχηματίσουν ριζικά το ενεργειακό σύστημα μακροπρόθεσμα.

Ο νέος κανονισμός για την αποθήκευση αερίου ⁽²⁸⁾ απαιτεί από τα κράτη μέλη να ενισχύσουν τον προγραμματισμό της ενεργειακής τους ασφάλειας. Η διαφοροποίηση του ενεργειακού εφοδιασμού μέσω της διερεύνησης νέων επιλογών για τις εισαγωγές ενέργειας, συμπεριλαμβανομένων των πυρηνικών καυσίμων και των υποκατάστατων ορυκτών καυσίμων, είναι ζωτικής σημασίας. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενσωματώσουν ζητήματα που άπτονται της ασφάλειας του εφοδιασμού κατά την εξέταση του ενεργειακού μείγματος στα επικαιροποιημένα ΕΣΕΚ τους.

Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται επίσης να αποτυπώνουν την πρόοδο και τον σχεδιασμό των έργων υποδομής που χαρακτηρίζονται σημαντικά για την επίτευξη των στόχων της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και του REPowerEU. Τα ΔΕΔ-Ε ⁽²⁹⁾ και τα έργα κοινού ενδιαφέροντος (ΕΚΕ) έχουν καταστήσει τις ενεργειακές μας αγορές πιο ασφαλείς, πιο ολοκληρωμένες και πιο ανταγωνιστικές. Ο 5ος κατάλογος ΕΚΕ ⁽³⁰⁾ και οι περιορισμένες πρόσθετες υποδομές που προδιορίζονται στο παράρτημα 3 του σχεδίου REPowerEU θα συμβάλουν στην αντιμετώπιση των εναπομεινάντων σημείων συμφόρησης στα δίκτυα και θα διαφοροποιήσουν περαιτέρω τις οδούς και τους πόρους αερίου, θα ενισχύσουν τα χερσαία δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας και θα συμβάλουν στην επιδίωξη φιλόδοξων στόχων για τις υπεράκτιες ανανεώσιμες

⁽²⁶⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/1032.

⁽²⁷⁾ Απόφαση 1/CMA.3.

⁽²⁸⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/1032.

⁽²⁹⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/869 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2022, σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις διευρωπαϊκές ενεργειακές υποδομές, την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 715/2009, (ΕΕ) 2019/942 και (ΕΕ) 2019/943 και των οδηγιών 2009/73/ΕΚ και (ΕΕ) 2019/944 και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 347/2013 (ΕΕ L 152 της 3.6.2022, σ. 45).

⁽³⁰⁾ Κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός (ΕΕ) 2022/564 της Επιτροπής, της 19ης Νοεμβρίου 2021, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 347/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τον ενωσιακό κατάλογο έργων κοινού ενδιαφέροντος (ΕΕ L 109 της 8.4.2022, σ. 14).

πηγές ενέργειας σε όλες τις ευρωπαϊκές θαλάσσιες λεκάνες. Παράλληλα, τα έργα υποδομών δεν θα πρέπει να οδηγούν σε εγκλωβισμό στη χρήση των ορυκτών καυσίμων και στη μη αξιοποίηση στοιχείων ενεργητικού, εμποδίζοντας τη μακροπρόθεσμη μετάβαση σε μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία.

Επιπλέον, τα κράτη μέλη θα πρέπει να αξιοποιήσουν πλήρως το δυναμικό της άμεσης αντίδρασης στην ενεργειακή κρίση για να εδραιώσουν τη διάσταση της ενεργειακής ασφάλειας των εθνικών σχεδίων.

Τα επικαιροποιημένα ΕΣΕΚ θα πρέπει να αντικατοπτρίζουν την ανακοίνωση με τίτλο «Εξοικονόμηση αερίου για έναν ασφαλή χειμώνα»⁽³¹⁾ και τον κανονισμό του Συμβουλίου σχετικά με συντονισμένα μέτρα μείωσης της ζήτησης αερίου⁽³²⁾, όπου καθορίζονται μέτρα για την προετοιμασία για πιθανές διαταραχές στον εφοδιασμό με αέριο. Αυτά τα βραχυπρόθεσμα μέτρα αποσκοπούν στην ενίσχυση της συλλογικής ετοιμότητας της ΕΕ, σε πνεύμα αλληλεγγύης. Τα μέτρα που εγκρίνονται στο πλαίσιο αυτό είναι αλληλένδετα με το σχέδιο REPowerEU, και ιδίως με την ανακοίνωση της ΕΕ για την εξοικονόμηση ενέργειας.

Η Επιτροπή παρουσίασε επίσης άμεσα μέτρα για την αντιμετώπιση της αύξησης των τιμών της ενέργειας. Στις 6 Οκτωβρίου 2022 το Συμβούλιο εξέδωσε μέτρα έκτακτης ανάγκης για την αντιμετώπιση των υψηλών τιμών της ενέργειας⁽³³⁾. Η μείωση της ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας κατά τις ώρες αιχμής, σε συνδυασμό με την επαρκή στήριξη των τελικών καταναλωτών, η οποία εξασφαλίζεται μέσω του ανώτατου ορίου εσόδων για τις υποοριακές τεχνολογίες και της συνεισφοράς αλληλεγγύης, θα συμβάλει στην εξασφάλιση πιο ασφαλούς και οικονομικά προσιτής ενέργειας για τους επόμενους μήνες. Στις 18 Οκτωβρίου 2022 η Επιτροπή υπέβαλε περαιτέρω προτάσεις έκτακτης ανάγκης για τον περιορισμό των τιμών της ενέργειας και την εξασφάλιση μεγαλύτερης αλληλεγγύης όσον αφορά την ετοιμότητα⁽³⁴⁾.

Η αλληλεγγύη και οι συλλογικές δράσεις βρίσκονται στο επίκεντρο των ΕΣΕΚ, καθώς επηρεάζουν την ενεργειακή ασφάλεια κάθε κράτους μέλους, την οικονομική προσιτότητα της ενέργειας και, εν τέλει, τη συλλογική ανθεκτικότητα της ΕΕ.

Τα επικαιροποιημένα εθνικά σχέδια θα πρέπει να αντικατοπτρίζουν τον τρόπο με τον οποίο τα μέτρα έκτακτης ανάγκης για τον περιορισμό των επιπτώσεων των υψηλών τιμών της ενέργειας: i) ενσωματώνονται στον μεσοπρόθεσμο προγραμματισμό με ορίζοντα το 2030 και ii) συνάδουν με τις πέντε διαστάσεις της Ενεργειακής Ένωσης. Παράλληλα με την επιδίωξη να παρασχεθεί ανακούφιση στους τελικούς καταναλωτές, τα μέτρα αυτά θα πρέπει να σχεδιάζονται κατά τρόπον ώστε να μη στρεβλώνουν τους μακροπρόθεσμους πρωταρχικούς στόχους της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, συμπεριλαμβανομένων των στόχων για την απαλλαγή από τις ανθρακούχες εκπομπές, τη μηδενική ρύπανση, τη βιοποικιλότητα, την αποδοτική χρήση των πόρων και την ενεργειακή απόδοση. Πρέπει επίσης να είναι βιώσιμα από δημοσιονομική άποψη και να μη διακυβεύουν την ασφάλεια του εφοδιασμού και τους ισότιμους όρους ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά ενέργειας.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να περιγράφουν στα επικαιροποιημένα τους ΕΣΕΚ τον τρόπο με τον οποίο προτίθενται να διασφαλίσουν στους καταναλωτές τα οφέλη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας χαμηλότερου κόστους και των τεχνολογιών χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών. Για την πλήρη απαλλαγή του τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας από τις ανθρακούχες εκπομπές, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διερευνήσουν επενδυτικά κίνητρα στην ευελιξία, στα (έξυπνα) δίκτυα, στις ψηφιακές ευνοϊκές λύσεις για τα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας και στην αμετάβλητη δυναμικότητα. Κρίνεται επίσης σκόπιμο να εξασφαλιστεί μεγαλύτερη ρευστότητα στις προθεσμιακές αγορές και να προστατευτούν καλύτερα οι καταναλωτές από την υπερβολική αστάθεια των τιμών, τις υψηλές τιμές και την υπερβολική ανάλυση κινδύνων από τους προμηθευτές. Τα ΕΣΕΚ θα πρέπει επίσης να διερευνήσουν τρόπους βελτίωσης της αποτελεσματικότητας του διασυνοριακού εμπορίου, εξασφαλίζοντας παράλληλα ότι όλες οι μορφές ηλεκτρικής ενέργειας μπορούν να αποτελούν αντικείμενο ελεύθερων συναλλαγών μεταξύ των κρατών μελών. Παράλληλα, η Επιτροπή συμμετέχει επείγοντως σε μια ριζική και ολοκληρωμένη μεταρρύθμιση του σχεδιασμού της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας.

Τα κράτη μέλη καλούνται να αξιοποιήσουν με τον βέλτιστο δυνατό τρόπο την ολοκληρωμένη προσέγγιση των εθνικών σχεδίων και να διερευνήσουν πλήρως τη δυνατότητα ανάπτυξης συνεργειών μεταξύ των σχετικών διαστάσεων των σχεδίων. Για παράδειγμα, η ταχεία πρόοδος όσον αφορά την αποθήκευση, τη διαφοροποίηση του ενεργειακού εφοδιασμού και την ανταπόκριση στη ζήτηση θα αυξήσει την ενεργειακή ασφάλεια και θα συμβάλει στην επιτάχυνση της ανάπτυξης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, στην αύξηση της ενεργειακής απόδοσης στο συνολικό ενεργειακό σύστημα και στη βελτίωση της ενοποίησης της εσωτερικής αγοράς ενέργειας.

⁽³¹⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Εξοικονόμηση αερίου για έναν ασφαλή χειμώνα» [COM(2022) 360 final].

⁽³²⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/1369 του Συμβουλίου, της 5ης Αυγούστου 2022, σχετικά με συντονισμένα μέτρα μείωσης της ζήτησης αερίου (ΕΕ L 206 της 8.8.2022, σ. 1).

⁽³³⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/1854 του Συμβουλίου, της 6ης Οκτωβρίου 2022, σχετικά με παρέμβαση έκτακτης ανάγκης για την αντιμετώπιση των υψηλών τιμών ενέργειας (ΕΕ L 261I της 7.10.2022, σ. 1).

⁽³⁴⁾ Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου «Ενίσχυση της αλληλεγγύης μέσω καλύτερου συντονισμού των αγορών αερίου, διασυνοριακών ανταλλαγών αερίου και αξιοπιστών δεικτών αναφοράς για τις τιμές» [COM(2022) 549 final].

Κατά περίπτωση, η περιφερειακή συνεργασία και το σχετικό φόρουμ πρέπει να κινητοποιηθούν πλήρως για την ανάπτυξη μηχανισμών συλλογικής δράσης και αλληλεγγύης που θα εξασφαλίζουν εναλλακτικές πηγές εφοδιασμού, θα αποτρέπουν την πρόκληση διαταραχών και θα αυξάνουν την ετοιμότητα και την ανθεκτικότητα.

Τέλος, σύμφωνα με το σχέδιο REPowerEU, τα επικαιροποιημένα εθνικά σχέδια θα πρέπει να αντικατοπτρίζουν την εξωτερική ενεργειακή δέσμευση της ΕΕ ⁽³⁵⁾. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να αναφέρονται σε σχετικές πρωτοβουλίες ή έργα που έχουν αναληφθεί ή υλοποιηθεί σύμφωνα με τη στρατηγική Global Gateway ⁽³⁶⁾.

Πλαίσιο 2: Χρήση του εφελθηρίου που παρέχει το Ευρωπαϊκό Εξαμήνο

Ο κανονισμός για τη διακυβέρνηση απαιτεί από τα κράτη μέλη να λαμβάνουν υπόψη τις τελευταίες ειδικές ανά χώρα συστάσεις που εκδίδονται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου ⁽³⁷⁾. Οι εκθέσεις ανά χώρα στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου 2022²¹ προσδιορίζουν βασικές μακροοικονομικές προκλήσεις που δεν έχουν αντιμετωπιστεί ακόμη ή νεοεμφανιζόμενες μακροοικονομικές προκλήσεις, οι οποίες δεν καλύπτονται επαρκώς από τις δεσμεύσεις που έχουν αναληφθεί στα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΣΑΑ).

Οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις του 2022 για κάθε κράτος μέλος επικεντρώνονται στις εν λόγω διαρθρωτικές προκλήσεις, μεταξύ άλλων για την εφαρμογή του σχεδίου REPowerEU, με τη δέουσα προσοχή στον κοινωνικά δίκαιο χαρακτήρα της μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας ⁽³⁸⁾. Στον τομέα της πολιτικής για την ενέργεια και το κλίμα, οι συστάσεις αυτές αποσκοπούν πρωτίστως στη μείωση της εξάρτησης από τα ρωσικά ορυκτά καύσιμα και στην περαιτέρω απαλλαγή της οικονομίας από τις ανθρακούχες εκπομπές. Ζητούν την επιτάχυνση της ανάπτυξης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και των αναγκαίων υποδομών, τη στήριξη της απαραίτητης επανεξέτασης και αναβάθμισης των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού, την αντιμετώπιση των ελλείψεων σε εργατικό δυναμικό και δεξιότητες, την αύξηση της ενεργειακής απόδοσης και την ενίσχυση της ικανότητας διασυνδέσεων σε ολόκληρη την ΕΕ. Για σημαντικό αριθμό κρατών μελών, οι συστάσεις αφορούν επίσης τη βιώσιμη κινητικότητα, ενώ για ορισμένα κράτη μέλη οι συστάσεις αφορούν περιβαλλοντικές πτυχές, όπως η κυκλική οικονομία.

Κατά την επικαιροποίηση των ΕΣΕΚ τους, τα κράτη μέλη λαμβάνουν πλήρως υπόψη τις ειδικές ανά χώρα συστάσεις του 2022 και του 2023 που έχουν εκδοθεί στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνουν πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο οι σχετικές πολιτικές και τα μέτρα σε κάθε διάσταση των επικαιροποιημένων εθνικών σχεδίων συμβάλλουν στην υλοποίηση των ειδικών ανά χώρα συστάσεων για την ενέργεια και το κλίμα.

1.3 Διασφάλιση δίκαιης και ισότιμης μετάβασης

1.3.1 Μετριασμός των κοινωνικών επιπτώσεων και των επιπτώσεων στην απασχόληση και επίτευξη δίκαιης και ισότιμης ενεργειακής και κλιματικής μετάβασης

Τα επικαιροποιημένα ΕΣΕΚ θα πρέπει να αντικατοπτρίζουν καλύτερα τις κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις σε σύγκριση με τα αρχικά εθνικά σχέδια. Η δικαιοσύνη και η αλληλεγγύη αποτελούν βασικούς στόχους και αναπόσπαστο μέρος της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, στην οποία αναγνωρίζεται ότι κανένας άνθρωπος και κανένας τόπος δεν θα πρέπει να μένει στο περιθώριο. Η εκ προοιμίου αντιμετώπιση των κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων της ενεργειακής και κλιματικής μετάβασης και η προστασία των νοικοκυριών, των εκτεθειμένων βιομηχανιών και των εργαζομένων καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας αποτελεί προϋπόθεση για την αντιμετώπιση της τρέχουσας ενεργειακής κρίσης και την προετοιμασία του εδάφους για μια δίκαιη μετάβαση.

Η σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με τη διασφάλιση δίκαιης μετάβασης προς την κλιματική ουδετερότητα περιγράφει δέσμες μέτρων πολιτικής για τη στήριξη της δίκαιης πράσινης μετάβασης και καλεί τα κράτη μέλη να τη λάβουν πλήρως υπόψη κατά τη διαδικασία επικαιροποίησης των ΕΣΕΚ τους ⁽³⁹⁾. Ειδικότερα, τα κράτη μέλη θα πρέπει να αναπτύξουν σαφείς στρατηγικές για τον προσδιορισμό και τη μέτρηση των συνεπειών της ενεργειακής και κλιματικής μετάβασης στην κοινωνία, στην απασχόληση και στις δεξιότητες (ή άλλων διανεμητικών επιπτώσεων) και να εξετάσουν δρόμους τον τρόπο αποτελεσματικής αντιμετώπισης αυτών των προκλήσεων. Τα επικαιροποιημένα εθνικά σχέδια θα πρέπει να δίνουν σαφή προτεραιότητα στη χρηματοδότηση για τη δίκαιη μετάβαση, την επανεξέταση και την αναβάθμιση των δεξιοτήτων, καθώς και για τη στήριξη των προσαρμογών της αγοράς εργασίας.

Η ανάπτυξη και η εφαρμογή πολιτικών και μέτρων θα πρέπει να ακολουθούν τόσο μια προσέγγιση για το σύνολο της κοινωνίας όσο και μια αναλυτική προσέγγιση που θα επικεντρώνεται στις περιφέρειες, τις βιομηχανίες και τις πληθυσμιακές ομάδες που επηρεάζονται περισσότερο, ιδίως σε εκείνες που βρίσκονται ήδη σε ευάλωτη κατάσταση.

⁽³⁵⁾ «Εξωτερική ενεργειακή δέσμευση της ΕΕ σε έναν μεταβαλλόμενο κόσμο» [JOIN(2022) 23 final].

⁽³⁶⁾ «Global Gateway» [JOIN(2021) 30 final].

⁽³⁷⁾ Άρθρο 14 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1999.

⁽³⁸⁾ Βλ. παράρτημα 8 των εκθέσεων ανά χώρα στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2022.

⁽³⁹⁾ Σύσταση του Συμβουλίου, της 16ης Ιουνίου 2022, σχετικά με τη διασφάλιση δίκαιης μετάβασης προς την κλιματική ουδετερότητα (ΕΕ C 243 της 27.6.2022, σ. 35).

Πλαίσιο 3: Βασικές πολιτικές και μέτρα δίκαιης μετάβασης για τα επικαιροποιημένα ΕΣΕΚ

- προώθηση βελτιώσεων της ενεργειακής απόδοσης, μεταξύ άλλων στον τομέα της οικονομικά προσιτής κοινωνικής στέγασης· παροχή οικονομικών κινήτρων και συμβουλών στα άτομα, με τη δέουσα προσοχή στο ζήτημα του διχασμού των κινήτρων μεταξύ ιδιοκτητών και νοικιαστών και στην εξέλιξη του κόστους στέγασης·
- παροχή εξατομικευμένων πληροφοριών και συμβουλών σε όλους τους καταναλωτές, και ιδίως στα εύάλωτα νοικοκυριά, μεταξύ άλλων μέσω της χρήσης ψηφιακών εργαλείων, σχετικά με τον τρόπο μείωσης της ζήτησης ενέργειας και μείωσης των οικείων λογαριασμών ενέργειας. Στόχευση των μέτρων εξοικονόμησης ενέργειας σε δραστηριότητες κατανάλωσης και παραγωγής με υψηλή ζήτηση ενέργειας·
- ενδυνάμωση των καταναλωτών ενέργειας με τη διευκόλυνση της πρόσβασης σε ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές, την απλούστευση των διαδικασιών αδειοδότησης και την περαιτέρω ανάπτυξη του αυτοεφοδιασμού μέσω κοινοτήτων πολιτών και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, σε συνδυασμό με εκστρατείες, με ιδιαίτερη έμφαση στις εύάλωτες ομάδες και στους καταναλωτές που ζουν σε αγροτικές και απομακρυσμένες περιοχές (π.χ. εξόχως απόκεντρες περιοχές της ΕΕ ⁽⁴⁰⁾)·
- πρόληψη των προκλήσεων για τις βιώσιμες μεταφορές, συμπεριλαμβανομένης της οικονομικής προσιτότητας για τα εύάλωτα νοικοκυριά, μέσω μέτρων άμεσης στήριξης και μέσω της ανάπτυξης των αναγκαίων υποδομών·
- στήριξη της πρόσβασης σε ποιοτική απασχόληση, ιδίως με δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης, με την παροχή εξατομικευμένης βοήθειας για την αναζήτηση εργασίας και άλλα ενεργητικά μέτρα πολιτικής για την αγορά εργασίας (π.χ. εκπαιδευτικά μαθήματα, κίνητρα πρόσληψης και μετάβασης, στοχευμένα και χρονικά προσδιορισμένα προγράμματα απασχόλησης, προγράμματα στήριξης για μαθητεία και ποιοτική πρακτική άσκηση)·
- προώθηση της δημιουργίας θέσεων εργασίας και της επιχειρηματικότητας σε πράσινες δραστηριότητες, για παράδειγμα με χρηματοδοτικά και μη χρηματοδοτικά μέτρα, με την εξασφάλιση προσβάσιμης στήριξης για τις υποεκπροσωπούμενες και εύάλωτες ομάδες και την ενθάρρυνση της προώθησης των πράσινων κριτηρίων ανάθεσης για τους επιχειρηματίες·
- εφοδιασμός των ατόμων με τις κατάλληλες δεξιότητες ώστε να έχουν πρόσβαση σε ποιοτικές θέσεις εργασίας και να αντιμετωπίσουν τις ελλείψεις σε εργατικό δυναμικό για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση, μέσω της προώθησης 1) της εκπαίδευσης και της κατάρτισης χωρίς αποκλεισμούς, σύμφωνα με τις προβλέψεις για τις δεξιότητες και μέσω συμπράξεων ενδιαφερόμενων μερών, όπως το Σύμφωνο για τις δεξιότητες ⁽⁴¹⁾· 2) προγραμμάτων μαθητείας, αμειβόμενης πρακτικής άσκησης και παρακολούθησης εν ώρα εργασίας· 3) της κατάρτισης ενηλίκων για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την επανειδίκευση, για παράδειγμα μέσω ατομικών λογαριασμών μάθησης ⁽⁴²⁾, ευρέως αναγνωρισμένων κύκλων μαθημάτων ή συμμετοχής στο Σύμφωνο για τις δεξιότητες της ΕΕ ⁽⁴³⁾·
- διασφάλιση ισόρροπης και ισότιμης πρόσβασης στην εκπαίδευση και σε ευκαιρίες απασχόλησης σε όλα τα επίπεδα και σε όλους τους τομείς, για παράδειγμα μέσω της μείωσης της τρέχουσας ανισορροπίας στην εκπροσώπηση των φύλων που χαρακτηρίζει μέχρι στιγμής τους σπουδαστές στους τομείς των θετικών επιστημών, της τεχνολογίας, της μηχανικής και των μαθηματικών (ETMM) και στον τομέα της ενέργειας·
- εξασφάλιση δίκαιων συστημάτων φορολογίας-παροχών και κοινωνικής προστασίας για τη στήριξη των ατόμων και των νοικοκυριών που επηρεάζονται περισσότερο, ειδικότερα εκείνων που βρίσκονται σε εύάλωτη κατάσταση, μεταξύ άλλων μέσω 1) στοχευμένης και προσωρινής άμεσης εισοδηματικής στήριξης για τη συμπλήρωση των επενδυτικών μέτρων, 2) μετατόπισης της φορολογικής επιβάρυνσης από το εισόδημα εργασίας προς πράσινους στόχους και 3) παροχής καινοτόμων συστημάτων μετάβασης από τη μια θέση εργασίας στην άλλη για τη διασφάλιση εισοδηματικής ασφάλειας κατά τη διάρκεια των μεταβάσεων στην αγορά εργασίας.

⁽⁴⁰⁾ Η ΕΕ αριθμεί εννέα εξόχως απόκεντρες περιοχές που βρίσκονται στον δυτικό Ατλαντικό Ωκεανό, στη λεκάνη της Καραϊβικής, στο δάσος του Αμαζονίου και στον Ινδικό Ωκεανό. Συνολικά, εκεί κατοικούν 4,8 εκατομμύρια πολίτες. Οι εξόχως απόκεντρες περιοχές είναι νησιά, αρχιπελάγη και ένα χερσαίο έδαφος (Γαλλική Γουιάνα) και δεν αποτελούν μέρος του ευρωπαϊκού ηπειρωτικού δικτύου. Σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 1 στοιχείο ε) σημείο iv) του κανονισμού για τη διακυβέρνηση, τα κράτη μέλη θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους γεωγραφικούς, περιβαλλοντικούς και φυσικούς περιορισμούς, συμπεριλαμβανομένων των μη διασυνδεδεμένων περιοχών και περιφερειών, κατά τον καθορισμό των επιδιώξεων για την ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές.

⁽⁴¹⁾ https://pact-for-skills.ec.europa.eu/index_el.

⁽⁴²⁾ Σύσταση του Συμβουλίου για τους ατομικούς λογαριασμούς μάθησης.

⁽⁴³⁾ Βλ. επίσης έκθεση του JRC, Czako V. Skills for the clean energy transition (Δεξιότητες για τη μετάβαση στην καθαρή ενέργεια), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο, 2022, JRC129676.

1.3.2 Αντιμετώπιση των πιεστικών προκλήσεων της ενεργειακής φτώχειας

Η οικονομική προστιτότητα αποτελεί προτεραιότητα της Ενεργειακής Ένωσης και θα πρέπει να αντικατοπτρίζεται στα επικαιροποιημένα ΕΣΕΚ. Όλα τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να θέσουν έναν σαφή, συγκεκριμένο, εφικτό, μετρήσιμο και χρονικά δεσμευτικό στόχο για τη μείωση της ενεργειακής φτώχειας. Τα κράτη μέλη αξιολογούν τον αριθμό των νοικοκυριών που αντιμετωπίζουν ενεργειακή φτώχεια ⁽⁴⁴⁾. Η σύσταση της Επιτροπής για την ενεργειακή φτώχεια ⁽⁴⁵⁾ παρέχει καθοδήγηση σχετικά με κατάλληλους δείκτες για τη μέτρησή της. Ενθαρρύνεται η επεξήγηση του τρόπου με τον οποίο χρησιμοποιούνται ο εν λόγω ορισμός και οι δείκτες, καθώς και του τρόπου συλλογής των δεδομένων σχετικά με την ενεργειακή φτώχεια, τόσο σε εθνικό όσο και σε τοπικό επίπεδο.

Τα επικαιροποιημένα ΕΣΕΚ θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις τελευταίες νομοθετικές εξελίξεις, και ιδίως τον προτεινόμενο ορισμό της ενεργειακής φτώχειας στην οδηγία για την ενεργειακή απόδοση και το προτεινόμενο Κοινωνικό Ταμείο για το Κλίμα, καθώς και την προαναφερθείσα σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με τη διασφάλιση δίκαιης μετάβασης προς την κλιματική ουδετερότητα.

Με βάση την εν λόγω αξιολόγηση, εάν ένα κράτος μέλος διαπιστώσει ότι σημαντικός αριθμός νοικοκυριών αντιμετωπίζουν ενεργειακή φτώχεια, πρέπει να συμπεριλάβει στο επικαιροποιημένο εθνικό του σχέδιο έναν εθνικό ενδεικτικό στόχο για τη μείωση της ενεργειακής φτώχειας, συμπεριλαμβανομένου χρονοδιαγράμματος για την επίτευξη των στόχων ⁽⁴⁶⁾. Ωστόσο, λαμβανομένης υπόψη της τρέχουσας αύξησης των τιμών της ενέργειας, όλα τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να ορίσουν έναν στόχο για τη μείωση της ενεργειακής φτώχειας. Εάν ένας στόχος δεν θεωρείται αναγκαίος, τα κράτη μέλη θα πρέπει να αιτιολογούν την απόφαση αυτήν και να καθορίζουν τον ελάχιστο αριθμό νοικοκυριών που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί «σημαντικός» εν προκειμένω. Επιπλέον, τα εθνικά σχέδια θα πρέπει να περιγράφουν τις πολιτικές και τα μέτρα για την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας, συμπεριλαμβανομένων των μέτρων κοινωνικής πολιτικής και άλλων σχετικών εθνικών προγραμμάτων. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να περιγράφουν τον τρόπο με τον οποίο προσδιορίστηκε ο στόχος και, προκειμένου να ληφθεί υπόψη η τρέχουσα αύξηση των τιμών της ενέργειας, θα πρέπει να χρησιμοποιήσουν τα πλέον πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία.

2 Θεματικά ζητήματα

2.1 Ενίσχυση της μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας

Το καθιερωμένο πλαίσιο για την ενεργειακή διακυβέρνηση έχει αποδειχθεί θετικό, καθώς οι στόχοι της ΕΕ για την ενεργειακή απόδοση και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας για το 2020 υπερκαλύφθηκαν. Η ταχεία και επιτακτική υποκατάσταση των ρωσικών ορυκτών καυσίμων θα απαιτήσει τη μαζική κλιμάκωση της μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας, την απόδοση προτεραιότητας σε διαρθρωτικά μέτρα για την ενεργειακή απόδοση και την αξιοποίηση της ισχυρής ώθησης στην ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Επιπλέον, η ανάπτυξη ψηφιακών λύσεων για την ενέργεια θα διαδραματίσει σημαντικό ρόλο ως προς τη στήριξη του μετασχηματισμού του ενεργειακού τομέα· η προώθηση της συνεργασίας μεταξύ ενεργειακών και ψηφιακών παραγόντων και η δημιουργία συνεργιών μεταξύ του ενεργειακού και του ψηφιακού θεματολογίου είναι καθοριστικής σημασίας για την επίτευξη του στόχου για το κλίμα. Το δυναμικό του μηχανισμού διακυβέρνησης πρέπει να αξιοποιηθεί πλήρως κατά την επικαιροποίηση των εθνικών σχεδίων προς αυτήν την κατεύθυνση.

2.1.1 Επιτάχυνση της ανάπτυξης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και του υδρογόνου

Τα επικαιροποιημένα ΕΣΕΚ θα πρέπει να εναρμονιστούν με το αυξημένο επίπεδο φιλοδοξίας που προτείνεται στην αναθεωρημένη οδηγία για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, παρέχοντας εθνική συνεισφορά για την επίτευξη της δεσμευτικής συνολικής επιδίωξης της ΕΕ. Τα εθνικά σχέδια θα πρέπει επίσης να συμπεριλάβουν τομεακές συνεισφορές ανάλογες με αυτήν τη συνολική επιδίωξη, και οι οποίες συνάδουν με τις επιμέρους επιδιώξεις για τον τομέα των μεταφορών, την τηλεθέρμανση και την τηλεψύξη και τους τομείς της βιομηχανίας και των κτιρίων. Η ταχεία και μαζική αφομοίωση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας σε ολόκληρη την ΕΕ είναι απαραίτητη ώστε να συμβάλει αποφασιστικά στη φιλοδοξία της ΕΕ για σταδιακή κατάργηση των ορυκτών καυσίμων που προέρχονται από τη Ρωσία και στην επίτευξη του στόχου της κλιματικής ουδετερότητας.

Σύμφωνα με το σχέδιο REPowerEU, θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην υποκατάσταση του φυσικού αερίου μέσω της κλιμάκωσης της παραγωγής βιώσιμου βιομεθανίου (δηλαδή, κυρίως με βάση οργανικά απόβλητα και δασικά και γεωργικά κατάλοιπα) και της επιτάχυνσης της ανάπτυξης του ανανεώσιμου υδρογόνου στους τομείς των μεταφορών και της βιομηχανίας που είναι δύσκολο να απαλλαγούν από τις ανθρακούχες εκπομπές.

⁽⁴⁴⁾ Άρθρο 3 παράγραφος 3 στοιχείο δ) του κανονισμού για τη διακυβέρνηση.

⁽⁴⁵⁾ Σύσταση (ΕΕ) 2020/1563 της Επιτροπής, της 14ης Οκτωβρίου 2020, σχετικά με την ενεργειακή φτώχεια (ΕΕ L 357 της 27.10.2020, σ. 35).

⁽⁴⁶⁾ Άρθρο 3 παράγραφος 3 στοιχείο δ) του κανονισμού για τη διακυβέρνηση.

Τα επικαιροποιημένα ΕΣΕΚ θα πρέπει να αντικατοπτρίζουν την ανάπτυξη των αναγκαίων υποδομών και κινήτρων, σύμφωνα με την επιδίωξη του REPowerEU για 10 εκατομμύρια τόνους εγχώριου ανανεώσιμου υδρογόνου και 35 bcm παραγωγής βιώσιμου βιομεθανίου έως το 2030. Επιπλέον, θα πρέπει να περιγραφεί η πορεία για την υποκατάσταση των καυσίμων κίνησης με βάση το πετρέλαιο μέσω του εξηλεκτρισμού και του ανανεώσιμου υδρογόνου στις χερσαίες μεταφορές. Σύμφωνα με τον στόχο των 10 εκατομμυρίων τόνων εισαγόμενου υδρογόνου έως το 2030, τα επικαιροποιημένα εθνικά σχέδια θα πρέπει επίσης να αντικατοπτρίζουν πρωτοβουλίες ή δράσεις που έχουν αναληφθεί ή προγραμματίζονται, ή διεθνείς συμπράξεις που θα δημιουργηθούν ή έχουν δημιουργηθεί, με στόχο τη διευκόλυνση των εισαγωγών ανανεώσιμου υδρογόνου.

Στα επικαιροποιημένα τους ΕΣΕΚ, **τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται επίσης να ενσωματώσουν μια συνιστώσα για την παραγωγή και τη χρήση βιώσιμου βιοαερίου και βιομεθανίου,** αξιολογώντας το εθνικό δυναμικό και καθορίζοντας πορείες για την πραγμάτωσή του έως το 2030 και το 2050 ⁽⁴⁷⁾.

Απαιτείται ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο πολιτικών και μέτρων για την προώθηση της ανάπτυξης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας σε όλους τους σχετικούς τομείς της οικονομίας. Η ταχύτερη ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας είναι ιδιαίτερα σημαντική για τομείς στους οποίους η πρόοδος είναι βραδύτερη μέχρι στιγμής (όπως οι μεταφορές, τα κτίρια και η βιομηχανία, ιδίως σε βιομηχανικούς τομείς στους οποίους οι εκπομπές είναι δύσκολο να περιοριστούν). Θα πρέπει να δοθεί έμφαση στην προώθηση της υιοθέτησης του εξηλεκτρισμού, των τεχνολογιών ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (συμπεριλαμβανομένου του ανανεώσιμου υδρογόνου στους βιομηχανικούς τομείς), της αποθήκευσης ενέργειας και της ανταπόκρισης στη ζήτηση, μέσω της ενίσχυσης της ευελιξίας του ενεργειακού συστήματος και της διευκόλυνσης της ενοποίησης του συστήματος για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Μια ιδιαίτερη πρόκληση για την ανάπτυξη και την εξέλιξη των περισσότερων έργων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, η οποία πρέπει να αντιμετωπιστεί από τα ΕΣΕΚ, αφορά την αδειοδότηση. Στο πλαίσιο αυτό, τα κράτη μέλη θα πρέπει να εναρμονίσουν τις εθνικές πολιτικές και τα μέτρα τους με την πρόταση για τροποποίηση της οδηγίας για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας ⁽⁴⁸⁾ του Μαΐου του 2022, τη στρατηγική της ΕΕ για την ηλιακή ενέργεια και τη σχετική σύσταση για την επιτάχυνση των διαδικασιών αδειοδότησης για έργα ανανεώσιμης ενέργειας ⁽⁴⁹⁾.

Κατά την επικαιροποίηση των εθνικών τους σχεδίων, τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να αναπτύξουν μέτρα για τη διευκόλυνση των συμφωνιών αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και των εγγυήσεων προέλευσης. Οι πολιτικές θα πρέπει επίσης να αφορούν την ανάπτυξη ανανεώσιμων λύσεων στα κτίρια, μετά την πρόταση για αναδιάρθρωση της οδηγίας για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων, ιδίως όσον αφορά τη θέρμανση (π.χ. αντλίες θερμότητας) και την ηλιακή ενέργεια σε στέγες, σύμφωνα με τη φιλοδοξία του REPowerEU.

2.1.2 Αξιοποίηση διαρθρωτικών μέτρων ενεργειακής απόδοσης

Τα μέτρα ενεργειακής απόδοσης μπορούν συχνά να αποτελούν τον φθηνότερο, ασφαλέστερο και καθαρότερο τρόπο μείωσης της εξάρτησής μας από τις εισαγωγές ορυκτών καυσίμων από τη Ρωσία και την εξασφάλιση μιας δίκαιης πορείας προς τη μετάβαση σε καθαρές μορφές ενέργειας. Επιπλέον, η χρήση λιγότερης ενέργειας ενισχύει την ασφάλεια του εφοδιασμού και την αποθήκευση ενέργειας, συμβάλλει στη μείωση της ενεργειακής φτώχειας και αυξάνει την ανταγωνιστικότητα στο παγκόσμιο τοπίο.

Τα επικαιροποιημένα ΕΣΕΚ θα πρέπει να εναρμονιστούν με το αυξημένο επίπεδο φιλοδοξίας που προτείνεται στην αναδιάρθρωση της οδηγίας για την ενεργειακή απόδοση, παρέχοντας εθνική συνεισφορά στη συνολική δεσμευτική επιδίωξη της ΕΕ και στα μερίδια κατανάλωσης ενέργειας των τομέων τελικής χρήσης. Τα επικαιροποιημένα εθνικά σχέδια θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνουν λεπτομερή στοιχεία σχετικά με τον υπολογισμό και τη μεθοδολογία της υποχρέωσης εξοικονόμησης ενέργειας, καθώς και τις απαιτούμενες πληροφορίες σχετικά με το συνολικό εμβαδόν δαπέδου προς ανακίνηση ή τις ισοδύναμες ετήσιες εξοικονομήσεις ενέργειας για τα δημόσια κτίρια.

Οι πολιτικές, τα μέτρα και τα προγράμματα για την ενεργειακή απόδοση στα επικαιροποιημένα εθνικά σχέδια θα πρέπει να καλύπτουν όλους τους τομείς της ζήτησης ενέργειας, συμπεριλαμβανομένων των κτιρίων (οικιστικών και του τριτογενούς τομέα), της βιομηχανίας και των μεταφορών. Η αρχή της προτεραιότητας στην ενεργειακή απόδοση ⁽⁵⁰⁾ θα πρέπει να χρησιμοποιείται ως γενική αρχή και η εφαρμογή της θα πρέπει να επεξηγείται. Επιπλέον, θα πρέπει να παρέχονται η μεθοδολογία υπολογισμού και τα υποκείμενα δεδομένα για τον υπολογισμό του συντελεστή πρωτογενούς ενέργειας.

⁽⁴⁷⁾ Implementing the Repower EU Action Plan: investment needs, hydrogen accelerator and achieving the bio-methane targets (Εφαρμογή του σχεδίου δράσης REPowerEU: επενδυτικές ανάγκες, πρόγραμμα επιτάχυνσης της χρήσης υδρογόνου και επίτευξη των στόχων για το βιομεθάνιο) [SWD(2022) 230 final], σ. 35.

⁽⁴⁸⁾ Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001 για την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, της οδηγίας 2010/31/ΕΕ για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων και της οδηγίας 2012/27/ΕΕ για την ενεργειακή απόδοση [COM(2022) 222 final].

⁽⁴⁹⁾ Στρατηγική της ΕΕ για την ηλιακή ενέργεια [COM(2022) 221 final], Καθοδήγηση προς τα κράτη μέλη σχετικά με ορθές πρακτικές για την επιτάχυνση των διαδικασιών αδειοδότησης για έργα ανανεώσιμης ενέργειας και τη διευκόλυνση των συμφωνιών αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας [SWD(2022) 0149 final].

⁽⁵⁰⁾ Άρθρο 2 παράγραφος 18 του κανονισμού για τη διακυβέρνηση.

Όσον αφορά τα κτίρια, τα επικαιροποιημένα ΕΣΕΚ θα πρέπει να εναρμονιστούν με το επικαιροποιημένο και αυξημένο επίπεδο φιλοδοξίας και τις απαιτήσεις της πρότασης για οδηγία για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων, καθώς και με τις αυξημένες προσπάθειες για την ενεργειακή ανακαίνιση των κτιρίων, με στόχο τον διπλασιασμό των ποσοστών ανακαίνισης (κύμα ανακαίνσεων ⁽⁵¹⁾). Τα επικαιροποιημένα ΕΣΕΚ, σύμφωνα με τις δεσμεύσεις στις εθνικές μακροπρόθεσμες στρατηγικές ανακαίνισης, θα πρέπει να περιλαμβάνουν τα μέτρα που λαμβάνονται για τη σταδιακή απαλλαγή του κτιριακού αποθέματος από τις ανθρακούχες εκπομπές, συμπεριλαμβανομένων των υποστηρικτικών μέτρων χρηματοδοτικής και τεχνικής βοήθειας, τα οποία σχετίζονται επίσης με τη διαθεσιμότητα ειδικευμένου εργατικού δυναμικού.

Σύμφωνα με το REPowerEU και την ανακοίνωση της ΕΕ για την εξοικονόμηση ενέργειας ⁽⁵²⁾, τα κράτη μέλη θα πρέπει να περιλαμβάνουν πληροφορίες σχετικά με τις συνεισφορές τους και τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζουν το REPowerEU, συμπεριλαμβάνοντας μέτρα σχετικά με την αλλαγή συμπεριφοράς, εκστρατείες επικοινωνίας και φορολογικά μέτρα που εφαρμόζονται ή έχουν προγραμματιστεί για την ενθάρρυνση της εξοικονόμησης ενέργειας.

2.1.3. Διερεύνηση του πλήρους δυναμικού της διττής πράσινης και ψηφιακής μετάβασης

Ο ριζικός ψηφιακός μετασχηματισμός του ενεργειακού συστήματος της ΕΕ αποτελεί επίσης ένα από τα κρίσιμα στοιχεία για την επίτευξη των στόχων του REPowerEU και της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Η αποδοτική χρήση της ενέργειας και των πόρων, η απαλλαγή από τις ανθρακούχες εκπομπές, ο εξηλεκτρισμός, η ενοποίηση τομέων και η αποκέντρωση του ενεργειακού συστήματος απαιτούν τεράστιες προσπάθειες από πλευράς ψηφιοποίησης.

Τα κράτη μέλη καλούνται να εντοπίσουν συνέργειες μεταξύ ενεργειακών και ψηφιακών εθνικών δραστηριοτήτων, επιδιώξουν και στόχων, καθώς και να εξετάσουν τρόπους για την περαιτέρω αξιοποίησή τους μέσω πολιτικών και μέτρων σύμφωνα με την ανακοίνωση «Ψηφιοποίηση του ενεργειακού συστήματος — Σχέδιο δράσης της ΕΕ» ⁽⁵³⁾. Η ψηφιοποίηση θα είναι καίριας σημασίας για την ενίσχυση της συμμετοχής των καταναλωτών και την ανάπτυξη υποδομών ηλεκτρικής ενέργειας κατάλληλων για το μελλοντικό ενεργειακό σύστημα. Οι επενδύσεις στην ψηφιοποίηση του δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας θα καταστήσουν επίσης δυνατό τον οικονομικά αποδοτικό μετασχηματισμό του ενεργειακού συστήματος.

Αξιοποιώντας την πείρα τους από τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, **τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται επίσης να επιδιώξουν την ανάπτυξη συνεργιών μεταξύ των ΕΣΕΚ και των εθνικών στρατηγικών χαρτών πορείας για την ψηφιακή δεκαετία** που υποβάλλονται στο πλαίσιο του προγράμματος πολιτικής 2030 για την ψηφιακή δεκαετία ⁽⁵⁴⁾, ώστε να εξασφαλιστεί ότι οι ψηφιακές υποδομές και τεχνολογίες συμβάλλουν σε μια βιώσιμη κυκλική και κλιματικά ουδέτερη οικονομία και κοινωνία σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία. **Τα κράτη μέλη καλούνται να εξετάσουν τον τρόπο με τον οποίο θα αξιοποιήσουν τη διαδικασία και τα εργαλεία της ψηφιακής δεκαετίας, και ιδίως τα πολυκρατικά έργα, με σκοπό την επιτάχυνση της πράσινης μετάβασης.**

2.2 Ενσωμάτωση των απαιτήσεων της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή

Η συχνότητα και η σφοδρότητα των ακραίων καιρικών συνθηκών αυξάνονται. Μετά την κατάρτιση των αρχικών ΕΣΕΚ, η σημασία της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή αναγνωρίζεται ολοένα και περισσότερο σε παγκόσμιο επίπεδο ⁽⁵⁵⁾. Το 2021 η Επιτροπή δημοσίευσε μια νέα στρατηγική της ΕΕ για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, στην οποία υπογραμμίστηκε η σημασία της ενσωμάτωσης της ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή στα εθνικά δημοσιονομικά πλαίσια, καθώς και των λύσεων που βασίζονται στη φύση. Στο ευρωπαϊκό νομοθέτημα για το κλίμα τονίζεται πόσο σημαντικό είναι τα τομεακά μέτρα να είναι ανθεκτικά στις πιθανές δυσμενείς επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής ⁽⁵⁶⁾.

Τα κράτη μέλη καλούνται να καθορίσουν στόχους προσαρμογής στα επικαιροποιημένα εθνικά τους σχέδια για τη στήριξη της επίτευξης των εθνικών στόχων, επιδιώξουν και συνεισφορών στο πλαίσιο της Ενεργειακής Ένωσης ⁽⁵⁷⁾, σύμφωνα με τη στρατηγική της ΕΕ για την προσαρμογή. Οι κίνδυνοι που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή πρέπει να ενσωματωθούν στις επενδυτικές αποφάσεις και στις αποφάσεις σχεδιασμού, ενώ παράλληλα πρέπει να αυξηθεί η προσαρμοστική ικανότητα των κρατών μελών, να ενισχυθεί η ανθεκτικότητα και να μειωθεί η ευπάθεια στην κλιματική αλλαγή. Είναι σημαντικό ότι η δράση προσαρμογής, εάν σχεδιαστεί σωστά, μπορεί επίσης να αποφέρει παράλληλα οφέλη για τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και να βελτιώσει την κοινωνική και οικονομική ανθεκτικότητα με δίκαιο τρόπο, λαμβανομένων υπόψη των άνισων περιφερειακών και κοινωνικών επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και των ακραίων καιρικών συνθηκών. Οι επενδύσεις σε δράσεις μετριασμού πρέπει να είναι ανθεκτικές στην κλιματική αλλαγή.

⁽⁵¹⁾ Ανακοίνωση για το κύμα ανακαίνισεων [COM(2020) 662 final].

⁽⁵²⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Εξοικονόμηση ενέργειας στην ΕΕ» [COM(2022) 240 final].

⁽⁵³⁾ «Ψηφιοποίηση του ενεργειακού συστήματος — Σχέδιο δράσης της ΕΕ» [COM(2022) 552 final].

⁽⁵⁴⁾ Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση του προγράμματος πολιτικής 2030 «Πορεία προς την ψηφιακή δεκαετία» [COM(2021) 574 final].

⁽⁵⁵⁾ Για παράδειγμα, στη σύνοδο κορυφής των Ηνωμένων Εθνών για το κλίμα, στην παγκόσμια σύνοδο κορυφής για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και σε διάφορες διασκέψεις των μερών της UNFCCC και της συμφωνίας του Παρισιού.

⁽⁵⁶⁾ Σύμφωνα με το άρθρο 5 του ευρωπαϊκού νομοθετήματος για το κλίμα, τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι πολιτικές για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή είναι συνεκτικές, αλληλοενισχυόμενες, παρέχουν παράλληλα οφέλη για τις τομεακές πολιτικές και συμβάλλουν στην καλύτερη ενσωμάτωση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, με συνεπή τρόπο, σε όλους τους τομείς πολιτικής.

⁽⁵⁷⁾ Άρθρο 4 στοιχείο α) σημείο 1 σημείο iii) και παράρτημα Ι του κανονισμού για τη διακυβέρνηση.

Οι στόχοι προσαρμογής θα πρέπει να ποσοτικοποιούνται, όπου είναι δυνατόν, και να συνδέονται με σαφήνεια με τους ειδικούς στόχους και τις πολιτικές της Ενεργειακής Ένωσης που υποστηρίζουν. Παραπομπές στην εθνική στρατηγική ή στο σχέδιο προσαρμογής θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν στις σχετικές ενότητες του κεφαλαίου για τις πολιτικές και τα μέτρα στα επικαιροποιημένα ΕΣΕΚ. Για παράδειγμα, τα επικαιροποιημένα ΕΣΕΚ θα μπορούσαν να καθορίζουν ποια μέτρα θα διαφυλάξουν το δυναμικό παγίδευσης άνθρακα της χρήσης γης (διάσταση απανθρακοποίησης), τη δυναμικότητα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας (διάσταση ενεργειακής ασφάλειας) ή την εξοικονόμηση ενέργειας από κατοικίες (διάσταση ενεργειακής απόδοσης) για την αντιμετώπιση της καταπόνησης των υδάτινων πόρων και της λειψυδρίας, των ξηρασιών, των πλημμυρών, των δασικών πυρκαγιών ή των καυσώνων. Οι σχεδιαζόμενες και εφαρμοζόμενες λύσεις που βασίζονται στη φύση μπορούν να περιγραφούν, μαζί με τις πραγματικές ή αναμενόμενες επιπτώσεις τους όσον αφορά την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή (π.χ. προστασία από την απερίηωση, την αστική θερμότητα, τις πλημμύρες κ.λπ.). Ιδιαίτερη έμφαση θα πρέπει να δοθεί στο νερό, και ιδίως στην ανθεκτικότητα των ενεργειακών συστημάτων στη διαρθρωτική ή εποχική λειψυδρία. Μπορούν επίσης να εξεταστούν καινοτόμες προσεγγίσεις, όπως οι ασφαλιστικές πολιτικές και τα φορολογικά μέτρα για την αντιμετώπιση του χάσματος όσον αφορά την προστασία του κλίματος, καθώς και επενδύσεις που αποσκοπούν στη διατήρηση της βιοποικιλότητας, οι οποίες θα συμβάλουν στην προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή.

2.3 Βελτίωση του σχεδιασμού για τους τομείς της χρήσης γης, της δασοκομίας και της γεωργίας

Οι τομείς της χρήσης γης, της δασοκομίας και της γεωργίας θα διαδραματίσουν καίριο ρόλο στην επίτευξη των στόχων της ΕΕ για κλιματική ουδετερότητα και προσαρμογή, μέσω σημαντικών μειώσεων των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, ενισχυμένων απορροφήσεων άνθρακα και υπηρεσιών οικοσυστήματος για τη βελτίωση της ανθεκτικότητας. Η καταβόθρα άνθρακα της ΕΕ μειώνεται σταθερά. Στους παράγοντες που συμβάλλουν σε αυτήν τη μείωση περιλαμβάνονται η αύξηση της ζήτησης ξυλείας, τα δάση που φθάνουν σε ηλικία υλοτόμησης και η αύξηση των δασικών διαταραχών. Παράλληλα, η πρόοδος όσον αφορά τη μείωση των εκπομπών στον γεωργικό τομέα της ΕΕ έχει παραμείνει στάσιμη παρά την αυξημένη στήριξη για τη δράση για το κλίμα. Βασικές πηγές εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στον γεωργικό τομέα είναι οι εκπομπές μεθανίου από την κτηνοτροφία —τόσο από την εντερική ζύμωση όσο και από τη διαχείριση της κοπριάς — και οι εκπομπές οξειδίων του αζώτου λόγω της χρήσης χημικών λιπασμάτων και της διαχείρισης της κοπριάς.

Όπως περιγράφεται στην ενότητα 1.1, **τα επικαιροποιημένα ΕΣΕΚ θα πρέπει να αντικατοπτρίζουν το αυξημένο επίπεδο φιλοδοξίας που προτείνεται για την αναθεώρηση του κανονισμού LULUCF, ανοίγοντας τον δρόμο για την επίτευξη των εθνικών στόχων.** Τα εθνικά σχέδια θα πρέπει να αναφέρουν τον τρόπο με τον οποίο προτίθενται να ενισχύσουν τη συνεισφορά των τομέων της χρήσης γης, της δασοκομίας και της γεωργίας ως προς την ενισχυμένη επιδίωξη της ΕΕ για το κλίμα, με πολιτικές και μέτρα, καθώς και ενισχυμένο επίπεδο φιλοδοξίας. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενσωματώσουν καλύτερα τα μέτρα μετριασμού, προσαρμογής και αποκατάστασης της φύσης στους τομείς της χρήσης γης, της δασοκομίας και της γεωργίας σε ένα πλαίσιο με σχετικές πρωτοβουλίες για τη βιοποικιλότητα και τη βιοενέργεια. Πιο πρόσφατα, η πρόταση για νομοθέτημα για την αποκατάσταση της φύσης ⁽⁵⁸⁾ καλύπτει επίσης πτυχές της διαχείρισης της γης που σχετίζονται με τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή σε αυτήν.

Οι πολιτικές και τα μέτρα θα πρέπει να αντικατοπτρίζουν το αυξημένο επίπεδο φιλοδοξίας όσον αφορά την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και τον μετριασμό της, καλύπτοντας τις εκπομπές CO₂ και τις εκπομπές άλλων αερίων εκτός του CO₂ και τις απορροφήσεις άνθρακα όσον αφορά την ενεργειακή απόδοση, την παραγωγή και χρήση ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, καθώς και τη διατήρηση, την προστασία και την αποκατάσταση των οικοσυστημάτων.

Πλαίσιο 4: Περιεχόμενο των επικαιροποιημένων ΕΣΕΚ που σχετίζονται με τον τομέα LULUCF. Σχεδιασμός και ποσοτικοποίηση των ακόλουθων δραστηριοτήτων:

- Προσδιορισμός των βελτιώσεων για το σύστημα συλλογής πληροφοριών και παρακολούθησης που απαιτούνται για αποτελεσματικές επιλογές πολιτικής, σχεδιασμό και εφαρμογή στους τομείς της χρήσης γης, της δασοκομίας και της γεωργίας (π.χ. μέσω δορυφορικών εικόνων). Το σύστημα θα πρέπει να προβλέπει την ανάγκη διασφάλισης της αποτελεσματικής εφαρμογής σε σχέση με τους στόχους της προστασίας και της αποκατάστασης των οικοσυστημάτων·
- Μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στον γεωργικό τομέα εκτός του CO₂, μεταξύ άλλων όσον αφορά την εντερική ζύμωση, τη διαχείριση της κοπριάς και τη διαχείριση των λιπασμάτων·
- Αύξηση των καθαρών απορροφήσεων στους τομείς της χρήσης γης, της δασοκομίας και της γεωργίας, μεταξύ άλλων μέσω της ανθρακοδεσμευτικής γεωργίας, και της χρήσης υλικών μακροχρόνιας αποθήκευσης άνθρακα (όπως τα δομικά προϊόντα με βάση το ξύλο), με έμφαση σε ολοκληρωμένες προσεγγίσεις, όπως λύσεις που βασίζονται στη φύση, ώστε να υπάρξει επίσης συμβολή στους στόχους της προστασίας και της αποκατάστασης των οικοσυστημάτων, καθώς και σε άλλους περιβαλλοντικούς στόχους (π.χ. βιοποικιλότητα, μηδενική ρύπανση, ανάσχεση της εξάντλησης των φυσικών πόρων)·
- Προώθηση και εφαρμογή μέτρων ενεργειακής απόδοσης που σχετίζονται με τη βιομάζα, συμπεριλαμβανομένης της προμήθειας μονωτικών υλικών βιολογικής βάσης.

⁽⁵⁸⁾ Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την αποκατάσταση της φύσης [COM(2022) 304 final].

2.4 Αντιμετώπιση των εκπομπών μεθανίου

Η Επιτροπή ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να καθορίσουν τομεακούς στόχους και επιδιώξεις για τη μείωση των εκπομπών μεθανίου και αντίστοιχες πολιτικές και μέτρα στα επικαιροποιημένα ΕΣΕΚ τους, λαμβάνοντας υπόψη τους στόχους της στρατηγικής της ΕΕ για το μεθάνιο ⁽⁵⁹⁾.

Η μείωση των εκπομπών μεθανίου συμβάλλει άμεσα στην επιβράδυνση του ρυθμού αύξησης της θερμοκρασίας. Επιπλέον, δεδομένου ότι το μεθάνιο είναι πρόδρομος του όζοντος, η μείωσή του μειώνει επίσης την ατμοσφαιρική ρύπανση. Το μεθάνιο έχει δυναμικό υπερθέρμανσης του πλανήτη 28 φορές μεγαλύτερο από το CO₂ σε διάστημα 100 ετών. Πάνω από το ήμισυ των ανθρωπογενών εκπομπών μεθανίου στην ΕΕ προέρχονται από τη γεωργία, η δε κτηνοτροφία ευθύνεται για το 54 % των συνολικών εκπομπών μεθανίου στην ΕΕ (πάνω από το 6 % των συνολικών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στην ΕΕ) ⁽⁶⁰⁾. Το ένα τέταρτο περίπου των εκπομπών μεθανίου προέρχεται από στερεά απόβλητα και λύματα, και σχεδόν το ένα πέμπτο από την ενέργεια.

Το μεθάνιο καλύπτεται από τον κανονισμό για τον επιμερισμό των προσπαθειών ⁽⁶¹⁾, ο οποίος παρέχει στα κράτη μέλη την ευελιξία να επιλέγουν τις κατάλληλες πολιτικές για τον μετριασμό των εκπομπών μεθανίου. Επιπλέον, η ΕΕ διαθέτει διάφορες τομεακές πολιτικές που συμβάλλουν στη μείωση των εκπομπών μεθανίου ⁽⁶²⁾, όπως η κοινή γεωργική πολιτική, η οδηγία για την υγιονομική ταφή των αποβλήτων και οι προτεινόμενες και οι προγραμματισμένες αναθεωρήσεις της οδηγίας για τις βιομηχανικές εκπομπές, της οδηγίας για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων και της οδηγίας για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, καθώς και ο νέος προτεινόμενος κανονισμός σχετικά με τη μείωση των εκπομπών μεθανίου στον τομέα της ενέργειας.

Πλαίσιο 5: Παραδείγματα πολιτικών και μέτρων για τη μείωση των εκπομπών μεθανίου:

- **Γεωργία** — θέσπιση κινήτρων για την αναπαραγωγή που βελτιώνουν την υγεία και τη γονιμότητα, τη διαχείριση των ζωοτροφών και τις πρόσθετες ύλες των ζωοτροφών με σκοπό τον μετριασμό των εκπομπών μεθανίου από την εντερική ζύμωση, με παράλληλη αποτροπή των συμβιβασμών με άλλα περιβαλλοντικά ζητήματα, όπως οι εκπομπές αμμωνίας· προώθηση των τεχνικών αποθήκευσης κοπριάς (π.χ. ψύξη υδαρούς κοπριάς, οξίνιση υδαρούς κοπριάς, κάλυψη κοπριάς και αποθεμάτων υδαρούς κοπριάς, θέσπιση οριακών τιμών εκπομπών και απαιτήσεων παρακολούθησης) και της αναερόβιας χώνευσης με ανάκτηση βιοαερίου για τον μετριασμό των εκπομπών μεθανίου από τη διαχείριση της κοπριάς, με πρόσθετο όφελος από τη μείωση της εξάρτησης από τις εισαγωγές φυσικού αερίου και την πρόληψη των εκπομπών αμμωνίας· προώθηση της πιο βιώσιμης διατροφής με λιγότερο κόκκινο και επεξεργασμένο κρέας και της χρήσης περισσότερων πηγών πρωτεϊνών φυτικής προέλευσης.
- **Στερεά απόβλητα και λύματα** — μείωση της υγιονομικής ταφής οργανικών αποβλήτων μέσω της πλήρους και ταχείας εφαρμογής της νομοθεσίας για τα απόβλητα και την υγιονομική ταφή των αποβλήτων· διαχωρισμός των πηγών και αναερόβια χώνευση με ανάκτηση βιοαερίου για τον μετριασμό των εκπομπών μεθανίου από στερεά απόβλητα· αναερόβια χώνευση ιλύος με ανάκτηση βιοαερίου για τον μετριασμό των εκπομπών μεθανίου από λύματα.
- **Ενέργεια** — σύμφωνα με τον προτεινόμενο κανονισμό για τη μείωση των εκπομπών μεθανίου ⁽⁶³⁾, η μέτρηση, η υποβολή εκθέσεων και η επαλήθευση των εκπομπών μεθανίου στον τομέα της ενέργειας πρέπει να βελτιωθούν και οι εκπομπές πρέπει να μετριοστούν μέσω του υποχρεωτικού εντοπισμού και επισκευής διαρροών και της απαγόρευσης του εξαερισμού και της καύσης σε πυρσό.

2.5 Ενσωμάτωση της μακροπρόθεσμης αποθήκευσης CO₂ σε γεωλογικούς σχηματισμούς

Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να λάβουν υπόψη στα επικαιροποιημένα τους ΕΣΕΚ τις προσπάθειες που έχουν προγραμματιστεί ώστε οι βιομηχανίες τους να μπορούν να δεσμεύουν και να αποθηκεύουν μόνιμα τις εκπομπές τους που προέρχονται από διεργασίες σε τόπους αποθήκευσης σε γεωλογικούς σχηματισμούς, σύμφωνα με την οδηγία 2009/31/ΕΚ. Η επίτευξη του στόχου για κλιματική ουδετερότητα προϋποθέτει ότι οι εναπομένουσες εκπομπές και απορροφήσεις αερίων του θερμοκηπίου σε επίπεδο ΕΕ από τομείς στους οποίους είναι δύσκολη η μείωσή τους θα εξισορροπηθούν εντός της ΕΕ το αργότερο έως το 2050 και ότι η ΕΕ θα επιτύχει αρνητικές εκπομπές στη συνέχεια.

⁽⁵⁹⁾ Στρατηγική της ΕΕ για το μεθάνιο [COM(2020) 663].

⁽⁶⁰⁾ Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος.

⁽⁶¹⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2018/842 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2018, σχετικά με τις δεσμευτικές ετήσιες μειώσεις των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου από τα κράτη μέλη από το 2021 έως το 2030, στο πλαίσιο της συμβολής στη δράση για το κλίμα για την τήρηση των δεσμεύσεων που απορρέουν από τη συμφωνία του Παρισιού (ΕΕ L 156 της 19.6.2018, σ. 26).

⁽⁶²⁾ Όπως η κοινή γεωργική πολιτική, η οδηγία για την υγιονομική ταφή των αποβλήτων και οι προτεινόμενες και οι προγραμματισμένες αναθεωρήσεις της οδηγίας για τις βιομηχανικές εκπομπές, της οδηγίας για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων και της οδηγίας για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

⁽⁶³⁾ Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη μείωση των εκπομπών μεθανίου στον τομέα της ενέργειας και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2019/942 [COM(2021) 805 final].

Διάφορες δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένων των ενεργοβόρων βιομηχανιών, όπως το τσιμέντο, ο σίδηρος και ο χάλυβας, το αλουμίνιο, ο χαρτοπολτός και το χαρτί και τα διυλιστήρια, καθώς και η γεωργία, έχουν εκπομπές που προέρχονται από διεργασίες και προκύπτουν από τις ίδιες τις διεργασίες παραγωγής. Η δέσμευση και αποθήκευση άνθρακα ή η δέσμευση και χρήση άνθρακα μπορούν να συμβάλουν καθοριστικά στην αντιμετώπιση των εκπομπών που προέρχονται από αυτούς τους τομείς.

Επιπλέον, μπορούν να συμβάλουν στην απομάκρυνση του CO₂ από την ατμόσφαιρα μέσω απορροφήσεων άνθρακα, όπως η βιοενέργεια με τη δέσμευση και αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα (BECCS) και μέσω της απευθείας δέσμευσης άνθρακα από την ατμόσφαιρα (DACCS). Η ανάπτυξη της BECCS θα πρέπει να προσεγγιστεί στα επικαιροποιημένα ΕΣΕΚ με πλήρη συνεκτίμηση των ορίων και της διαθεσιμότητας βιώσιμης βιομάζας.

Πλαίσιο 6: Καθορισμός στόχων, επιδιώξεων και συνεισφορών για τη δέσμευση και αποθήκευση άνθρακα.

Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να παράσχουν τις ακόλουθες πληροφορίες:

- την ετήσια συγκεντρωτική πρόβλεψη των εκπομπών που προέρχονται από διεργασίες και θα πρέπει να μειωθούν μέσω της δέσμευσης CO₂.
- το ετήσιο βιογενές CO₂ και το ετήσιο CO₂ από απευθείας δέσμευση από την ατμόσφαιρα που θα είναι διαθέσιμο για αποθήκευση CO₂ σε γεωλογικούς σχηματισμούς.
- την ικανότητα αποθήκευσης CO₂ σε γεωλογικούς σχηματισμούς που μπορεί να είναι λειτουργικά διαθέσιμη σε ετήσια βάση.
- την ετήσια ικανότητα αποθήκευσης CO₂ που μπορεί να καταστεί διαθέσιμη στο τέλος της εκμετάλλευσης των ταμιευτήρων υδρογονανθράκων.
- τις προγραμματισμένες υποδομές μεταφοράς CO₂.
- τη δημόσια χρηματοδοτική στήριξη που είναι διαθέσιμη για επενδύσεις στη δέσμευση, μεταφορά και αποθήκευση CO₂.
- οποιαδήποτε άλλα μέτρα για τη στήριξη της ανάπτυξης μακροπρόθεσμων ευκαιριών αποθήκευσης CO₂ σε γεωλογικούς σχηματισμούς.

2.6 Προώθηση της διάστασης της έρευνας, της καινοτομίας και της ανταγωνιστικότητας

Με βάση την αξιολόγηση των αρχικών ΕΣΕΚ το 2020 ⁽⁶⁴⁾ και λαμβάνοντας υπόψη τις τρέχουσες γεωπολιτικές συνθήκες και τις πρόσφατες εξελίξεις πολιτικής, τα κράτη μέλη καλούνται να ενισχύσουν τη διάσταση της έρευνας, της καινοτομίας και της ανταγωνιστικότητας στα επικαιροποιημένα σχέδιά τους.

Για μια επιτυχημένη πορεία έρευνας και καινοτομίας (Ε&Κ) στον τομέα των τεχνολογιών καθαρής ενέργειας και χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών απαιτείται επαρκής αριθμός εμπειρογνομόνων και επιχειρηματιών, οι οποίοι θα υποστηρίζονται από τη συνεργιστική χρήση ενωσιακών, εθνικών και περιφερειακών προγραμμάτων. Για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της ΕΕ και την επίτευξη των στόχων της Πράσινης Συμφωνίας είναι ζωτικής σημασίας να καθοριστούν σαφείς εθνικοί στόχοι και επιδιώξεις για την Ε&Κ έως το 2030 (και, κατά περίπτωση, έως το 2050) και να υπάρξει αυξημένη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών και συνεχής παρακολούθηση των εθνικών δραστηριοτήτων Ε&Κ. Τα στοιχεία αυτά είναι επίσης ουσιαστικής σημασίας για τη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ της Ε&Κ και της υιοθέτησής τους από την αγορά, για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της ΕΕ και, εν τέλει, για την επιτάχυνση της ανάπτυξης τεχνολογιών που αναμένεται να επηρεάσουν τους στόχους της Πράσινης Συμφωνίας. Οι στρατηγικές για την Ε&Κ θα πρέπει επίσης να συμπεριλάβουν και να προωθήσουν μη τεχνολογικές, διεπιστημονικές πτυχές που είναι καίριας σημασίας για την επιτάχυνση της οικολογικής και της ενεργειακής μετάβασης, προωθώντας την αλλαγή συμπεριφοράς, επιλογές τρόπου ζωής με επίγνωση των προβλημάτων που συνεπάγεται η κλιματική αλλαγή, προώθηση των θεσμικών καινοτομιών και των καινοτομιών σε επίπεδο διακυβέρνησης και πολιτικής για τη δημιουργία ευνοϊκών συνθηκών για έναν κλιματικά ουδέτερο μετασχηματισμό.

Τα επικαιροποιημένα εθνικά σχέδια θα πρέπει να περιγράφουν τους στόχους και τις πολιτικές των κρατών μελών για τη διευκόλυνση της κλιμάκωσης της παραγωγής εμπορικά διαθέσιμων τεχνολογιών, εξοπλισμού και κατασκευαστικών στοιχείων χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών (για παράδειγμα, αντικατοπτρίζοντας την τρέχουσα κατάσταση και τις τάσεις των επενδύσεων, την προστιθέμενη αξία) στην επικράτειά τους, καθώς και τους στόχους και τις πολιτικές τους για την επίτευξη αυτού του στόχου μέσω προσπαθειών διαφοροποίησης σε τρίτες χώρες. Στο σχέδιο REPowerEU διευκρινίζεται ότι η υλοποίησή του προϋποθέτει διαφοροποίηση στον εφοδιασμό εξοπλισμού ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και κρίσιμων πρώτων υλών, μείωση των τομεακών εξαρτήσεων, υπέρβαση των σημείων συμφόρησης στην αλυσίδα εφοδιασμού και επέκταση της παραγωγικής ικανότητας της ΕΕ στον τομέα της τεχνολογίας καθαρής ενέργειας. Τα επικαιροποιημένα ΕΣΕΚ θα πρέπει να αντικατοπτρίζουν καλύτερα τις ανάγκες που σχετίζονται με τις ικανότητες παραγωγής και τις βιομηχανικές αξιακές αλυσίδες σε βασικές τεχνολογίες ενέργειας χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών.

⁽⁶⁴⁾ Μια αξιολόγηση σε επίπεδο ΕΕ των εθνικών σχεδίων για την ενέργεια και το κλίμα Τόνωση της πράσινης μετάβασης και προώθηση της οικονομικής ανάκαμψης μέσω ενοποιημένου σχεδιασμού για την ενέργεια και το κλίμα.

Πλαίσιο 7: Βέλτιστες πρακτικές για τη βελτίωση της διάστασης της έρευνας, της καινοτομίας και της ανταγωνιστικότητας

- Προσδιορισμός και περιγραφή των αναγκών όσον αφορά την Ε&Κ στον τομέα της καθαρής ενέργειας για την επίτευξη των στόχων για την ενέργεια και το κλίμα, συμπεριλαμβανομένων των περιβαλλοντικών επιπτώσεων και των πτυχών της δίκαιης μετάβασης ⁽⁶⁵⁾, καθώς και της αξιολόγησης των κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων της πράσινης μετάβασης.
- Περιγραφή των εθνικών στόχων για την Ε&Κ και των επιδιώξεων όσον αφορά τη χρηματοδότηση που παρουσιάζουν συγκεκριμένες και ποσοτικές κατευθύνσεις για την επίτευξη των στόχων για το 2030 και το 2050 για συγκεκριμένες βασικές τεχνολογίες καθαρής ενέργειας και για τη δέσμευση και αποθήκευση άνθρακα.
- Ενσωμάτωση των βιομηχανικών σταδίων των αξιακών αλυσίδων καθαρής ενέργειας, για παράδειγμα μέσω της αντιμετώπισης του ζητήματος των ικανοτήτων παραγωγής για τις τεχνολογίες ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, με αποτέλεσμα επίσης τη στήριξη της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής βιομηχανίας.
- Διερεύνηση της δυνατότητας ανάπτυξης συνεργιών μεταξύ των σχετικών εθνικών ταμείων και δραστηριοτήτων, με πλατφόρμες καινοτομίας και με τις ομάδες εργασίας για την υλοποίηση του στρατηγικού σχεδίου ενεργειακών τεχνολογιών (ΣΕΤ) και, κατά περίπτωση, με τις τέσσερις αποστολές της ΕΕ για την Πράσινη Συμφωνία ⁽⁶⁶⁾.
- Βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των χωρών του σχεδίου ΣΕΤ, ιδίως, αλλά όχι αποκλειστικά, μέσω της σύμπραξης για τη μετάβαση σε καθαρές μορφές ενέργειας του προγράμματος-πλαίσιου «Ορίζων Ευρώπη».
- Περιγραφή του τρόπου ενίσχυσης της συνεργασίας με παγκόσμιους εταίρους για την Ε&Κ στον τομέα της καθαρής ενέργειας.
- Βελτίωση της στήριξης και της πρόσβασης σε χρηματοδότηση για την επιχειρηματική καινοτομία, συμπεριλαμβανομένων των νεοφυών επιχειρήσεων, των επεκτεινόμενων επιχειρήσεων και των ΜΜΕ.
- Ενσωμάτωση της αύξησης της παραγωγής και της διαφοροποιημένης παραγωγικής δυναμικότητας των αξιακών αλυσίδων των τεχνολογιών καθαρής ενέργειας και χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών στους εθνικούς στόχους και στις πολιτικές και στα μέτρα όσον αφορά την ανταγωνιστικότητα.
- Ενσωμάτωση της ανάπτυξης δεξιοτήτων που απαιτείται για τη μετάβαση σε καθαρές μορφές ενέργειας, μέσω της σύνδεσης, για παράδειγμα, με το σύμφωνο για τις δεξιότητες για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.
- Ενσωμάτωση των εννοιών της ανακυκλωσιμότητας και της κυκλικότητας και της ανάγκης μείωσης της εξάρτησης, καθώς και της αποτελεσματικής διαφοροποίησης του εφοδιασμού εισαγόμενων πρώτων υλών και κατασκευαστικών στοιχείων που απαιτούνται για την παραγωγή τεχνολογιών καθαρής ενέργειας.
- Προσδιορισμός και περιγραφή του τρόπου βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας των τεχνολογιών καθαρής ενέργειας στην παγκόσμια αγορά, συμπεριλαμβανομένων των κύριων κινητήριων δυνάμεων και των προκλήσεων τόσο στην εσωτερική όσο και στην παγκόσμια αγορά.

2.7 Ενσωμάτωση του στόχου για κλιματική ουδετερότητα

Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να συμπεριλάβουν στα επικαιροποιημένα τους ΕΣΕΚ στοιχεία που να ενισχύουν τη συνοχή και τη συνέπεια με τον στόχο της ΕΕ για κλιματική ουδετερότητα, με βάση τις εθνικές μακροπρόθεσμες στρατηγικές τους. Για να εξασφαλιστεί συνέπεια και συνοχή με τον στόχο της ΕΕ για κλιματική ουδετερότητα, το ευρωπαϊκό νομοδότημα για το κλίμα τροποποίησε τον κανονισμό για τη διακυβέρνηση ώστε ο στόχος για κλιματική ουδετερότητα να συμπεριληφθεί στις σχετικές διατάξεις του κανονισμού για τη διακυβέρνηση ⁽⁶⁷⁾. Στα στοιχεία στο πλαίσιο των οποίων τα κράτη μέλη μπορούν να βελτιώσουν τη συνοχή και τη συνέπεια περιλαμβάνονται τα εξής:

- Κατά την εκτίμηση των επιπτώσεων των προγραμματισμένων πολιτικών και μέτρων που θα διενεργήσουν, μέσω της ανάλυσης της συνοχής με τον στόχο της ΕΕ για κλιματική ουδετερότητα που ορίζεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 του νομοθετήματος για το κλίμα [άρθρο 3 παράγραφος 2) στοιχείο στ) του κανονισμού για τη διακυβέρνηση].
- Στην αναλυτική βάση του σχεδίου, μέσω της περιγραφής του τρόπου με τον οποίο οι υπάρχουσες πολιτικές και μέτρα και οι προγραμματισμένες πολιτικές και μέτρα συμβάλλουν στην επίτευξη του στόχου της ΕΕ για κλιματική ουδετερότητα, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 του νομοθετήματος για το κλίμα [άρθρο 8 παράγραφος 2 στοιχείο ε) του κανονισμού για τη διακυβέρνηση και παράρτημα 1 μέρος 1 τμήμα Β σημείο 5.5 του κανονισμού για τη διακυβέρνηση].

⁽⁶⁵⁾ Βλ. Σύσταση του Συμβουλίου, της 16ης Ιουνίου 2022, σχετικά με τη διασφάλιση δίκαιης μετάβασης προς την κλιματική ουδετερότητα (ΕΕ C 243 της 27.6.2022, σ. 35).

⁽⁶⁶⁾ Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, αποκατάσταση των ωκεανών και των υδάτων μας, κλιματικά ουδέτερες και έξυπνες πόλεις, μια ευρωπαϊκή συμφωνία για το έδαφος.

⁽⁶⁷⁾ Άρθρο 13 του ευρωπαϊκού νομοθετήματος για το κλίμα.

— Κατά τον καθορισμό των πολιτικών και των μέτρων που σχετίζονται με τις εκπομπές και τις απορροφήσεις αερίων του θερμοκηπίου, μέσω της παροχής των προοπτικών για την επίτευξη του στόχου της ΕΕ για κλιματική ουδετερότητα [παράρτημα Ι μέρος 1 τμήμα Α σημείο 3.1.1 στοιχείο i) του κανονισμού για τη διακυβέρνηση].

3 Οριζόντια σημεία που χρήζουν προσοχής κατά την επικαιροποίηση των ΕΣΕΚ

3.1 Αξιοποίηση των διδαγμάτων που αντλήθηκαν από τα αρχικά ΕΣΕΚ

Τα αρχικά εθνικά σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα που υπέβαλαν τα κράτη μέλη θέτουν τα θεμέλια για την ενίσχυση του επιπέδου φιλοδοξίας και την επίτευξη των στόχων της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και του σχεδίου REPowerEU. Για την κατάρτισή τους ακολουθήθηκε η επαναληπτική διαδικασία που προβλέπεται στον κανονισμό για τη διακυβέρνηση, με βάση εκτεταμένες διαβουλεύσεις μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών, καθώς και διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη και την κοινωνία των πολιτών. Η Επιτροπή αξιολόγησε τα πρώτα προσχέδια μεμονωμένα και σε επίπεδο ΕΕ ⁽⁶⁸⁾ και εξέδωσε συστάσεις προς τα κράτη μέλη ⁽⁶⁹⁾ για την οριστικοποίηση των σχεδίων. Τα τελικά σχέδια υποβλήθηκαν, μολονότι ορισμένα με καθυστερήσεις, έως τις 31 Δεκεμβρίου 2019, και η Επιτροπή αξιολόγησε τα τελικά σχέδια μεμονωμένα και συνολικά ⁽⁷⁰⁾.

3.1.1 Βελτίωση των εθνικών σχεδίων για την ενέργεια και το κλίμα έως το 2030

Η «προσέγγιση για το σύνολο της διοίκησης» αποτελεί κεντρικό μέρος της κατάρτισης των αρχικών σχεδίων και μία από τις βασικές αρχές του κανονισμού για τη διακυβέρνηση. Συμβάλλει στη βελτίωση της συνοχής μεταξύ των πέντε διαστάσεων της Ενεργειακής Ένωσης και δημιουργεί συνέργειες μεταξύ των διαφόρων τομέων πολιτικής.

Τα κράτη μέλη καλούνται να προσεγγίσουν όλες τις αρμόδιες αρχές και τα ενδιαφερόμενα μέρη κατά την προετοιμασία της επικαιροποίησης των ενοποιημένων προσχεδίων και των τελικών ενοποιημένων εθνικών σχεδίων τους. Οι εν λόγω αρμόδιες αρχές θα πρέπει να συνεργαστούν στο σύνολο των διαφορετικών χαρτοφυλακίων τους για την επικαιροποίηση των εθνικών σχεδίων και την επίτευξη των κοινών στόχων της Ενεργειακής Ένωσης, της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, του σχεδίου REPowerEU και άλλων εξελίξεων στις πολιτικές της ΕΕ για την ενέργεια και το κλίμα. Η διαδικασία αυτή θα πρέπει να εξασφαλίζει ότι οι αρχές αναλαμβάνουν την ευθύνη της εφαρμογής των ενοποιημένων εθνικών σχεδίων.

Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να αξιοποιήσουν τα αρχικά εθνικά τους σχέδια λαμβάνοντας πλήρως υπόψη τη σχετική αξιολόγηση που διενήργησε η Επιτροπή.

3.1.2 Συνέργειες με ενοποιημένες εκθέσεις προόδου

Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να χρησιμοποιήσουν τις πρώτες ενοποιημένες εθνικές εκθέσεις προόδου για την ενέργεια και το κλίμα κατά την κατάρτιση των επικαιροποιημένων ΕΣΕΚ τους. Οι εκθέσεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν για: i) τη διευκόλυνση της περιγραφής της τρέχουσας κατάστασης, μεταξύ άλλων όσον αφορά την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή· ii) την εκτίμηση των εναπομεινόντων κενών για την επίτευξη των στόχων, των επιδιώξεων και των συνεισφορών που καθορίζονται στα πρώτα εθνικά σχέδια· και iii) την εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με την επάρκεια των πολιτικών, των μέτρων και των επενδύσεων που περιέχουν οι εθνικές εκθέσεις προόδου για την ενέργεια και το κλίμα σε κάθε διάσταση και τομέα, συμπεριλαμβανομένων των επιπτώσεών τους στην ποιότητα του αέρα και στις εκπομπές ατμοσφαιρικών ρύπων.

Έως τις 15 Μαρτίου 2023 τα κράτη μέλη θα υποβάλουν για πρώτη φορά εθνικές εκθέσεις προόδου για την ενέργεια και το κλίμα στην Επιτροπή ⁽⁷¹⁾. Η υποβολή εκθέσεων και η παρακολούθηση της προόδου είναι δύο από τα κύρια χαρακτηριστικά του κανονισμού για τη διακυβέρνηση. Οι εθνικές εκθέσεις προόδου για την ενέργεια και το κλίμα θα συμβάλουν στην τεκμηριωμένη αξιολόγηση της προόδου όσον αφορά την εφαρμογή των αρχικών ΕΣΕΚ και, συνεπώς, αποτελούν πολύτιμο τρόπο για τον εντοπισμό πιθανών τομέων που επιδέχονται βελτίωση. Ο μορφότυπος για την υποβολή των εκθέσεων προόδου και την παρακολούθηση αναπτύχθηκε με σκοπό την ανάλυση της εφαρμογής των πολιτικών για την ενέργεια και το κλίμα στα ΕΣΕΚ, λαμβανομένου υπόψη του περιορισμού του διοικητικού φόρτου για τα κράτη μέλη και την Επιτροπή.

⁽⁶⁸⁾ «Ενωμένοι στην υλοποίηση της Ενεργειακής Ένωσης και της Δράσης για το Κλίμα — Δημιουργία των βάσεων για την επιτυχή μετάβαση στην καθαρή ενέργεια» [COM(2019) 285]. Βλ. επίσης Economidou, M., Ringel, M., Valentova, M., Zancanella, P., Tsemekidi Tzeiranak, S., Zangheri, P., Paci, D., Ribeiro Serrenho, T., Palermo, V. και Bertoldi, P., National Energy and Climate Plans for 2021-2030 under the EU Energy Union (Εθνικά σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα για την περίοδο 2021-2030 στο πλαίσιο της Ενεργειακής Ένωσης της ΕΕ), EUR 30487 EN, Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο, 2020, ISBN 978-92-76-27013-3, doi:10.2760/678371, JRC122862.

⁽⁶⁹⁾ Εθνικά σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα | Ευρωπαϊκή Επιτροπή (europa.eu).

⁽⁷⁰⁾ «Μια αξιολόγηση σε επίπεδο ΕΕ των εθνικών σχεδίων για την ενέργεια και το κλίμα — Τόνωση της πράσινης μετάβασης και προώθηση της οικονομικής ανάκαμψης μέσω ενοποιημένου σχεδιασμού για την ενέργεια και το κλίμα» [COM(2020) 564 final].

⁽⁷¹⁾ Δυνάμει των άρθρων 17 έως 25 του κανονισμού για τη διακυβέρνηση.

Το αναλυτικό μέρος των επικαιροποιημένων εθνικών σχεδίων, καθώς και οι προγραμματισμένες πολιτικές και τα μέτρα, μπορούν να επωφεληθούν από τις πληροφορίες που συλλέγονται για την υποβολή των εκθέσεων προόδου. Ωστόσο, εάν γίνεται αναφορά στις αγορές ηλεκτρικής ενέργειας και αερίου, στις τιμές της ενέργειας και στην ανάλυση των τρεχουσών στοιχείων των τιμών (σε συνιστώσες τιμών ενέργειας, δικτύου, φόρων/εισφορών), τα κράτη μέλη θα πρέπει να παρέχουν επικαιροποιημένη ανάλυση σε σύγκριση με τον χρόνο υποβολής των εθνικών εκθέσεων προόδου για την ενέργεια και το κλίμα.

3.2 Έγκαιρη και χωρίς αποκλεισμούς συμμετοχή του κοινού σύμφωνα με τη σύμβαση του Aarhus

Όπως και στην περίπτωση των αρχικών σχεδίων, τα κράτη μέλη πρέπει να αναπτύξουν την επικαιροποίηση των ΕΣΕΚ σε διάλογο με τις τοπικές αρχές, τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, τους κοινωνικούς εταίρους, την τομεακή επιχειρηματική κοινότητα, τους επενδυτές και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη. Το άρθρο 10 του κανονισμού για τη διακυβέρνηση απαιτεί από τα κράτη μέλη να παρέχουν εγκαίρως στο κοινό αποτελεσματικές ευκαιρίες συμμετοχής στην εκπόνηση των ΕΣΕΚ. Τα κράτη μέλη είναι συμβαλλόμενα μέρη της σύμβασης του Aarhus ⁽⁷²⁾ και, κατά συνέπεια, υποχρεούνται να διασφαλίζουν ότι παρέχονται εγκαίρως στο κοινό αποτελεσματικές ευκαιρίες συμμετοχής στην κατάρτιση των προσχεδίων των επικαιροποιημένων εθνικών σχεδίων σε ένα διαφανές και δίκαιο πλαίσιο ⁽⁷³⁾. Ειδικότερα, πρέπει να δίνεται στο κοινό εύλογο χρονικό διάστημα για να συμμετάσχει στις διάφορες φάσεις και πρέπει να ζητείται η γνώμη του όταν όλες οι επιλογές παραμένουν ανοικτές ⁽⁷⁴⁾. Η ορθή διαβούλευση συνεπάγεται ότι το κοινό θα πρέπει να έχει πρόσβαση σε όλα τα σχετικά έγγραφα, στις εκθέσεις και τις παραδοχές κατά την έναρξη της περιόδου διαβούλευσης. Τα κράτη μέλη καλούνται να εξετάσουν βέλτιστες πρακτικές, όπως η έναρξη της διαβούλευσης μέσω ειδικού ιστοτόπου για το ΕΣΕΚ, ο οποίος θα περιέχει όλες τις πληροφορίες.

Σύμφωνα με το άρθρο 11 του κανονισμού για τη διακυβέρνηση, τα κράτη μέλη πρέπει να καθιερώσουν πολυεπίπεδο διάλογο για την ενέργεια και το κλίμα. Πρέπει να παρέχουν μια πλατφόρμα για τη συζήτηση με τα ενδιαφερόμενα μέρη των διαφόρων σεναρίων που προβλέπονται για τις πολιτικές για την ενέργεια και το κλίμα και για την επίτευξη του στόχου της ΕΕ για κλιματική ουδετερότητα που ορίζεται στο ευρωπαϊκό νομοθέτημα για το κλίμα ⁽⁷⁵⁾. Τα κράτη μέλη θα υποβάλουν έκθεση σχετικά με την πρόοδο όσον αφορά την καθιέρωση αυτού του διαλόγου στις εθνικές εκθέσεις προόδου για την ενέργεια και το κλίμα. Όσον αφορά τις δημόσιες διαβουλεύσεις, τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να ενισχύσουν τον πολυεπίπεδο διάλογο και να συνεργαστούν με άτομα και ομάδες σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο που μπορούν να προτείνουν συγκεκριμένα μέτρα. Θα πρέπει επίσης να διερευνήσουν τη δυνατότητα ανάπτυξης συνεργιών με υφιστάμενα φόρουμ, όπως το Σύμφωνο των Δημάρχων της ΕΕ. Τα κράτη μέλη πρέπει επίσης να εξασφαλίσουν τη διεξαγωγή πλήρους και έγκαιρης διαβούλευσης και τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων, σύμφωνα με τους σχετικούς εθνικούς κανόνες και τις πρακτικές. Ο κοινωνικός διάλογος και η προσέγγιση για το σύνολο της κοινωνίας είναι κείριας σημασίας για την ανάπτυξη και την εφαρμογή αποτελεσματικών πολιτικών για την ενέργεια και το κλίμα σύμφωνα με τις αρχές του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.

Στα επικαιροποιημένα ΕΣΕΚ, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να περιλαμβάνουν περίληψη των διαβουλεύσεων και των απόψεων του κοινού ή των προσωρινών απόψεων. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξηγήσουν τον τρόπο με τον οποίο ελήφθησαν υπόψη οι απόψεις του κοινού πριν από την υποβολή των προσχεδίων και των τελικών εθνικών σχεδίων. Αναμένεται επίσης από τα κράτη μέλη να περιγράψουν τον τρόπο με τον οποίο η διαδικασία επέτρεψε στο κοινό να συμμετέχει με διαφάνεια και δικαιοσύνη.

3.3 Ενίσχυση της περιφερειακής συνεργασίας για καλύτερα συντονισμένη αντιμετώπιση και προώθηση της αλληλεγγύης

Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να ενισχύσουν την περιφερειακή συνεργασία κατά την κατάρτιση των επικαιροποιημένων εθνικών σχεδίων. Στο μέτρο του δυνατού, συνιστάται ο συντονισμός της συνεργασίας αυτής μέσω καθιερωμένου φόρουμ περιφερειακής συνεργασίας. Οι περιφερειακές ομάδες που έχουν συσταθεί στο πλαίσιο της ενεργειακής πλατφόρμας της ΕΕ ⁽⁷⁶⁾, καθώς και οι περιφερειακές ομάδες κινδύνου που συνδέονται με την ασφάλεια του εφοδιασμού με αέριο στην αγορά της ΕΕ μπορούν επίσης να παρέχουν στήριξη όπου χρειάζεται. Μολονότι ο μηχανισμός διακυβέρνησης έχει σχεδιαστεί για την τόνωση της συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών σε διασυνοριακό και περιφερειακό επίπεδο ⁽⁷⁷⁾, τα κράτη μέλη δεν αξιοποίησαν πλήρως το δυναμικό της περιφερειακής συνεργασίας κατά την κατάρτιση των αρχικών ΕΣΕΚ.

Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται επίσης να συμμετέχουν οικειοθελώς στην από κοινού κατάρτιση τμημάτων των ΕΣΕΚ τους τόσο σε εδαφικό όσο και σε τομεακό επίπεδο. Αυτή είναι η ευκαιρία να μειωθεί ο διοικητικός φόρτος για τα κράτη μέλη και να βελτιωθεί το περιεχόμενο των ΕΣΕΚ. Η Επιτροπή είναι έτοιμη να διευκολύνει τη συνεργασία αυτήν εάν τα κράτη μέλη τη ζητήσουν κατά την κατάρτιση των προσχεδίων των επικαιροποιημένων ΕΣΕΚ. Η περιφερειακή συνεργασία για τις πολιτικές για την ενέργεια και το κλίμα καθιστά δυνατή τη διερεύνηση της δυνατότητας ανάπτυξης συνεργιών για την αποτελεσματική

⁽⁷²⁾ Aarhus (europa.eu).

⁽⁷³⁾ Άρθρο 6 της σύμβασης του Aarhus.

⁽⁷⁴⁾ Άρθρο 7 της σύμβασης του Aarhus.

⁽⁷⁵⁾ Το έργο NECPlatform που χρηματοδοτείται στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE αποσκοπεί στη στήριξη έξι κρατών μελών της ΕΕ (Βουλγαρία, Γαλλία, Κροατία, Ιταλία, Πορτογαλία και Ρουμανία) για τη δημιουργία και τη διαχείριση μόνιμων πλατφορμών πολυεπίπεδου διαλόγου για το κλίμα και την ενέργεια, βοηθώντας τα να συμμορφωθούν με το άρθρο 11 του κανονισμού για τη διακυβέρνηση μέσω της προώθησης της κάθετης και οριζόντιας ολοκλήρωσης των πολιτικών για την ενέργεια και το κλίμα. Περισσότερες πληροφορίες: Ευκαιρίες χρηματοδότησης και υποβολής προσφορών (europa.eu).

⁽⁷⁶⁾ Ενεργειακή πλατφόρμα της ΕΕ (europa.eu).

⁽⁷⁷⁾ Άρθρο 12 του κανονισμού για τη διακυβέρνηση.

επίτευξη των εθνικών στόχων για την ενέργεια και το κλίμα, εξασφαλίζοντας ότι τα σχέδια είναι πιο συνεκτικά. Για παράδειγμα, οι τομείς συντονισμού μπορούν να περιλαμβάνουν κοινά έργα ή καθεστώτα στήριξης για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (π.χ. συνεκτικά χρονοδιαγράμματα και μέτρα για τη θέσπιση κοινού καθεστώτος) και συνεπείς προσεγγίσεις για την ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας σε μια περιφέρεια ή συνεργασία στο πλαίσιο του σχεδίου ΣΕΤ.

Τα κράτη μέλη καλούνται να συνοψίσουν τα αποτελέσματα των περιφερειακών διαβουλεύσεων στα προσχέδια των επικαιροποιημένων εθνικών σχεδίων τους, συμπεριλαμβανομένων των παρατηρήσεων από άλλα κράτη μέλη, και να εξηγήσουν τον τρόπο με τον οποίο έχουν λάβει υπόψη τις παρατηρήσεις αυτές.

Τα κράτη μέλη καλούνται επίσης να εξασφαλίσουν τη συμμετοχή των περιφερειακών εταίρων για την εξασφάλιση συνεκτικού σχεδιασμού και την αντιμετώπιση των κινδύνων που σχετίζονται με την ασφάλεια του εφοδιασμού. Αυτό είναι επίσης σημαντικό για την εξασφάλιση της ανάπτυξης επαρκών υποδομών ηλεκτρικής ενέργειας και υποδομών μεταφοράς ενέργειας (φυσική διάσταση), καθώς και για την προώθηση της ενοποίησης της αγοράς. Οι πρόσφατες εξελίξεις της ενεργειακής πολιτικής έχουν καταδείξει την ανάγκη περιφερειακής συνεργασίας για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας και της ετοιμότητας του ενεργειακού συστήματος και την επιτάχυνση της μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας. Σήμερα, περισσότερο από ποτέ άλλοτε, η περιφερειακή συνεργασία και η ευρωπαϊκή αλληλεγγύη αποτελούν το ισχυρότερο πλεονέκτημα της ΕΕ για την επίτευξη διαφοροποιημένου ενεργειακού εφοδιασμού, την ενίσχυση της διάστασης της ενεργειακής ασφάλειας των ΕΣΕΚ και, εν τέλει, την επίτευξη μιας πιο ανθεκτικής Ενεργειακής Ένωσης. Για τη διευκόλυνση της περιφερειακής συνεργασίας, η Επιτροπή δημοσιεύει ειδικές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τον επιμερισμό κόστους-οφέλους σε έργα συνεργασίας στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη να συνοψίσουν τη συμμετοχή τους στην ενεργειακή πλατφόρμα της ΕΕ στα προσχέδια των επικαιροποιημένων εθνικών σχεδίων τους, καθώς και τις πιθανές δράσεις που θα προκύψουν από τις εργασίες αυτές. Η ενεργειακή πλατφόρμα της ΕΕ δημιουργήθηκε για τον συντονισμό των εργασιών με σκοπό τη διαφοροποίηση του εφοδιασμού της ΕΕ με αέριο με πηγές εκτός Ρωσίας. Περιλαμβάνεται εν μέρει η δημιουργία ενός εθελοντικού μηχανισμού για την αγορά αερίου και ανανεώσιμου υδρογόνου για την ΕΕ, με αξιοποίηση με τον βέλτιστο δυνατό τρόπο της συλλογικής πολιτικής βαρύτητας και της βαρύτητας της αγοράς της ΕΕ. Επιπλέον, συστάθηκαν πέντε περιφερειακές ομάδες (Νοτιοανατολική Ευρώπη, Κεντρική Ανατολική Ευρώπη, Βορειοδυτική Ευρώπη, Νοτιοδυτική Ευρώπη και Βαλτική), με σκοπό την κατάρτιση σχεδίων δράσης για την υλοποίηση της προσπάθειας της ενεργειακής πλατφόρμας της ΕΕ.

3.4 Διερεύνηση του πλήρους δυναμικού ανάπτυξης συνεργειών και διασυνδέσεων με άλλα μέσα σχεδιασμού για την πράσινη και τη δίκαιη μετάβαση

Τα επικαιροποιημένα ΕΣΕΚ θα πρέπει να αντικατοπτρίζουν τα νέα μέσα χρηματοδότησης του σχεδιασμού που έχουν δημιουργηθεί μετά την υποβολή των πρώτων τελικών ΕΣΕΚ το 2019. Η πρόσβαση σε ορισμένα ταμεία εξαρτάται από την έγκριση ειδικών σχεδίων των κρατών μελών. Τα ΕΣΕΚ θα πρέπει να αντικατοπτρίζουν με συνεκτικό και ολοκληρωμένο τρόπο όλες τις σχετικές πολιτικές και τα μέτρα που συμβάλλουν στην επίτευξη των εθνικών στόχων, επιδιώξεων και συνεισφορών για την ενέργεια και το κλίμα, συμπεριλαμβανομένων των δράσεων και των ευκαιριών χρηματοδότησης που απορρέουν από άλλα μέσα χρηματοδότησης και σχεδιασμού ⁽⁷⁸⁾.

3.4.1 Μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας

Είναι σημαντικό τα κράτη μέλη να αποτυπώσουν πλήρως τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις για την ενέργεια και το κλίμα των εθνικών σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (στο εξής: ΣΑΑ) στα επικαιροποιημένα ΕΣΕΚ ⁽⁷⁹⁾ και να τις αξιοποιήσουν για την επίτευξη των επικαιροποιημένων επιδιώξεων, στόχων και δεσμεύσεών τους για το 2030. Σε ποσοτικούς όρους, ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΜΑΑ) αποτελεί τη μεγαλύτερη νέα πηγή χρηματοδότησης για την πολιτική για την ενέργεια και το κλίμα. Έως τον Αύγουστο του 2026 ⁽⁸⁰⁾ τα ΣΑΑ θα συνεχίσουν να καθοδηγούν τα προγράμματα μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων των κρατών μελών στον τομέα της ενέργειας και του κλίματος σε διαφορετικό βαθμό. Τα ΣΑΑ καταρτίστηκαν προκειμένου να συμβάλουν στους στόχους, τις επιδιώξεις και τις συνεισφορές των ΕΣΕΚ, ενόψει του αυξημένου επιπέδου φιλοδοξίας για το 2030 και το 2050. Στο πλαίσιο του σχεδίου REPowerEU, τα κράτη μέλη θα πρέπει να αποτυπώνουν πρόσθετες πολιτικές και μέτρα στα οικεία ΣΑΑ μέσω της συμπερίληψης ειδικού κεφαλαίου για το REPowerEU.

⁽⁷⁸⁾ Για μια επισκόπηση των χρηματοδοτικών εργαλείων και μέσων της ΕΕ για μια δίκαιη πράσινη μετάβαση, βλ. παράρτημα 3 του εγγράφου εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής που συνοδεύει την πρόταση της Επιτροπής για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με τη διασφάλιση δίκαιης μετάβασης προς την κλιματική ουδετερότητα [SWD(2021) 452 final].

⁽⁷⁹⁾ Θεσπίστηκαν με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΕΕ L 57 της 18.2.2021, σ. 17).

⁽⁸⁰⁾ Περίπου το 40 % των πιστώσεων των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΣΑΑ) αφορούν μέτρα για τη στήριξη των στόχων για το κλίμα και αρκετά ΣΑΑ υπερβαίνουν σε σημαντικό βαθμό το όριο χρηματοδότησης του 37 % για το κλίμα που ορίζεται στον κανονισμό. Οι συνολικές δαπάνες για το κλίμα στα 26 σχέδια που εγκρίθηκαν έως τις 5 Οκτωβρίου 2022 ανέρχονται σε 199,9 δισ. EUR. Επιπλέον, τα σχέδια περιλαμβάνουν πρόσθετες περιβαλλοντικές δαπάνες ύψους 18,4 δισ. EUR, με το συνολικό ποσό των δαπανών με σημαση ότι συμβάλλουν είτε στους κλιματικούς είτε στους περιβαλλοντικούς στόχους να ανέρχεται σε 218,2 δισ. EUR ή στο 44,1 % των συνολικών πιστώσεων.

Για να εξασφαλιστεί διαφάνεια και συνέπεια, η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη να περιγράψουν με σαφήνεια τον ρόλο των ΣΑΑ, συμπεριλαμβανομένων των κεφαλαίων για το REPowerEU, στην εφαρμογή των επικαιροποιημένων ΕΣΕΚ. Για τον σκοπό αυτόν, τα επικαιροποιημένα εθνικά σχέδια θα πρέπει να παρέχουν ποσοτικές πληροφορίες σχετικά με τη συμβολή των μέτρων του ΣΑΑ στους επικαιροποιημένους στόχους και στις επιδιώξεις για το κλίμα και την ενέργεια, μεταξύ άλλων όσον αφορά τη χρηματοδότηση. Επιπλέον, **τα κράτη μέλη καλούνται να συμπεριλάβουν στα επικαιροποιημένα τους ΕΣΕΚ παραπομπή στα κεφάλαια σχετικά με το ΣΑΑ και το REPowerEU για κάθε σχετική πολιτική και μέτρο.** Τα κράτη μέλη θα πρέπει να αναφέρουν αν η πολιτική ή το μέτρο αποτελεί εν όλω ή εν μέρει μέρος του κεφαλαίου για το ΣΑΑ και το REPowerEU, καθώς και τον ρόλο του ΕΣΕΚ στη συμπλήρωση των κεφαλαίων για το ΣΑΑ και το REPowerEU.

Κατά περίπτωση, θα πρέπει να συμπεριλάβουν παραπομπή στην εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου για την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητάς τους. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξετάσουν το ενδεχόμενο επέκτασης των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων που μπορούν να συμβάλουν περαιτέρω στους στόχους, στις επιδιώξεις και τις συνεισφορές των επικαιροποιημένων τους εθνικών σχεδίων με ορίζοντα το 2030.

Η Επιτροπή ενθαρρύνει επίσης τα κράτη μέλη να αξιοποιήσουν την πείρα που έχουν αποκτήσει από τη διαδικασία κατάρτισης του ΣΑΑ. Αυτό μπορεί να βελτιώσει περαιτέρω το επίπεδο λεπτομέρειας των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων στα επικαιροποιημένα ΕΣΕΚ όσον αφορά τις εκτιμήσεις κόστους, τη χρηματοδότηση, την περιγραφή του πεδίου εφαρμογής και τη συμπεριληψη συγκεκριμένων οροσχημάτων και επιδιώξεων. Θα πρέπει να διατηρηθεί η συνοχή μεταξύ των δύο μέσων.

Παρότι δεν αποτελεί απαίτηση στο πλαίσιο του ισχύοντος κανονισμού για τη διακυβέρνηση, η Επιτροπή ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να εφαρμόζουν τα κριτήρια της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» κατά τον καθορισμό πολιτικών και μέτρων για τα επικαιροποιημένα ΕΣΕΚ. Η πλήρης συμμόρφωση με τα κριτήρια της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό σχεδιασμού του ΜΑΑ. Διασφαλίζει ότι τα σχέδια συμβάλλουν στην πράσινη μετάβαση και στη βιώσιμη ανάκαμψη, περιορίζοντας παράλληλα τη βλάβη στη βιοποικιλότητα, στα ύδατα και στους θαλάσσιους πόρους, ενισχύοντας την κυκλικότητα και προλαμβάνοντας τη ρύπανση, αποτρέποντας τον εγκλωβισμό σε μη βιώσιμα στοιχεία ενεργητικού και δραστηριότητες. Η Επιτροπή παρείχε τεχνική καθοδήγηση σχετικά με την εφαρμογή των κριτηρίων της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης στο πλαίσιο των ΣΑΑ ⁽⁸¹⁾.

3.4.2 Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης

Ο Μηχανισμός Δίκαιης Μετάβασης ⁽⁸²⁾, και ειδικότερα το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης, έχει δημιουργηθεί για την κινητοποίηση επενδύσεων από το 2021 έως το 2027. Αυτό το επενδυτικό εργαλείο θα βοηθήσει τις ευρωπαϊκές περιφέρειες που επηρεάζονται περισσότερο από τη μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα, δεδομένης της υψηλής εξάρτησής τους από την εξόρυξη ορυκτών καυσίμων —συμπεριλαμβανομένου του άνθρακα, της τύρφης και του πετρελαιούχου σχιστόλιθου— και από βιομηχανικές διεργασίες υψηλής έντασης άνθρακα. Το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης, το οποίο αποτελεί μέρος της πολιτικής συνοχής, εφαρμόζει επίσης την αρχή της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης και αποκλείει τις επενδύσεις σε ορυκτά καύσιμα. Καθορίζει ένα ισχυρό πλαίσιο διακυβέρνησης με επίκεντρο τα εδαφικά σχέδια δίκαιης μετάβασης, τα οποία βρίσκονται σε στάδιο οριστικοποίησης. Τα εδαφικά σχέδια δίκαιης μετάβασης αποτελούν στρατηγικά έγγραφα που επεξηγούν τη διαδικασία δίκαιης μετάβασης σε κάθε κράτος μέλος και τις δραστηριότητες για τον μετριασμό των αναμενόμενων κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων στα εδάφη που επηρεάζονται περισσότερο. Τα εδαφικά σχέδια δίκαιης μετάβασης θα αποτελέσουν το πλαίσιο για τα μέτρα και τις επενδύσεις σε περιφέρειες που εξαρτώνται από τον άνθρακα και/ή σε περιφέρειες με βιομηχανίες με υψηλές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου (όπως οι βιομηχανίες χημικών προϊόντων, χάλυβα και τσιμέντου) που επηρεάζονται αρνητικά σε μεγαλύτερο βαθμό από τη μετάβαση.

Τα κράτη μέλη αποτυπώνουν στα επικαιροποιημένα ΕΣΕΚ τη διαδικασία μετάβασης που περιγράφεται στα εδαφικά σχέδια δίκαιης μετάβασης. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να επεξηγούν τις συνέργειες μεταξύ των επιδιώξεων για το κλίμα και την ενέργεια για το 2030 και της μετάβασης από τα ορυκτά καύσιμα. Θα πρέπει επίσης να περιγράφουν τον τρόπο με τον οποίο η επίτευξη των εθνικών επιδιώξεων θα μετριάσει τις κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις με στοχευμένο τρόπο σε περιφερειακό επίπεδο.

3.4.3 Κοινωνικό Ταμείο για το Κλίμα

Η Επιτροπή ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να συμπεριλάβουν, στο μέτρο του δυνατού, την υποκείμενη ανάλυση που απαιτείται για την κατάρτιση των κοινωνικών σχεδίων για το κλίμα στα επικαιροποιημένα ΕΣΕΚ. Θα πρέπει να επεξηγούν τον τρόπο με τον οποίο σχεδιάζουν να χρησιμοποιήσουν τα έσοδα από το Κοινωνικό Ταμείο για το Κλίμα (στο εξής: ΚΤΚ) με σκοπό την επίτευξη των σχετικών στόχων, επιδιώξεων και συνεισφορών. Το ΚΤΚ ⁽⁸³⁾ προτείνεται στο πλαίσιο της δέσμης μέτρων προσαρμογής στον στόχο του 55 % με σκοπό την αντιμετώπιση των κοινωνικών επιπτώσεων στα ευάλωτα νοικοκυριά, στους χρήστες των μεταφορών και στις πολύ μικρές επιχειρήσεις που ενδέχεται να προκύψουν από τη συμπεριληψη των κτιρίων και των οδικών μεταφορών σε ένα σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών (ΣΕΔΕ). Στόχος του ΚΤΚ είναι να στηρίξει τις ευάλωτες ομάδες στη μείωση της εξάρτησής τους από δαπανηρά ορυκτά καύσιμα μέσω της αύξησης της

⁽⁸¹⁾ COM(2021) 1054 final.

⁽⁸²⁾ Ανακοινώθηκε στο πλαίσιο της ανακοίνωσης για το Επενδυτικό Σχέδιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας στις 14 Ιανουαρίου 2020.

⁽⁸³⁾ Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη σύσταση Κοινωνικού Ταμείου για το Κλίμα [COM (2021) 568 final].

αποδοτικότητα των κτιρίων, της απαλλαγής της θέρμανσης και της ψύξης των κτιρίων από τις ανθρακούχες εκπομπές (συμπεριλαμβανομένης της ενσωμάτωσης της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές) και της αύξησης της πρόσβασης σε βιώσιμες μεταφορές. Το ΚΤΚ αποσκοπεί επίσης στη στήριξη των ευάλωτων ομάδων μέσω εθνικών μέτρων, παρέχοντας στοχευμένη προσωρινή άμεση εισοδηματική στήριξη, ενώ εφαρμόζονται επενδυτικά μέτρα.

Όταν ολοκληρωθούν οι διαπραγματεύσεις για τη δέση μέτρων προσαρμογής στον στόχο του 55 %, θα υπάρξει στενή σύνδεση μεταξύ των ΕΣΕΚ και των σχεδίων του ΚΤΚ, διότι τα ΕΣΕΚ περιγράφουν το πλαίσιο πολιτικής εντός του οποίου θα λειτουργεί το ΚΤΚ. Τα σχέδια του ΚΤΚ θα πλαισιωθούν από τις προγραμματισμένες μεταρρυθμίσεις και δεσμεύσεις που θα αναλάβουν τα κράτη μέλη στα ΕΣΕΚ. Τα ίδια τα σχέδια του ΚΤΚ θα επικεντρωθούν σε συγκεκριμένα μέτρα και επενδύσεις που χρηματοδοτούνται από το ΚΤΚ. Θα εξασφαλίσουν επίσης συνοχή και θα αναπτύξουν συνέργειες με τα ΕΣΕΚ και άλλα σχετικά προγράμματα και μέσα της ΕΕ.

3.4.4 Κοινή γεωργική πολιτική

Η Επιτροπή ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να επιδιώξουν την ανάπτυξη συνεργιών μεταξύ των στρατηγικών σχεδίων της κοινής γεωργικής πολιτικής και των ΕΣΕΚ. Μέσω των εθνικών τους στρατηγικών σχεδίων της κοινής γεωργικής πολιτικής, τα κράτη μέλη έχουν σχεδιάσει καθεστώς στήριξης, τα οποία περιλαμβάνουν στόχους για το κλίμα, την ενέργεια, την υγεία και τη βιοποικιλότητα. Η Επιτροπή έχει διατυπώσει συστάσεις και παρατηρήσεις σχετικά με το στρατηγικό σχέδιο της κοινής γεωργικής πολιτικής κάθε κράτους μέλους. Επιπλέον, τα κράτη μέλη προσδιόρισαν ή σχεδίαζαν εθνικά μέτρα εκτός των στρατηγικών σχεδίων της κοινής γεωργικής πολιτικής, τα οποία θα μπορούσαν να συμβάλουν στην επίτευξη αυτών των φιλοδοξιών. Τα κράτη μέλη, έχοντας υπόψη τους στόχους αυτούς, υποχρεούνται να επαναξιολογήσουν και, κατά περίπτωση, να προσαρμόσουν τα στρατηγικά σχέδια της κοινής γεωργικής πολιτικής τους μόλις τεθούν σε ισχύ οι πιο φιλοδοξίες επιδιώξεις που έχουν θεσπιστεί με τον κανονισμό LULUCF και τον τροποποιημένο κανονισμό για τον επιμερισμό των προσπαθειών (που δεν έχει ακόμη εγκριθεί) ⁽⁸⁴⁾. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να επικαιροποιήσουν τα ΕΣΕΚ και τα στρατηγικά τους σχέδια της κοινής γεωργικής πολιτικής και να διερευνήσουν τη δυνατότητα ανάπτυξης συνεργιών μεταξύ τους, όπου αυτό είναι δυνατόν.

Η σύνδεση μεταξύ των δύο διαδικασιών μπορεί να βελτιωθεί περαιτέρω με: i) την ενίσχυση των προσπαθειών για την αξιολόγηση των επιπτώσεων των γεωργικών πολιτικών και μέτρων στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου· ii) την αύξηση των απορροφήσεων άνθρακα και iii) τον προσδιορισμό σχετικών ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, όπως το βιομεθάνιο. Η Επιτροπή και ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος οργανώνουν την ανάπτυξη ικανοτήτων στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων για τη βελτίωση της υποβολής εκθέσεων σχετικά με τις πολιτικές και τα μέτρα για το κλίμα ⁽⁸⁵⁾.

3.4.5 Πολιτική συνοχής

Στα επικαιροποιημένα ΕΣΕΚ τους, τα κράτη μέλη καλούνται να εξετάσουν τη δυνατότητα ανάπτυξης συνεργιών με υφιστάμενα έγγραφα σχεδιασμού που καταρτίζονται στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής της ΕΕ για την περίοδο 2021-2027. Η πολιτική συνοχής της ΕΕ (που υλοποιείται μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης, του Ταμείου Συνοχής, του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου + και του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης) συμβάλλει στην ενίσχυση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής ⁽⁸⁶⁾.

Κατά την περίοδο 2021-2027 η πολιτική συνοχής (κινητοποίηση επενδύσεων της ΕΕ ύψους 392 δισ. EUR) επικεντρώνεται σε πέντε στόχους πολιτικής (συμπεριλαμβανομένου ενός για μια πράσινη μετάβαση με χαμηλές ανθρακούχες εκπομπές προς μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία) και στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία. Για να επωφεληθούν από τα κονδύλια της πολιτικής συνοχής, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να καταρτίσουν συμφωνίες εταιρικής σχέσης, οι οποίες ακολουθούνται από επιχειρησιακά προγράμματα. Τα εν λόγω προγράμματα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τα ΕΣΕΚ και να αντιμετωπίζουν τυχόν προκλήσεις που προσδιορίζονται σε αυτά. Τα κράτη μέλη υποχρεούνται επίσης να πληρούν τους αναγκαίους πρόσφορους όρους, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που σχετίζονται με την ύπαρξη ολοκληρωμένου ΕΣΕΚ, την ενεργειακή απόδοση, την ανακαίνιση οικιστικών και μη οικιστικών κτιρίων και την ανανεώσιμη ενέργεια, την ενεργειακή απόδοση, την ανακαίνιση οικιστικών και μη οικιστικών κτιρίων και την ανανεώσιμη ενέργεια.

3.5 Ισχυρή αναλυτική βάση

Τα αξιόπιστα επικαιροποιημένα εθνικά σχέδια πρέπει να αντικατοπτρίζουν ένα στρατηγικό όραμα και να υποστηρίζονται από ορθή και αξιόπιστη ποσοτική ανάλυση των τρεχουσών και των επικείμενων καταστάσεων. Μια ισχυρή αναλυτική βάση θα εξασφαλίσει επίσης ότι τα διάφορα μέρη του σχεδίου είναι πλήρη και συγκρίσιμα. Η αναλυτική ενότητα του ΕΣΕΚ ξεκινά με την τρέχουσα κατάσταση, συμπεριλαμβανομένων των προβλέψεων με βάση τις υπάρχουσες πολιτικές και μέτρα ⁽⁸⁷⁾, η οποία έχει εξελιχθεί σημαντικά από τα αρχικά ΕΣΕΚ. Η ενότητα «τρέχουσα κατάσταση» του επικαιροποιημένου σχεδίου, για καθεμία από τις πέντε διαστάσεις της Ενεργειακής Ένωσης, πρέπει να αντικατοπτρίζει κάθε σχετική αλλαγή με βάση τις τελευταίες διαθέσιμες πληροφορίες. Ειδικότερα, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19, καθώς και η τρέχουσα γεωπολιτική κατάσταση που επηρεάζει τις τιμές της ενέργειας, και η εσωτερική αγορά ενέργειας, η ενεργειακή ασφάλεια και οι τάσεις των εκπομπών γενικότερα.

⁽⁸⁴⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/2115 για τα στρατηγικά σχέδια, άρθρο 120.

⁽⁸⁵⁾ Διαδικτυακό σεμινάριο σχετικά με την αξιολόγηση των γεωργικών πολιτικών και μέτρων για τα αέρια του θερμοκηπίου, Ιούλιος 2022, βλ. <https://www.eionet.europa.eu/etcs/etc-cm/products/webinars-and-workshops/2021-webinar-on-the-evaluation-of-agricultural-greenhouse-gas-policies-and-measures>.

⁽⁸⁶⁾ Κατά την περίοδο 2014-2020 αποτέλεσε την κύρια πηγή χρηματοδότησης της ΕΕ για επενδύσεις στους τομείς του κλίματος και της ενέργειας, οι οποίες ανήλθαν σε σχεδόν 70 εκατ. EUR. Πολιτική συνοχής για τη στήριξη της Ενεργειακής Ένωσης, Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (europa.eu).

⁽⁸⁷⁾ Άρθρο 8 του κανονισμού για τη διακυβέρνηση.

Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να κάνουν χρήση των πλέον επικαιροποιημένων εργαλείων και προσεγγίσεων μοντελοποίησης. Για να εξασφαλιστεί μια συνεκτική προσέγγιση, τα κράτη μέλη θα πρέπει να χρησιμοποιούν τις ίδιες βασικές παραμέτρους για τις τιμές εισαγωγής πετρελαίου, αερίου και άνθρακα, καθώς και τις τιμές άνθρακα στο πλαίσιο του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών της ΕΕ, με εκείνες που χρησιμοποιούνται για την υποβολή εκθέσεων βάσει του άρθρου 18 του κανονισμού για τη διακυβέρνηση. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να αναφέρουν με σαφήνεια τις πηγές στις οποίες βασίζεται η ανάλυσή τους, ώστε να εξασφαλίζεται η διαφάνεια των δεδομένων που χρησιμοποιούνται. Όποτε είναι δυνατόν, η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη να χρησιμοποιούν επίσημες ευρωπαϊκές στατιστικές.

3.5.1 Σενάρια και χρονοδιάγραμμα

Τα επικαιροποιημένα ΕΣΕΚ περιγράφουν την τρέχουσα κατάσταση ⁽⁸⁸⁾ περιλαμβάνοντας προβλέψεις για τα αέρια του θερμοκηπίου όσον αφορά τις τομεακές εξελίξεις και προβλέψεις για άλλες διαστάσεις της Ενεργειακής Ένωσης, με βάση υπάρχοντα μέτρα (δηλαδή ένα σενάριο «με βάση τα υπάρχοντα μέτρα») τουλάχιστον έως το 2040, συμπεριλαμβανομένου του 2030 ⁽⁸⁹⁾. Επιπλέον, τα επικαιροποιημένα ΕΣΕΚ θα πρέπει να περιλαμβάνουν προβλέψεις με βάση πρόσθετες προγραμματισμένες πολιτικές και μέτρα (δηλαδή ένα σενάριο «με βάση πρόσθετα μέτρα») ⁽⁹⁰⁾. Οι προβλέψεις αυτές θα καταστήσουν δυνατή την αξιολόγηση του αντικτύπου των εν λόγω προγραμματισμένων πολιτικών και μέτρων και τη σύγκρισή του με τον αντίκτυπο των υπαρχουσών πολιτικών και μέτρων, τουλάχιστον έως το 2040 ⁽⁹¹⁾ ⁽⁹²⁾. Τα κράτη μέλη πρέπει επίσης να περιγράψουν τον τρόπο με τον οποίο οι υπάρχουσες και οι προγραμματισμένες πολιτικές και μέτρα συμβάλλουν στην επίτευξη του στόχου της ΕΕ για κλιματική ουδετερότητα, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 του ευρωπαϊκού νομοθετήματος για το κλίμα ⁽⁹³⁾.

Το ευρωπαϊκό νομοθέτημα για το κλίμα μεταβάλλει τις απαιτήσεις για τις προβλέψεις των ανθρωπογενών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου ⁽⁹⁴⁾ σε ακολουθία 6 αντί 4 μελλοντικών ετών που λήγουν σε 0 ή 5, αμέσως μετά το έτος αναφοράς. Δεδομένου ότι τα κράτη μέλη θα καταρτίσουν προβλέψεις για τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου έως το 2050 για την υποβολή βάσει του άρθρου 18 του κανονισμού για τη διακυβέρνηση έως τις 15 Μαρτίου 2023, ενθαρρύνονται να υποβάλουν προβλέψεις έως το 2050 τόσο για τα σενάρια με βάση τα υπάρχοντα μέτρα όσο και για τα σενάρια με βάση πρόσθετα μέτρα στα επικαιροποιημένα ΕΣΕΚ τους, ώστε να καταδείξουν τις τάσεις προς την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας στην ΕΕ.

Τα κράτη μέλη πρέπει να θέσουν στη διάθεση του κοινού λεπτομερή περιγραφή των παραδοχών, των παραμέτρων και των μεθοδολογιών που χρησιμοποιούνται για τα τελικά σενάρια και τις προβλέψεις, λαμβάνοντας υπόψη τους στατιστικούς περιορισμούς, τους περιορισμούς όσον αφορά τη χορήγηση άδειας χρήσης για τα εμπορικά σύνολα δεδομένων και τη συμμόρφωση με τους κανόνες προστασίας των δεδομένων ⁽⁹⁵⁾. Τα εργαλεία και τα δεδομένα ανοικτής πρόσβασης θα πρέπει να χρησιμοποιούνται όσο το δυνατόν περισσότερο για την προώθηση της διαφάνειας, της επικύρωσης και της συγκρισιμότητας των αποτελεσμάτων.

3.5.2 Αξιολόγηση των οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών επιπτώσεων

Στα επικαιροποιημένα εθνικά σχέδια, τα κράτη μέλη αξιολογούν τις μακροοικονομικές επιπτώσεις σε εθνικό και, κατά περίπτωση, σε περιφερειακό επίπεδο των προγραμματισμένων πολιτικών και μέτρων ή ομάδων πολιτικών και μέτρων. Όπου είναι δυνατόν, αξιολογούνται επίσης οι επιπτώσεις τους στην υγεία, στο περιβάλλον, στην ανταγωνιστικότητα, στην απασχόληση, στις δεξιότητες και στην κοινωνία. Αυτό θα πρέπει να περιλαμβάνει σύγκριση με τις προβλέψεις που βασίζονται σε υπάρχουσες πολιτικές και μέτρα ή ομάδες μέτρων ⁽⁹⁶⁾, με ιδιαίτερη έμφαση στην αξιολόγηση των διανεμητικών επιπτώσεων ⁽⁹⁷⁾ και της ενεργειακής φτώχειας ⁽⁹⁸⁾. Η Επιτροπή δημοσιοποιεί τακτικά τα αποτελέσματα των ερευνητικών έργων που διεξάγονται στον τομέα αυτόν, συμπεριλαμβανομένης της μακρομοντελοποίησης και της μικρομοντελοποίησης για την αξιολόγηση των επιπτώσεων στην απασχόληση, των κοινωνικών και διανεμητικών επιπτώσεων της μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας ή των γεωπολιτικών εξελίξεων (π.χ. σενάρια για τις τιμές της ενέργειας) ⁽⁹⁹⁾. Τα στοιχεία αυτά μπορούν να στηρίξουν την επικαιροποίηση των εθνικών σχεδίων.

Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να εξετάσουν ζητήματα όπως πιθανά σημεία συμφόρησης στο σύνολο της οικονομίας ή τομεακά σημεία συμφόρησης, ιδίως όσον αφορά τον ενεργειακό εφοδιασμό, το νερό και τις πρώτες ύλες, καθώς και τη διαθεσιμότητα εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων. Επιπλέον, θα πρέπει να περιγραφούν οι αναμενόμενες αλλαγές στην τομεακή σύνθεση της οικονομίας των κρατών μελών, επειδή ορισμένοι κλάδοι θα συρρικνωθούν, ορισμένοι θα αναδυθούν και/ή θα αναπτυχθούν, ενώ άλλοι θα μετασχηματιστούν. Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να συμπεριληφθούν εκτιμήσεις σχετικά με την έρευνα, την καινοτομία και την ανταγωνιστικότητα του τομέα καθαρής ενέργειας. Θα πρέπει επίσης να αξιολογηθεί πλήρως ο θετικός αντίκτυπος της ενεργειακής μετάβασης.

⁽⁸⁸⁾ Σύμφωνα με το παράρτημα Ι τμήμα Β του κανονισμού για τη διακυβέρνηση.

⁽⁸⁹⁾ Παράρτημα Ι τμήμα Β σημείο 4.2.1 σημείο ii του κανονισμού για τη διακυβέρνηση.

⁽⁹⁰⁾ Παράρτημα Ι τμήμα Β σημείο 5 του κανονισμού για τη διακυβέρνηση.

⁽⁹¹⁾ Τουλάχιστον έως 10 έτη μετά την περίοδο που καλύπτεται από το σχέδιο.

⁽⁹²⁾ Παράρτημα Ι τμήμα Β σημείο 5.1 σημείο i) του κανονισμού για τη διακυβέρνηση.

⁽⁹³⁾ Άρθρο 8 παράγραφος 2 στοιχείο ε) του κανονισμού για τη διακυβέρνηση.

⁽⁹⁴⁾ Εθνικά σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα | Ευρωπαϊκή Επιτροπή (europa.eu).

⁽⁹⁵⁾ Άρθρο 8 παράγραφος 3 του κανονισμού για τη διακυβέρνηση.

⁽⁹⁶⁾ Άρθρο 8 παράγραφος 2 στοιχείο β) του κανονισμού για τη διακυβέρνηση.

⁽⁹⁷⁾ Βλ. ανακοίνωση σχετικά με την εκτίμηση των διανεμητικών επιπτώσεων [COM(2022) 494 final].

⁽⁹⁸⁾ Άρθρο 3 παράγραφος 3 στοιχείο δ) του κανονισμού για τη διακυβέρνηση.

⁽⁹⁹⁾ Βλ. για παράδειγμα τα έργα GD-AMED1 και AMEDI+, τα οποία διαχειρίζονται από κοινού η ΓΔ EMPL και η ΓΔ JRC. Τα κύρια αποτελέσματα και των δύο σχεδίων θα παρουσιαστούν και θα καταστούν προσβάσιμα σε κοινό ιστότοπο του έργου.

Οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις που εξετάζονται στα επικαιροποιημένα σχέδια θα πρέπει να αντικατοπτρίζουν τα πορίσματα των εθνικών εκθέσεων προόδου για την ενέργεια και το κλίμα ⁽¹⁰⁰⁾. Στα σχέδια θα πρέπει επίσης να εξετάζονται οι τρέχουσες και μελλοντικές αλληλεπιδράσεις μεταξύ της απαλλαγής από τις ανθρακούχες εκπομπές και της μείωσης των εκπομπών ρύπων (απορρύπανση). Οι συνδέσεις μεταξύ νερού, ενέργειας και κλίματος διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην επίτευξη των στόχων της Ενεργειακής Ένωσης. Ακραία φαινόμενα, όπως ξηρασία και υψηλές θερμοκρασίες, προκαλούν καταπόνηση στα συστήματα ηλεκτροπαραγωγής, επηρεάζοντας τη λειτουργία των σταθμών ηλεκτροπαραγωγής. Η χαμηλή στάθμη των υδάτων επιδεινώνει την ενεργειακή κρίση στην Ευρώπη, επηρεάζοντας την παραγωγή υδροηλεκτρικής και πυρηνικής ενέργειας και την εσωτερική ναυσιπλοΐα. Τα κράτη μέλη καλούνται να περιγράψουν τον αντίκτυπο που θα έχουν οι πολιτικές και τα μέτρα που προβλέπονται στα επικαιροποιημένα ΕΣΕΚ στη διαχείριση των υδάτων (συμπεριλαμβανομένων των ξηρασιών, των πλημμυρών και της ζήτησης νερού) και στα υδάτινα οικοσυστήματα, ιδίως στη διάσταση της ενεργειακής ασφάλειας. Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να αναπτύξουν τα επικαιροποιημένα ΕΣΕΚ σύμφωνα με τα σχετικά έγγραφα σχεδιασμού για τη διαχείριση των υδάτων, όπως τα σχέδια διαχείρισης λεκανών απορροής ποταμών, τα σχέδια διαχείρισης κινδύνων πλημμύρας και τα σχέδια διαχείρισης της ξηρασίας.

Η Επιτροπή ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να αναπτύξουν τα επικαιροποιημένα ΕΣΕΚ σε στενή σύνδεση με την επικαιροποίηση των εθνικών τους προγραμμάτων ελέγχου της ατμοσφαιρικής ρύπανσης (ΕΠΕΑΡ) ⁽¹⁰¹⁾. Σε σύγκριση με τα αρχικά ΕΣΕΚ, υπάρχει ακόμη περιθώριο στην επικαιροποίηση για τη βελτίωση και την ενίσχυση της αξιολόγησης του αντίκτυπου των προγραμματισμένων πολιτικών και μέτρων στις εκπομπές ατμοσφαιρικών ρύπων. Στο πλαίσιο των ενοποιημένων εθνικών εκθέσεων προόδου για την ενέργεια και το κλίμα, τα κράτη μέλη θα υποβάλλουν επίσης πληροφορίες σχετικά με την ποσοτικοποίηση του αντίκτυπου και των μέτρων (ή των ομάδων πολιτικών και μέτρων) στην ποιότητα του αέρα και στις εκπομπές ατμοσφαιρικών ρύπων. Ωστόσο, η αξιολόγηση στα ΕΣΕΚ παρέχει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να δώσουν προτεραιότητα στα μέτρα που μεγιστοποιούν τα συνολικά οφέλη. Επιπλέον, οι πολιτικές και τα μέτρα θα πρέπει να συνάδουν με τη στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα ⁽¹⁰²⁾, το σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία ⁽¹⁰³⁾, το σχέδιο δράσης για μηδενική ρύπανση ⁽¹⁰⁴⁾ και το ευρωπαϊκό σχέδιο για την καταπολέμηση του καρκίνου ⁽¹⁰⁵⁾.

Οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις που εξετάζονται στα επικαιροποιημένα σχέδια θα πρέπει επίσης να αντικατοπτρίζουν τις επιπτώσεις των πολιτικών για το κλίμα και την ενέργεια στη βιοποικιλότητα. Η κλιματική αλλαγή και η απώλεια βιοποικιλότητας είναι αλληλένδετες. Οι πολιτικές για την ενέργεια και το κλίμα μπορούν να οδηγήσουν σε συνέργειες αλλά και σε συμβιβασμούς με τη βιοποικιλότητα (π.χ. αποκατάσταση της φύσης ή λύσεις που βασίζονται στη φύση για την αύξηση των καταβροθρών έναντι της αποψίλωσης ή της υποβάθμισης των δασών για την παραγωγή βιομάζας για ενέργεια). Οι επιπτώσεις αυτές θα πρέπει να αντικατοπτρίζονται και να ποσοτικοποιούνται στα επικαιροποιημένα εθνικά σχέδια.

3.5.3 Ενσωμάτωση και μοντελοποίηση της συμβολής της κυκλικής οικονομίας στην κλιματική μετάβαση

Στο επικαιροποιημένο εθνικό τους σχέδιο, τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να καθορίσουν τις βασικές πολιτικές και τα μέτρα για την κυκλική οικονομία που επηρεάζουν τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, την κατανάλωση ενέργειας και τη χρήση πρώτων υλών κρίσιμης σημασίας. Η κυκλική οικονομία μειώνει τα απόβλητα (συμπεριλαμβανομένων των οργανικών αποβλήτων, της πηγής εκπομπών μεθανίου) και τη χρήση παρθένων πόρων (συμπεριλαμβανομένων της ενέργειας και των πρώτων υλών κρίσιμης σημασίας) και, κατά συνέπεια, μειώνει τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου. Δημιουργεί θέσεις εργασίας κοντά στα προϊόντα που πρέπει να διατηρηθούν, να ανακατασκευαστούν ή να διαμοιραστούν ⁽¹⁰⁶⁾. Επιπλέον, η κυκλικότητα βελτιώνει τη διαθεσιμότητα πρώτων υλών, μειώνοντας την εξάρτηση της ευρωπαϊκής οικονομίας από τις εισαγωγές. Η κυκλική οικονομία δημιουργεί επίσης νέες θέσεις εργασίας και ευκαιρίες σε διάφορα επίπεδα δεξιοτήτων, μεταξύ άλλων και για τις συχνά υποεκπροσωπούμενες ομάδες στην αγορά εργασίας, όπως οι γυναίκες, τα άτομα με αναπηρία και οι ευάλωτες ομάδες. Τα επικαιροποιημένα ΕΣΕΚ θα πρέπει να περιλαμβάνουν παραπομπή σε αυτές τις στρατηγικές, τα σχέδια δράσης και τη νομοθεσία που σχετίζονται με την κυκλική οικονομία σε συνδυασμό με επιπτώσεις στην ενέργεια και στις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου. Τα ΕΣΕΚ θα πρέπει επίσης να εκτιμούν τις πραγματικές και αναμενόμενες μειώσεις των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου που επιτυγχάνονται χάρη σε μέτρα κυκλικής οικονομίας, χρησιμοποιώντας τα διαθέσιμα εργαλεία μοντελοποίησης.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να υποβάλουν εκθέσεις σχετικά με βασικές πολιτικές και μέτρα για τα απόβλητα και τα λύματα με στόχο τη μείωση των εκπομπών μεθανίου. Θα πρέπει να συμπεριλάβουν την ποσοτικοποίηση του πραγματικού ή εκτιμώμενου αντίκτυπου των εν λόγω πολιτικών και μέτρων στις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου. Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται επίσης να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τα μοντέλα που χρησιμοποιούνται για την εκτίμηση των επιπτώσεων.

⁽¹⁰⁰⁾ Άρθρο 14 παράγραφος 4 του κανονισμού για τη διακυβέρνηση.

⁽¹⁰¹⁾ Η επικαιροποίηση αυτή θα πραγματοποιηθεί το 2023 για τα περισσότερα κράτη μέλη, δηλαδή τέσσερα έτη μετά την έγκριση του πρώτου ΕΠΕΑΡ, σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 3 της οδηγίας (ΕΕ) 2016/2284 σχετικά με τη μείωση των εθνικών εκπομπών ορισμένων ατμοσφαιρικών ρύπων.

⁽¹⁰²⁾ COM(2020) 380 final.

⁽¹⁰³⁾ COM(2020) 98 final.

⁽¹⁰⁴⁾ COM(2021) 400 final.

⁽¹⁰⁵⁾ https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/non_communicable_diseases/docs/eu_cancer-plan_el.pdf

⁽¹⁰⁶⁾ Σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία [COM(2020) 98].

3.6 Χρηματοδότηση της ενεργειακής και κλιματικής μετάβασης: Αντιστοίχιση των επενδυτικών αναγκών με τη διαθέσιμη δημόσια και ιδιωτική χρηματοδότηση

Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να συμπεριλάβουν στα επικαιροποιημένα εθνικά τους σχέδια ολοκληρωμένη και συνεπή επισκόπηση των δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων που απαιτούνται για την επίτευξη των στόχων, των επιδιώξεων και των συνεισφορών τους για την ενέργεια και το κλίμα. Κατά την υποβολή των εθνικών σχεδίων το 2020, όλα τα κράτη μέλη προσδιόρισαν τις επενδυτικές ανάγκες στον τομέα της ενέργειας, συμπεριλαμβανομένων αναλύσεων ανά τομέα. Ωστόσο, δεν κάλυψαν όλα τα κράτη μέλη τις επενδυτικές ανάγκες και για τις πέντε διαστάσεις της Ενεργειακής Ένωσης ούτε παρείχαν ολοκληρωμένη επισκόπηση των επενδυτικών αναγκών για την κλιματική μετάβαση, συμπεριλαμβανομένων των μέτρων προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή. Επιπλέον, οι μεθοδολογίες και τα υποδείγματα που χρησιμοποιήθηκαν για την παρουσίαση των διαφόρων αριθμητικών στοιχείων ήταν συχνά ασυνεπή. Οι διαφορές στις προσεγγίσεις και το βάθος της ανάλυσης κατέστησαν δύσκολη τη σύγκριση των εκτιμήσεων των επενδύσεων σε όλα τα εθνικά σχέδια. Αυτό σήμαινε ανεπαρκή προβλεψιμότητα για τους επενδυτές και μείωση της συνολικής αρτιότητας των εθνικών σχεδίων.

Για να εξασφαλιστεί η συνεπής επισκόπηση των επενδυτικών αναγκών και της χρηματοδότησης, τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να ενοποιήσουν την επισκόπηση στο επίπεδο κάθε μεμονωμένης πολιτικής ή μέτρου ή ομάδας πολιτικών και μέτρων. Για καθένα από αυτά, πρέπει να περιγράφονται οι πληροφορίες σχετικά με την επένδυση που αναμένεται να πραγματοποιηθεί και τη χρηματοδότησή της από τον δημόσιο τομέα (σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο) και από τον ιδιωτικό τομέα. Το υπόδειγμα του παραρτήματος XIII σχετικά με την πρόοδο προς τη χρηματοδότηση της εθνικής εκδήσης προόδου για την ενέργεια και το κλίμα θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως δομή υποβολής εκθέσεων.

3.6.1 Εκτίμηση των επενδυτικών αναγκών

Τα κράτη μέλη παρέχουν πληροφορίες στα επικαιροποιημένα τους ΕΣΕΚ σχετικά με τον όγκο επενδύσεων που αναμένεται να απαιτήσουν όσον αφορά τις προγραμματισμένες πολιτικές και μέτρα ⁽¹⁰⁷⁾. Η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη να περιγράψουν τις πηγές χρηματοδότησης για την εφαρμογή των προγραμματισμένων βασικών πολιτικών και μέτρων ή ομάδων πολιτικών και μέτρων (βλ. ενότητα 3.6.2 κατωτέρω). Για τις πολιτικές και τα μέτρα που έχουν ήδη εγκριθεί και εφαρμοστεί, τα κράτη μέλη θα πρέπει να παρέχουν επισκόπηση της εκτιμώμενης αρχικής επένδυσης και, κατά περίπτωση, της πραγματικής επένδυσης χρησιμοποιώντας, όπου είναι δυνατόν, πληροφορίες που έχουν συλλεχθεί μέσω των εθνικών εκθέσεων προόδου για την ενέργεια και το κλίμα. Εάν είναι δυνατόν, η επισκόπηση αυτή θα πρέπει να αναλύεται με βάση τις βασικές πολιτικές και μέτρα ή τις ομάδες πολιτικών και μέτρων. Μια καλή αναλυτική βάση συμβάλλει στον προσδιορισμό των επενδυτικών αναγκών. Οι ανάγκες αυτές μπορούν να εκτιμηθούν με διάφορους τρόπους, με τη χρήση συμπληρωματικών προσεγγίσεων από την κορυφή προς τη βάση ή από τη βάση προς την κορυφή. Παρότι οι προσεγγίσεις από την κορυφή προς τη βάση είναι οι πλέον κατάλληλες για τη σύγκριση εναλλακτικών σεναρίων πολιτικής, οι προσεγγίσεις από τη βάση προς την κορυφή συμβάλλουν στην παρακολούθηση των αναγκών για μεμονωμένες επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις.

Πλαίσιο 8: Ορθές πρακτικές για την περιγραφή των εκτιμώμενων επενδυτικών αναγκών

Για τη βελτίωση της διαφάνειας, τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται ιδιαίτερα να συμπεριλάβουν τα ακόλουθα στοιχεία στα επικαιροποιημένα τους ΕΣΕΚ:

- Περιγραφή της μεθοδολογίας που χρησιμοποιήθηκε για τον υπολογισμό των εκτιμήσεων·
- Περιγραφή του βασικού σεναρίου (δηλαδή σενάριο χωρίς την πρόσθετη επένδυση)·
- Σαφή ένδειξη σε τι αναφέρονται οι αριθμοί (π.χ. σωρευτικές έναντι ετήσιων πρόσθετων επενδύσεων, ονομαστικές έναντι προεξοφλημένων αξιών) και, ενδεχομένως, τα είδη των επενδύσεων που περιλαμβάνονται (π.χ. κεφάλαιο, διαρκή αγαθά, λειτουργικές δαπάνες)·
- Κατανομή των επενδύσεων βάσει σαφώς καθορισμένων ομάδων βασικών πολιτικών και μέτρων, ενδεχομένως των πέντε διαστάσεων της Ενεργειακής Ένωσης και/ή τομέων σύμφωνα με την υποβολή ενοποιημένων εκθέσεων προόδου·
- Πληροφορίες σχετικά με τον όγκο των επενδύσεων που αναμένεται να κινητοποιηθούν και να απαιτηθούν για την επίτευξη κάθε πολιτικής και μέτρου, καθώς και σχετικά με την πηγή χρηματοδότησης [δημόσια (εθνική, ενωσιακή, συμπεριλαμβανομένου του ΜΑΑ) και ιδιωτική —εφόσον διατίθενται].
- Το έτος αναφοράς της αξίας της επένδυσης και το σχετικό προεξοφλητικό επιτόκιο.

⁽¹⁰⁷⁾ Παράρτημα Ι τμήμα 5.3 σημείο i) του κανονισμού για τη διακυβέρνηση.

3.6.2 Δημόσια και ιδιωτική χρηματοδότηση

Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να περιγράφουν τόσο από ποσοτική άποψη όσο και από ποιοτική τη χρηματοδότηση κάθε πολιτικής και μέτρου που περιλαμβάνεται στα επικαιροποιημένα ΕΣΕΚ. Περιλαμβάνονται πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο θα χρησιμοποιηθούν τα ενωσιακά και τα εθνικά χρηματοδοτικά μέσα ⁽¹⁰⁸⁾. Για παράδειγμα, ο τρόπος χρήσης των προγραμμάτων στο πλαίσιο του προϋπολογισμού της ΕΕ, όπως ο ΜΑΑ, τα έσοδα που προέρχονται από το ΣΕΔΕ της ΕΕ (συμπεριλαμβανομένου του Ταμείου Εκσυγχρονισμού, του Ταμείου Καινοτομίας, καθώς και των εθνικών εσόδων από πλειστηριασμούς) και άλλοι διαθέσιμοι σε εθνικό επίπεδο πόροι. Δεδομένου ότι διάφορα ενωσιακά και εθνικά μέσα μπορούν να αλληλοσυμπληρώνονται, τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να περιγράψουν τον τρόπο με τον οποίο έχουν δημιουργήσει οικονομικά αποδοτικές συνέργειες και συνδυαστικές λύσεις για τη δημόσια χρηματοδοτική στήριξη, τον τρόπο με τον οποίο αποφεύγεται η διπλή χρηματοδότηση και τον τρόπο με τον οποίο αναμένεται ότι τα δημόσια μέσα θα κινητοποιήσουν περαιτέρω ιδιωτικές επενδύσεις.

Τα κράτη μέλη καλούνται να περιγράψουν τον ρόλο που διαδραματίζουν οι αναπτυξιακές τράπεζες στη χρηματοδότηση των επενδύσεων στους τομείς της ενέργειας και του κλίματος, καθώς και στην προσέλκυση ιδιωτικών κεφαλαίων. Για παράδειγμα, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων έχει θέσει μια σειρά στόχων (τόσο εντός της ΕΕ όσο και στο πλαίσιο των παγκόσμιων δραστηριοτήτων της) ως «κλιματική τράπεζα» της ΕΕ: το 50 % των δραστηριοτήτων της θα στηρίξει τη δράση για το κλίμα και την περιβαλλοντική βιωσιμότητα έως το 2025· το σύνολο της χρηματοδότησής της από το τέλος του 2020 έχει εναρμονιστεί με τη συμφωνία του Παρισιού· και έχει θέσει ως συνολικό στόχο την κινητοποίηση τουλάχιστον 1 τρισ. EUR σε έργα για το κλίμα και το περιβάλλον κατά την τρέχουσα δεκαετία.

Τα επικαιροποιημένα ΕΣΕΚ θα πρέπει επίσης να παρέχουν επισκόπηση του βαθμού στον οποίο ο ιδιωτικός τομέας αναμένεται να χρηματοδοτήσει προγραμματισμένες πολιτικές και μέτρα. Για παράδειγμα, όσον αφορά την ενεργειακή απόδοση, τα κράτη μέλη θα πρέπει να παρέχουν λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τον αναμενόμενο όγκο ιδιωτικών επενδύσεων και τη χρήση δανειοδοτικών προϊόντων ενεργειακής απόδοσης (πράσινα δάνεια, ενυπόδικα δάνεια ενεργειακής απόδοσης) από τους καταναλωτές.

4 Μια επαναληπτική διαδικασία με την Επιτροπή και η μελλοντική πορεία

Η Επιτροπή αναμένει ότι όλα τα κράτη μέλη θα τηρήσουν το χρονοδιάγραμμα που ορίζεται στο άρθρο 14 του κανονισμού για τη διακυβέρνηση. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να δώσουν προτεραιότητα στην κατάρτιση των προσχεδίων των τελικών επικαιροποιημένων σχεδίων, δεδομένων των υψηλότερων φιλοδοξιών και του περιορισμένου χρόνου που απομένει μέχρι το 2030.

Η Επιτροπή δεσμεύεται πλήρως να στηρίξει τα κράτη μέλη στην επικαιροποίηση των ΕΣΕΚ. Ειδικότερα, η Επιτροπή θα συνεχίσει να συνεργάζεται με τα κράτη μέλη σε τεχνικό επίπεδο ώστε να εξασφαλίσει περαιτέρω διεξοδική επικοινωνία και να παράσχει πρόσθετες λεπτομέρειες σχετικά με συγκεκριμένες πτυχές της παρούσας καθοδήγησης. Η Επιτροπή θα οργανώσει σχετικές ομάδες εργασίας, διμερείς ανταλλαγές και θα συμμετάσχει σε τομεακά και περιφερειακά πλαίσια για τη στήριξη της καλής συνεργασίας καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας.

Πέραν των τακτικών ανταλλαγών, η Επιτροπή χρησιμοποιεί διάφορα μέσα, μεταξύ των οποίων το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο και το Μέσο Τεχνικής Υποστήριξης, καθώς και διάφορα υποστηρικτικά μέτρα και μελέτες, όπως συμβάσεις στήριξης για την προετοιμασία και την αξιολόγηση των επικαιροποιήσεων των ΕΣΕΚ. Μετά την υποβολή από τα κράτη μέλη των προσχεδίων των επικαιροποιημένων εθνικών σχεδίων ⁽¹⁰⁹⁾, η Επιτροπή θα τα αξιολογήσει και μπορεί να εκδώσει ειδικές ανά χώρα συστάσεις προς τα κράτη μέλη, όπως προβλέπεται στον κανονισμό για τη διακυβέρνηση.

Στο πλαίσιο της επαναληπτικής διαδικασίας μεταξύ των κρατών μελών και της Επιτροπής, η Επιτροπή θα αξιολογήσει τα ΕΣΕΚ με βάση τις απαιτήσεις του κανονισμού για τη διακυβέρνηση και θα λάβει πλήρως υπόψη την καθοδήγηση που παρέχεται στο παρόν έγγραφο. Η Επιτροπή θα δώσει ιδιαίτερη προσοχή στο αν οι στόχοι, οι επιδιώξεις και οι συνεισφορές που καθορίζονται από τα κράτη μέλη επαρκούν για τη συλλογική επίτευξη της Ενεργειακής Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων εκείνων της σχετικής νομοθεσίας που βρίσκεται υπό διαπραγμάτευση, καθώς και κατά την αξιολόγηση των επιμέρους σχεδίων.

⁽¹⁰⁸⁾ Στην κατάσταση της Ενεργειακής Ένωσης 2022 [COM(2022) 547] περιλαμβάνεται κατάλογος των διαθέσιμων χρηματοδοτικών μέσων της ΕΕ.

⁽¹⁰⁹⁾ Άρθρο 31 του κανονισμού για τη διακυβέρνηση.

Πίνακας 1:

Βασικοί στόχοι, επιδιώξεις και συνεισφορές, καθώς και πολιτικές και μέτρα που προτείνονται στη νομοθεσία, στις στρατηγικές και τις προτάσεις.

Σημείωση: ο πίνακας αυτός δεν είναι εξαντλητικός, αλλά συνοψίζει τα βασικά στοιχεία που πρέπει να ληφθούν υπόψη για την επικαιροποίηση των ΕΣΕΚ.

Πρωτοβουλία	Έγγραφο αναφοράς	Είδος	Στόχοι και επιδιώξεις	Πολιτικές και μέτρα
Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία Ευρωπαϊκό νομοθέτημα για το κλίμα	COM(2019) 640 final Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1119	Ανακοίνωση Εκδοθείσα νομοθεσία	— Κλιματική ουδετερότητα σε επίπεδο ΕΕ έως το 2050. — Αύξηση του στόχου της ΕΕ για μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου για το 2030 σε τουλάχιστον 50 % και με προοπτική για 55 %.	ά.α.
Ενέργεια για μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία: Στρατηγική της ΕΕ για την ενοποίηση του ενεργειακού συστήματος	COM(2020) 299 final	Ανακοίνωση	— Δεν υπάρχουν πρόσθετοι στόχοι	Μέτρα για: — τη χρήση της ενοποίησης του ενεργειακού συστήματος για την εξισορρόπηση του ηλεκτρικού δικτύου και τη διασφάλιση της ενσωμάτωσης της ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές· — τη σύνδεση του τομέα της θέρμανσης και της ηλεκτρικής ενέργειας για τη διασφάλιση μεγαλύτερης ενσωμάτωσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και στους δύο τομείς· — τη σύνδεση διαφόρων τομέων τελικής χρήσης και του ενεργειακού τομέα ώστε να διασφαλίζεται η χρήση της απορριπτόμενης θερμότητας· — τη διασφάλιση της πρόσβασης των χρηστών ηλεκτρικών οχημάτων σε δεδομένα.
Στρατηγική για το υδρογόνο για μια κλιματικά ουδέτερη Ευρώπη	COM(2020) 301 final	Ανακοίνωση	— 6 GW ηλεκτρολυτικών κυψελών ανανεώσιμου υδρογόνου στην ΕΕ έως το 2024 και 40 GW ηλεκτρολυτικών κυψελών ανανεώσιμου υδρογόνου έως το 2030.	ά.α.
Σύσταση της Επιτροπής σχετικά με την ενεργειακή φτώχεια	COM(2020) 9600	Ανακοίνωση	— Δεν υπάρχουν πρόσθετοι στόχοι	Μέτρα για: — τη μείωση και/ή την άμβλυνση της ενεργειακής φτώχειας μέσω της ενεργειακής απόδοσης· — τη διασφάλιση της πρόσβασης στην ενέργεια όλων των ομάδων καταναλωτών, ιδίως των πλέον ευάλωτων.
Μια στρατηγική της ΕΕ για την αξιοποίηση του δυναμικού των υπεράκτιων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας για ένα κλιματικά ουδέτερο μέλλον	COM(2020) 741 final	Ανακοίνωση	— Εγκατεστημένη δυναμικότητα τουλάχιστον 60 GW υπεράκτιας αιολικής ενέργειας και τουλάχιστον 1 GW ωκεάνιας ενέργειας έως το 2030, με στόχο να φτάσει τα 300 GW και τα 40 GW έως το 2050. — Τα κράτη μέλη να ενσωματώσουν τους στόχους της ανάπτυξης των υπεράκτιων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στα εθνικά θαλάσσια χωροταξικά τους σχέδια.	ά.α.

Διαμορφώνοντας μια Ευρώπη ανθεκτική στην κλιματική αλλαγή — η νέα στρατηγική της ΕΕ για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή	COM(2021) 82 final	Ανακοίνωση	— Μια κοινωνία ανθεκτική στην κλιματική αλλαγή, πλήρως προσαρμοσμένη στις αναπόφευκτες επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής.	— Η στρατηγική περιλαμβάνει 48 δεσμεύσεις δημόσιας πολιτικής — Ανάπτυξη λύσεων που βασίζονται στη φύση ώστε να μειωθούν οι κλιματικοί κίνδυνοι και οι απειλές για την υγεία, να αυξηθεί η προστασία του κλίματος και να διασφαλιστεί η πρόσβαση σε γλυκά ύδατα. — Σχέδια διαχείρισης της ξηρασίας, μέτρα για την αύξηση της ικανότητας συγκράτησης των υδάτων των εδαφών και ασφαλής επαχρησιμοποίηση των υδάτων.
«Προσαρμογή στον στόχο του 55 %»: υλοποίηση του στόχου της ΕΕ για το κλίμα με ορίζοντα το 2030 στην πορεία προς την κλιματική ουδετερότητα	COM(2021) 550 final	Ανακοίνωση	ά.α (οι στόχοι περιλαμβάνονται σε συνοδευτικές προτάσεις)	ά.α (τα μέτρα περιλαμβάνονται σε συνοδευτικές προτάσεις)
Αναδιτύπωση της οδηγίας για την ενεργειακή απόδοση ⁽¹⁾	COM(2021) 558 final	Νομοθετική πρόταση	— Επιδίωξη 9 % σε επίπεδο ΕΕ για την ενεργειακή απόδοση το 2030 και αναθεωρημένες συνεισφορές των κρατών μελών σε αυτήν την επιδίωξη. — Υποχρέωση εξοικονόμησης ενέργειας — επιμέρους επιδίωξη για την εξοικονόμηση ενέργειας που προέρχεται από την ενεργειακή φτώχεια και την οικονομικά προσιτή κοινωνική στέγαση. — Επιδίωξη για τη μείωση της συνολικής τελικής κατανάλωσης ενέργειας όλων των δημόσιων φορέων. — Απαίτηση ανακαίνισης όλων των δημόσιων κτιρίων σε επίπεδα κτιρίων με σχεδόν μηδενικές εκπομπές.	— Μέτρα που αντανακλούν την «αρχή της προτεραιότητας στην ενεργειακή απόδοση». — Μέτρα για την άρση των φραγμών στις ενεργειακά αποδοτικές δημόσιες συμβάσεις. — Κατάλογος των δημόσιων φορέων που πρέπει να συμβάλουν στην επιδίωξη για μείωση της συνολικής τελικής κατανάλωσης ενέργειας των δημόσιων φορέων. — Μέτρα για την επίτευξη της απαίτησης εξοικονόμησης ενέργειας. — Μέτρα για τους τομείς μετατροπής, διανομής και μεταφοράς ενέργειας, συμπεριλαμβανομένων των αποδοτικών υποδομών τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης. — Μέτρα για την προώθηση των ενεργειακών ελέγχων και των συστημάτων ενεργειακής διαχείρισης. — Περιεκτική αξιολόγηση της θέρμανσης και της ψύξης (ισχύει για το τελικό ΕΣΕΚ 2024). — Μέτρα για την προώθηση και τη διευκόλυνση της αποδοτικής χρήσης της ενέργειας από τους τελικούς καταναλωτές και τους τελικούς χρήστες. — Μέτρα για την ενθάρρυνση των δημόσιων φορέων να προβαίνουν στη σύναψη συμβάσεων ενεργειακής απόδοσης για την ανακαίνιση μεγάλων κτιρίων. — Μέτρα για την προώθηση των ενεργειακών υπηρεσιών στον δημόσιο τομέα. — Καθεστώτα πιστοποίησης και/ή ισοδύναμα καθεστώτα επαγγελματικών προσόντων για επαγγέλματα ενεργειακής απόδοσης. — Χρηματοδότηση προγραμμάτων και καθεστώτων ενεργειακής απόδοσης.

Αναθεώρηση της οδηγίας για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (κύρια)[1]	COM(2021) 557 final	Νομοθετική πρόταση	— Η προς τα άνω αναθεωρημένη επιδίωξη του 40 % σε επίπεδο ΕΕ για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΑΠΕ) το 2030 και οι αναθεωρημένες συνεισφορές των κρατών μελών στην εν λόγω επιδίωξη. — Η προς τα άνω αναθεωρημένη επιδίωξη για την ένταση και τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στον τομέα των μεταφορών. — Η προς τα άνω αναθεωρημένη επιμέρους επιδίωξη για τα προηγμένα βιοκαύσιμα για το 2025 και το 2030. — Οι νέες επιμέρους επιδιώξεις για τα ανανεώσιμα καύσιμα μη βιολογικής προέλευσης στις μεταφορές. — Η νέα ετήσια αύξηση του μεριδίου των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στη θέρμανση και την ψύξη, συμπεριλαμβανομένου δεσμευτικού μέρους της αύξησης και των ποσοστών εθελοντικής αύξησης των κρατών μελών. — Η προς τα άνω αναθεωρημένη ενδεικτική ετήσια αύξηση της τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης. — Οι νέοι ενδεικτικοί δείκτες συγκριτικής αξιολόγησης για το μερίδιο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στον εθνικό κτιριακό τομέα το 2030. — Η νέα ενδεικτική ετήσια αύξηση του μεριδίου των ΑΠΕ στη βιομηχανία για την περίοδο 2021-2030. — Η νέα επιδίωξη για τα ανανεώσιμα καύσιμα μη βιολογικής προέλευσης (RFNBO) στη βιομηχανία για το 2030 και το 2035.	— Κοινά έργα για την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (άρθρο 9). — Καθεστώτα πιστοποίησης για σχεδιαστές και εγκαταστάτες ΑΠΕ (άρθρο 18). — Μέτρα για την ενοποίηση του συστήματος (άρθρα 20 και 20α). — Μέτρα για την επίτευξη της ετήσιας μέσης αύξησης του μεριδίου των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στη θέρμανση και την ψύξη σύμφωνα με το άρθρο 24 παράγραφος 1 και 2 και μέτρα που εφαρμόζονται από τον κατάλογο του άρθρου 23 παράγραφος 4. — Αξιολόγηση του εθνικού δυναμικού της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (άρθρο 23 παράγραφος 1α). — Μέτρα για την επίτευξη της ετήσιας μέσης αύξησης του μεριδίου των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην τηλεθέρμανση και την τηλεψύξη. — Μέτρα για την αύξηση του μεριδίου των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην ψύξη και την τηλεψύξη. — Πλαίσιο για τη διευκόλυνση της ενοποίησης των τομέων μεταξύ των ενεργειακών δικτύων. — Πιστωτικός μηχανισμός στο πλαίσιο της υποχρέωσης μεταφοράς (άρθρο 25). — Μέτρα που σχετίζονται με τα κριτήρια βιωσιμότητας, μεταξύ άλλων όσον αφορά τις ζώνες «απαγορευμένης πρόσβασης» για τη δασική βιομάζα. — Μέτρα για τη διασφάλιση της εφαρμογής της αρχής της αλυσιδωτής χρήσης της βιομάζας.
Εκπομπές μεθανίου στον τομέα της ενέργειας	COM(2021) 805 final	Νομοθετική πρόταση	ά.α.	— Σχέδια μετριασμού του μεθανίου και μέτρηση των εγκαταλελειμμένων ορυχείων μεθανίου και των αδρανών φρεάτων.
Μηχανισμός συνοριακής προσαρμογής άνθρακα	COM(2021) 564 final	Νομοθετική πρόταση	— Αντιμετώπιση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου που ενσωματώνονται σε συγκεκριμένα εμπορεύματα, όταν αυτά εισάγονται στο τελωνειακό έδαφος της ΕΕ για την πρόληψη του κινδύνου διαρροής άνθρακα.	ά.α.

Αναθεώρηση της οδηγίας για τη φορολόγηση της ενέργειας	COM(2021) 563 final	Νομοθετική πρόταση	— Διασφάλιση ότι σαφείς φορολογικοί κανόνες για τα ενεργειακά προϊόντα και την ηλεκτρική ενέργεια εξακολουθούν να συμβάλουν στην ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, καθώς και ότι παράλληλα η φορολογία αντανακλά καλύτερα τον αντίκτυπό τους στο περιβάλλον και στην υγεία	— Μέτρα για την επιβολή φορολογίας στα ενεργειακά προϊόντα και στην ηλεκτρική ενέργεια σύμφωνα με την οδηγία.
Εξασφάλιση ισότιμων όρων ανταγωνισμού για βιώσιμες αεροπορικές μεταφορές (πρωτοβουλία RefuelEU aviation) ⁽²⁾	COM(2021) 561 final	Νομοθετική πρόταση	— Τα βιώσιμα αεροπορικά καύσιμα πρέπει να αντιπροσωπεύουν το 2 % των αεροπορικών καυσίμων το 2025, το 5 % το 2030 και το 63 % το 2050.	ά.α.
Χρήση ανανεώσιμων καυσίμων και καυσίμων χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών στις θαλάσσιες μεταφορές (FuelEU maritime) ⁽²⁾	COM(2021) 562 final	Νομοθετική πρόταση	— Περιορισμός της έντασης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου όσον αφορά την ενέργεια που χρησιμοποιείται επί του πλοίου. — Υποχρέωση χρήσης ηλεκτρικής τροφοδότησης από ξηράς ή τεχνολογίας μηδενικών εκπομπών στους λιμένες.	ά.α.
Ανάπτυξη υποδομών εναλλακτικών καυσίμων ⁽²⁾ ⁽³⁾	COM(2021) 559 final	Νομοθετική πρόταση	— Εθνικές επιδιώξεις για την ανάπτυξη επαρκών υποδομών εναλλακτικών καυσίμων στην Ένωση για οδικά οχήματα, σκάφη και σταθμευμένα αεροσκάφη.	ά.α.
Σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών (ΣΕΔΕ) (κύριο)— συμπεριλαμβανομένων των θαλάσσιων μεταφορών, των κτιρίων και των μεταφορών	COM(2021) 551 final	Νομοθετική πρόταση	— Συνεισφορά των τομέων που καλύπτονται από το ΣΕΔΕ της ΕΕ κατά -61 % το 2030 σε σύγκριση με το 2005. — Μείωση των εκπομπών κατά 43 % το 2030 σε σύγκριση με το 2005 για τους τομείς των κτιρίων και των οδικών μεταφορών.	— Τιμολόγηση του άνθρακα και παροχή χρηματοδότησης για το κλίμα μέσω των εσόδων από πλειστηριασμούς, του Ταμείου Εκσυγχρονισμού και του Ταμείου Καινοτομίας, μαζί με το αποθεματικό για τη σταθερότητα της αγοράς (ΑΣΑ) ως εργαλείο για τη διασφάλιση της σταθερότητας της αγοράς ανθρακούχων εκπομπών.
ΣΕΔΕ / Αποθεματικό για τη σταθερότητα της αγοράς	COM(2021) 571 final	Νομοθετική πρόταση	— Διατήρηση των τρεχουσών παραμέτρων του ΑΣΑ μετά το 2023 για τη διασφάλιση της προβλεψιμότητας της αγοράς: ποσοστό εισαγωγής 24 % και ελάχιστη ποσότητα 200 εκατομμυρίων δικαιωμάτων που θα εγγραφούν στο αποθεματικό.	ά.α.

ΣΕΔΕ / αεροπορικές μεταφορές	COM(2021) 552 final	Νομοθετική πρόταση	— Σταδιακή κατάργηση των δωρεάν δικαιωμάτων εκπομπών για τις αεροπορικές μεταφορές σε 100 % το 2027 και ενοποίηση της συνολικής ποσότητας δικαιωμάτων του τομέα των αερομεταφορών στα τρέχοντα επίπεδα με την εφαρμογή του συντελεστή γραμμικής μείωσης του ΣΕΔΕ.	ά.α.
ΣΕΔΕ όσον αφορά την κοινοποίηση στο σύστημα αντιστάθμισης και μείωσης των ανθρακούχων εκπομπών για τις διεθνείς αεροπορικές μεταφορές (CORSIA)	COM(2021) 567 final	Νομοθετική πρόταση	ά.α.	ά.α.
Κοινωνικό Ταμείο για το Κλίμα	COM(2021) 568 final	Νομοθετική πρόταση	ά.α.	— Εθνικό κοινωνικό σχέδιο για το κλίμα. — Μέτρα για την αύξηση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων. — Μέτρα για την αύξηση της απαλλαγής της θέρμανσης και της ψύξης των κτιρίων από τις ανθρακούχες εκπομπές. — Μέτρα που παρέχουν βελτιωμένη πρόσβαση στην κινητικότητα και στις μεταφορές μηδενικών και χαμηλών εκπομπών.
Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης	Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1056	Εκδοθείσα νομοθεσία	ά.α.	— Δραστηριότητες που υποστηρίζονται βάσει του άρθρου 8
Αναθεώρηση του κανονισμού για τον επιμερισμό των προσπαθειών	COM(2021) 555 final	Νομοθετική πρόταση	— Αύξηση της επιδίωξης της ΕΕ για μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου έως το 2030 στους τομείς επιμερισμού των προσπαθειών κατά 40 % σε σύγκριση με τα επίπεδα του 2005, και διαχωρισμός των επιδιώξεων της ΕΕ σε δεσμευτικά εθνικά δικαιώματα.	ά.α.
Αναθεώρηση του κανονισμού για τη χρήση γης, την αλλαγή χρήσης γης και τη δασοπονία	COM(2021) 554 final	Νομοθετική πρόταση	— Αύξηση της επιδίωξης της ΕΕ για τις απορροφήσεις άνθρακα έως το 2030 στον τομέα της χρήσης γης, της αλλαγής χρήσης γης και της δασοπονίας σε 310 εκατ. τόνους και των εθνικών δεσμευτικών επιδιώξεων για την περίοδο 2026-2030. — Στόχος για κλιματική ουδετερότητα για το 2035 στον τομέα της χρήσης γης.	— Ολοκληρωμένα σχέδια μετριασμού για τον τομέα της χρήσης γης. — Σύνδεση με τη βιοποικιλότητα και την αποκατάσταση της φύσης.
CO ₂ για αυτοκίνητα και ημιφορτηγά	COM(2021) 556 final	Νομοθετική πρόταση	— Επιβατικά αυτοκίνητα: Επιδίωξη για το σύνολο του στόλου οχημάτων της ΕΕ με ορίζοντα το 2030 ίση με μείωση κατά 37,5 % της επιδίωξης το 2021. Η επιδίωξη για το 2035 είναι η μείωση κατά 100 %. — Οχήματα επαγγελματικής χρήσεως: Επιδίωξη για το σύνολο του στόλου οχημάτων της ΕΕ με ορίζοντα το 2030 ίση με μείωση κατά 31 % της επιδίωξης το 2021. Η επιδίωξη για το 2035 είναι η μείωση κατά 100 %.	ά.α.

Αναδιατύπωση της οδηγίας για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων	COM(2021) 802 final	Νομοθετική πρόταση	— Εθνικά καθορισμένες επιδιώξεις για την εξασφάλιση εθνικού κτιριακού δυναμικού υψηλής ενεργειακής απόδοσης και απαλλαγμένου από τις ανθρακούχες εκπομπές και μετατροπή των υφιστάμενων κτιρίων σε κτίρια μηδενικών εκπομπών έως το 2050. — Νέα ελάχιστα πρότυπα ενεργειακής απόδοσης. — Επικαιροποίηση του ορισμού του «κτιρίου με σχεδόν μηδενική κατανάλωση ενέργειας» για νέα και υφιστάμενα κτίρια.	— Εθνικό σχέδιο ανακαίνισης κτιρίων. — Μέτρα για τη στήριξη της συμμόρφωσης με τα ελάχιστα πρότυπα ενεργειακής απόδοσης [άρθρο 9 παράγραφος 3].
Υδρογόνο/αέριο Αναθεώρηση κανονισμού	COM(2021) 804 final	Νομοθετική πρόταση	ά.α.	— Προληπτικά μέτρα και μέτρα έκτακτης ανάγκης για την ασφάλεια του εφοδιασμού με αέριο. — Μέτρα σχετικά με την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο.
Υδρογόνο/αέριο Αναθεώρηση οδηγίας	COM(2021) 803 final	Νομοθετική πρόταση	ά.α.	— Μέτρα που καθιστούν δυνατή τη δημιουργία μιας αγοράς υδρογόνου, ιδίως όσον αφορά τις υποδομές. — Μέτρα σχετικά με το δικαίωμα των καταναλωτών για το υδρογόνο.
Σύσταση σχετικά με τη διασφάλιση δίκαιης μετάβασης προς την κλιματική ουδετερότητα	2022/C 243/04	Σύσταση του Συμβουλίου	— Διασφάλιση ότι η μετάβαση της ΕΕ προς μια κλιματικά ουδέτερη και περιβαλλοντικά βιώσιμη οικονομία έως το 2050 είναι δίκαιη και δεν αφήνει κανέναν στο περιθώριο.	— Ολοκληρωμένες και συνεκτικές δέσμες μέτρων πολιτικής σχετικά με: α) την ενεργή στήριξη της ποιοτικής απασχόλησης· β) την εκπαίδευση, την κατάρτιση και τη διά βίου μάθηση· γ) τα δίκαια συστήματα φορολογικών παροχών και κοινωνικής προστασίας· δ) την πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες/στέγαση.
Ασφάλεια του εφοδιασμού και προσιτές τιμές ενέργειας: Επιλογές για άμεσα μέτρα και την προετοιμασία για τον επόμενο χειμώνα	COM(2022) 138 final	Ανακοίνωση	ά.α.	— Οικονομική αποζημίωση στην αγορά χονδρικής και λιανικής πώλησης, όπως εισοδηματική στήριξη, μειωμένη φορολογία, μοντέλο συγκέντρωσης. — Σταθερή τιμή για τους παραγωγούς.
Υποχρεώσεις σχετικά με το επίπεδο αποθήκευσης αερίου	Κανονισμός (ΕΕ) 2022/1032	Κανονισμός	— Ελάχιστο επίπεδο αποθήκευσης αερίου 80 % έως την 1η Νοεμβρίου 2022, το οποίο θα αυξηθεί σε 90 % τα επόμενα έτη. — Εθνικοί στόχοι για την αύξηση της ευελιξίας των ενεργειακών συστημάτων, συμπεριλαμβανομένης της αποθήκευσης ενέργειας.	— Μέτρα για τη διασφάλιση της επίτευξης των πορειών πλήρωσης και των επιδιώξεων κατά τα επόμενα έτη, και για τη διασφάλιση της πλήρωσης των υπόγειων εγκαταστάσεων αποθήκευσης. — Μέτρα που εφαρμόζονται για τον συντονισμό με τα κράτη μέλη.

Σχέδιο REPowerEU	COM(2022) 230 final	Ανακοίνωση	— Εθνικοί στόχοι για τη σταδιακή κατάργηση του ρωσικού αερίου. — Εθνικοί στόχοι για τη διαφοροποίηση των πηγών ενέργειας και του εφοδιασμού από τρίτες χώρες. — Εθνικοί στόχοι για την υποκατάσταση των ρωσικών ορυκτών καυσίμων μέσω της ανάπτυξης εγχώριων πηγών ενέργειας, και ειδικότερα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και αερίων χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών. — Επιδιώξεις για την παραγωγή ανανεώσιμων αερίων, ειδικότερα μέσω συμβολής στην ενίσχυση της παραγωγής μεθανίου σε 35 bcm έως το 2030. — Επιδιώξεις για την παραγωγή υδρογόνου.	— Αναθεωρημένα σχέδια προληπτικής δράσης και σχέδια έκτακτης ανάγκης. — Διαφοροποίηση των οδών εφοδιασμού με αέριο και πετρέλαιο. — Διαφοροποίηση των πηγών θέρμανσης. — Μηχανισμοί αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών μελών. — Μέτρα για την προώθηση της περιφερειακής συνεργασίας και των σχέσεων με διεθνείς εταίρους. — Πολιτικές και μέτρα για τη δημιουργία των προϋποθέσεων για τη μετάβαση από τα ορυκτά καύσιμα στα ανανεώσιμα αέρια και τα αέρια χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών, ιδίως το βιώσιμο βιομεθάνιο και το ανανεώσιμο υδρογόνο.
Εξοικονόμηση ενέργειας στην ΕΕ	COM(2022) 240 final	Ανακοίνωση	ά.α.	— Μέτρα για τη βραχυπρόθεσμη μείωση της ζήτησης. — Μέτρα για την ενίσχυση της ενεργειακής απόδοσης, όπως αναφέρονται στην ενότητα 3.2 της ανακοίνωσης. — Μέτρα για την αύξηση της ενεργειακής απόδοσης στις μεταφορές και την ενθάρρυνση της μετάβασης σε αποτελεσματικές πρωτοβουλίες για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. — Χρηματοδοτικά μέτρα που θα συνοδεύουν τις εν λόγω επενδύσεις.
Στρατηγική της ΕΕ για την ηλιακή ενέργεια	COM(2022) 221 final	Ανακοίνωση	— Δυναμικότητα ηλιακής ενέργειας από φωτοβολταϊκά στην ΕΕ περίπου 600 GW έως το 2030. — Εθνικοί στόχοι για τη δημιουργία ενεργειακής κοινότητας με βάση τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας σε κάθε δήμο με πληθυσμό άνω των 10 000 κατοίκων.	— Μέτρα για να καταστεί δυνατή η αποτελεσματική αυτοκατανάλωση σε πολυκατοικίες (εφαρμογή της οδηγίας για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας II). — Μέτρα για να διασφαλιστεί ότι τα ενεργειακά φτωχά νοικοκυριά και οι ευάλωτοι καταναλωτές έχουν πρόσβαση σε ηλιακή ενέργεια. — Επενδυτικό πλαίσιο και δράση για την επιτάχυνση των επενδύσεων στην ηλιακή ενέργεια σε συνδυασμό με ανακαινίσεις, αποθήκευση και αντλίες θερμότητας. — Μέτρα για την εξάλειψη των διοικητικών εμποδίων για οικονομικά αποδοτικές επεκτάσεις ήδη εγκατεστημένων συστημάτων. — Μέτρα για τη στήριξη της εγκατάστασης ενσωματωμένων σε κτίρια φωτοβολταϊκών για νέα κτίρια και ανακαινίσεις. — Μέτρα για την αξιολόγηση και την άρση των αδικαιολόγητων φραγμών στην ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και των ενεργειακών κοινοτήτων πολιτών. — Μέτρα για την άρση των εμποδίων στις καινοτόμες μορφές ανάπτυξης της ηλιακής ενέργειας.

Εξωτερική ενεργειακή δέσμευση της ΕΕ σε έναν μεταβαλλόμενο κόσμο	JOIN(2022) 23 final	Ανακοίνωση	ά.α.	- Μέτρα για την προετοιμασία της ΕΕ για το εμπόριο ανανεώσιμου υδρογόνου, με προτεραιότητα στις ενεργειακές ανάγκες και στις ανάγκες σε νερό των τοπικών πληθυσμών. - Μέτρα για τη διευκόλυνση της διαθεσιμότητας χρηματοδότησης και της πρόσβασης σε αυτήν για επενδύσεις στους τομείς της ενεργειακής απόδοσης και της εξοικονόμησης ενέργειας.
Τροποποιήσεις των οδηγιών για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων και για την ενεργειακή απόδοση	COM(2022) 222 final	Νομοθετική πρόταση	- Η προς τα άνω αναθεωρημένη επιδίωξη του 45 % σε επίπεδο ΕΕ για τις ΑΠΕ το 2030. - Επιδίωξη του 13 % σε επίπεδο ΕΕ για την ενεργειακή απόδοση το 2030 και αναθεωρημένες συνεισφορές των κρατών μελών στην εν λόγω επιδίωξη. - Εθνικοί στόχοι για τον καθορισμό των «περιοχών πρώτης επιλογής».	- Χαρτογράφηση των περιοχών που είναι απαραίτητες για την επίτευξη των εθνικών συνεισφορών στην επιδίωξη της ΕΕ για την ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές με ορίζοντα το 2030. - Μέτρα για τις περιοχές πρώτης επιλογής όσον αφορά τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. - Μέτρα για τη συμμόρφωση με τις προθεσμίες για τη χορήγηση αδειών. - Μέτρα για τον περιορισμό του χρονικού διαστήματος που απαιτείται για την αδειοδότηση για ηλιακές εγκαταστάσεις στέγης (αναθεώρηση της οδηγίας REDII). - Μέτρα για να διασφαλιστεί ότι όλα τα νέα κτίρια είναι «έτοιμα για την ηλιακή ενέργεια» και για να καταστεί η ηλιακή ενέργεια υποχρεωτική για ορισμένες κατηγορίες κτιρίων (αναθεώρηση της ΟΕΑΚ).
Σύσταση σχετικά με τις διαδικασίες αδειοδότησης και τις συμφωνίες αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας	C/2022/3219 final	Σύσταση	- Εθνικοί στόχοι και επιδιώξεις για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την επανειδίκευση του προσωπικού ώστε να αντιμετωπιστούν οι ελλείψεις δεξιοτήτων του προσωπικού που εργάζεται στον τομέα των διαδικασιών αδειοδότησης και των περιβαλλοντικών αξιολογήσεων. - Μακροπρόθεσμες πορείες για την προγραμματισμένη επέκταση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.	Μέτρα για: - την επιτάχυνση και την απλούστευση των διαδικασιών αδειοδότησης· - την απλούστευση των καθεστώτων για τις κοινότητες ανανεώσιμων πηγών ενέργειας· - τον εξορθολογισμό της διαδικασίας αδειοδότησης και τον σχεδιασμό μιας υπηρεσίας μίας στάσης· - την ανάπτυξη ψηφιοποιημένων διαδικασιών· - τον εξορθολογισμό των περιβαλλοντικών διαδικασιών· - την απλούστευση της διαδικασίας ανανέωσης των υφιστάμενων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας· - την ενθάρρυνση της υλοποίησης καινοτόμων έργων· - τη διευκόλυνση της σύναψης εταιρικών συμφωνιών αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας.
Καθοδήγηση σχετικά με τις διαδικασίες αδειοδότησης και τις συμφωνίες αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας	SWD(2022) 149	Καθοδήγηση	Όπως και για τη σύσταση σχετικά με την αδειοδότηση.	Όπως και για τη σύσταση σχετικά με την αδειοδότηση.
Τροποποίηση του MAA (κεφάλαια για το REPowerEU)	COM(2022) 231 final	Νομοθετική πρόταση	ά.α.	Το κεφάλαιο για το REPowerEU πρέπει να συμπεριληφθεί στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.
Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας στο πλαίσιο του σχεδίου REPowerEU	C(2022) 3300 final	Ανακοίνωση της Επιτροπής	ά.α.	Νέα μέτρα που συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων του REPowerEU (κατάλογος πιθανών επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων που παρέχεται στην ανακοίνωση).

Εξοικονόμηση αερίου για έναν ασφαλή χειμώνα	COM(2022) 360 final	Ανακοίνωση	— Εθνικοί στόχοι για την επίτευξη του σχεδίου μείωσης της ζήτησης αερίου κατά 15 %.	— Μέτρα για τη μείωση της θέρμανσης και της ψύξης των κτιρίων. — Μέτρα για την εξοικονόμηση αερίου στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και θερμότητας. — Μέτρα για την ενθάρρυνση της αλλαγής καυσίμου στη βιομηχανία.
Συντονισμένα μέτρα μείωσης της ζήτησης αερίου	Κανονισμός (ΕΕ) 2022/1369	Κανονισμός	— Μείωση της εθνικής κατανάλωσης αερίου από την 1η Αυγούστου 2022 έως τις 31 Μαρτίου 2023 κατά τουλάχιστον 15 % σε σύγκριση με τη μέση κατανάλωση αερίου από την 1η Αυγούστου έως τις 31 Μαρτίου κατά τα 5 συναπτά έτη.	ά.α.
Παρέμβαση έκτακτης ανάγκης για την αντιμετώπιση των υψηλών τιμών ενέργειας	COM(2022) 473 final	Νομοθετική πρόταση	— Μείωση της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας κατά 10 % σε σύγκριση με την περίοδο αναφοράς. — Μείωση της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας κατά τις ώρες αιχμής κατά 5 %.	— Μέτρα για την επιτάχυνση της σύναψης των συμβάσεων αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, ιδίως από τις ΜΜΕ.
Ψηφιοποίηση του ενεργειακού συστήματος — Σχέδιο δράσης της ΕΕ	COM(2022) 552 final	Ανακοίνωση	ά.α.	Μέτρα για: — την αύξηση των επενδύσεων στην Ε&Κ για ψηφιακές λύσεις για την ενέργεια, συμπεριλαμβανομένων των επεκτεινόμενων επιχειρήσεων· — την αύξηση των επενδύσεων στην ανάπτυξη, την εγκατάσταση, τη δοκιμή και την πιλοτική εφαρμογή ψηφιακών λύσεων για την ενέργεια, καθώς και τη διείσδυσή τους στην αγορά· — την αύξηση των επενδύσεων στην ευφυΐα των δικτύων ηλεκτρικής ενέργειας· — την προώθηση της ενοποίησης του ενεργειακού συστήματος και του σχεδιασμού ψηφιακών υποδομών, για παράδειγμα μέσω της επαναχρησιμοποίησης της απορριπτόμενης θερμότητας από τα κέντρα δεδομένων· — τη διερεύνηση όλων των επιλογών των δημόσιων δικτύων (ιδίως των βάσεων 5G) και των ζωνών φάσματος για λύσεις ενεργειακών δικτύων που απαιτούν πανευρωπαϊκή συνδεσιμότητα· — την ενδυνάμωση των καταναλωτών, την αύξηση των ψηφιακών δεξιοτήτων και την παροχή έξυπνων ενεργειακών υπηρεσιών σε αυτούς· — την αντιμετώπιση του αποτυπώματος άνθρακα των τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών· — την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ ενεργειακών και ψηφιακών παραγόντων και τη δημιουργία συνεργειών μεταξύ του ενεργειακού και του ψηφιακού θεματολογίου.

(¹) Στο έγγραφο COM(2022) 222 final (βλ. άλλο σημείο στον πίνακα) έχει προταθεί η περαιτέρω ενίσχυση ορισμένων από τις επιδιώξεις που περιλαμβάνονται στην παρούσα πρόταση.

(²) Πρόταση με διαφορετική νομική βάση σε σχέση με τον κανονισμό για τη διακυβέρνηση. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξασφαλίσουν συνοχή μεταξύ του ΕΣΕΚ και των στόχων/επιδιώξεων, καθώς και των πολιτικών και των μέτρων για την επίτευξή τους, όπως απαιτείται βάσει της εν λόγω πρότασης. Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να συμπεριλάβουν πολιτικές και μέτρα που σχετίζονται με την παρούσα πρόταση στο ΕΣΕΚ, εάν έχουν σημαντικά χαρακτηριστικά για το κλίμα και την ενέργεια.

(³) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξασφαλίσουν συνοχή μεταξύ του ΕΣΕΚ και του εθνικού πλαισίου πολιτικής στον παρόντα προτεινόμενο κανονισμό.